

Brussel, 11 december 2025
(OR. en)

16772/25

**Interinstitutioneel dossier:
2025/0399 (COD)**

**ENER 677
TRANS 644
RELEX 1683
ECOFIN 1735
ENV 1384
CODEC 2126
IA 231**

VOORSTEL

van: de secretaris-generaal van de Europese Commissie, ondertekend door mevrouw Martine DEPREZ, directeur

ingekomen: 11 december 2025

aan: mevrouw Thérèse BLANCHET, secretaris-generaal van de Raad van de Europese Unie

nr. Comdoc.: COM(2025) 1006 final

Betreft: Voorstel voor een
VERORDENING VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD
betreffende richtsnoeren voor de trans-Europese energie-infrastructuur,
tot wijziging van de Verordeningen (EU) 2019/942, (EU) 2019/943 en
(EU) 2024/1789, en tot intrekking van Verordening (EU) 2022/869

De delegaties vinden hierbij document COM(2025) 1006 final.

Bijlage: COM(2025) 1006 final

Brussel, 10.12.2025
COM(2025) 1006 final

2025/0399 (COD)

Voorstel voor een

VERORDENING VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

betreffende richtsnoeren voor de trans-Europese energie-infrastructuur, tot wijziging van de Verordeningen (EU) 2019/942, (EU) 2019/943 en (EU) 2024/1789, en tot intrekking van Verordening (EU) 2022/869

{SEC(2025) 2000 final} - {SWD(2025) 2000 final} - {SWD(2025) 2001 final}

(Voor de EER relevante tekst)

TOELICHTING

1. ACHTERGROND VAN HET VOORSTEL

• Motivering en doel van het voorstel

Dit voorstel heeft tot doel bij te dragen tot de tijdige en efficiënte ontwikkeling en interoperabiliteit van veerkrachtige energie-infrastructuur in de EU. De energienetinfrastructuur is van cruciaal belang om het Europese concurrentievermogen nieuw leven in te blazen en de veiligheid van onze Unie te waarborgen, alsmede voor de energietransitie en de decarbonisatie. Tegelijkertijd dienen zich bij de ontwikkeling van energienetwerken nieuwe en significante uitdagingen aan.

De elektriciteitsnetten zullen moeten voldoen aan de groeiende vraag die verband houdt met de elektrificatie van eindtoepassingen en de opschaling van het waterstofsysteem. De elektrificatie van het eindenergieverbruik in de Unie moet stijgen van het huidige cijfer van ongeveer 23 % tot ongeveer 32 % in 2030, zoals uiteengezet in de Clean Industrial Deal¹. De lidstaten moeten streven naar een niveau van interconnectiviteit op elektriciteitsgebied van ongeveer 15 % tegen 2030². Netwerken zullen 2,2 TW tot 2,4 TW aan capaciteit voor hernieuwbare energie moeten integreren om de EU-streefcijfers voor 2040 te halen³. Netten zullen moeten worden aangepast zodat de EU kan beschikken over een meer gedecentraliseerd, gedigitaliseerd en flexibel elektriciteitssysteem met miljoenen zonnepanelen op daken en lokale energiegemeenschappen die hulpbronnen delen. Tegen 2040 zal 1,2 biljoen EUR moeten worden geïnvesteerd in transmissie- en distributienetten voor elektriciteit en 240 miljard EUR in waterstofnetten⁴. Hernieuwbare offshore-energie alleen al moet tegen 2050 toenemen met maximaal 360 GW⁵, en die energie moet op het vasteland worden aangesloten, onder meer met behulp van de nodige versterkingen van het onshorenetwerk. **Waterstof zal belangrijk zijn voor het koolstofvrij maken van industriële en vervoersprocessen waarbij elektrificatie geen haalbare oplossing is.** Waterstofnetten zullen in heel Europa productiecentra verbinden met vraagcentra waar plaatselijke productie van waterstof niet mogelijk is.

In het **Draghi-rapport**⁶ werd gepleit voor vereenvoudiging en stroomlijning van vergunnings- en administratieve processen en voor een gecoördineerde strategische aanpak van de ontwikkeling van grensoverschrijdende infrastructuur tussen de EU en de lidstaten. De Raad heeft de Commissie verzocht een versterkt kader voor de planning en uitrol van het net voor te stellen dat in overeenstemming is met de EU-streefcijfers⁷. In zijn conclusies van 16 juni 2025⁸ heeft de Raad de Commissie verzocht een pakket Europese netten voor te

¹ Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's "De Clean Industrial Deal: Een gezamenlijke routekaart voor concurrentievermogen en decarbonisatie", COM(2025) 85 final.

² Verordening (EU) 2018/1999 inzake de governance van de energie-unie en klimaatactie.

³ COM(2025) 524 final: Voorstel voor een verordening tot vaststelling van een kader voor de verwezenlijking van klimaatneutraliteit.

⁴ Artelys, LBST, Trinomics, Finesso, A., et al., [Investment needs of European energy infrastructure to enable a decarbonised economy](#), 2025; alleen al voor distributienetten is 730 miljard EUR aan investeringen nodig.

⁵ https://energy.ec.europa.eu/news/member-states-agree-new-ambition-expanding-offshore-renewable-energy-2024-12-18_en.

⁶ https://commission.europa.eu/topics/eu-competitiveness/draghi-report_en#paragraph_47059.

⁷ Conclusies van de Energieraad van 30 mei 2024 over de bevordering van duurzame elektriciteitsnetinfrastructuur, 10459/24.

⁸ Raad van de Europese Unie, 10279/25.

stellen met maatregelen om, onder meer, de EU-regels voor netten te vereenvoudigen, rekening te houden met de behoeften op EU-, regionaal en nationaal niveau, ervoor te zorgen dat projecten volledig worden uitgevoerd, doeltreffende kostendelingsmechanismen te ontwikkelen voor grensoverschrijdende projecten van gemeenschappelijk belang en na te gaan of er behoefte is aan extra wetgevingsvoorstellen om ervoor te zorgen dat vergunningen voor energie-infrastructuur sneller kunnen worden verleend. De **Europese Raad** heeft in zijn conclusies eveneens gepleit voor Uniebrede langetermijninvesteringsplanning, teneinde de elektriciteitsmarkten van de EU volledig te integreren en onderling te verbinden, en zo bij te dragen tot de voorzieningszekerheid en tot de bescherming en de veerkracht van infrastructuur van de Unie⁹. Het **Europees Parlement** heeft beklemtoond hoe belangrijk de modernisering en de uitbreiding van de netten zijn, alsook investeringen in digitalisering, met de nadruk op geïntegreerde planning in alle sectoren en op alle niveaus¹⁰. Het heeft eveneens beklemtoond dat grensoverschrijdende infrastructuur een voorwaarde is voor een succesvolle verdieping van de eengemaakte markt en voor de vergroting van de veerkracht van de Unie¹¹.

De in 2013 vastgestelde TEN-E-verordening heeft bijgedragen tot de verwezenlijking van de kerndoelen van de Unie op het gebied van energiebeleid, dankzij de vaststelling van regels voor het in kaart brengen en tijdig ontwikkelen van projecten van gemeenschappelijk belang (PGB's) ter waarborging van de interoperabiliteit van trans-Europese energienetwerken, de goede werking van de interne energiemarkt, de leveringszekerheid in de Unie en de integratie van hernieuwbare vormen van energie. De verordening heeft eveneens bijgedragen aan het stroomlijnen van de vergunningsprocedures voor projecten van gemeenschappelijk belang (PGB's) en heeft voorzien in bijstand op regelgevingsgebied, regels en richtsnoeren voor de grensoverschrijdende toewijzing van kosten en risicogerelateerde stimulansen en de voorwaarden voor het verkrijgen van financiële steun vanuit de Connecting Europe Facility (CEF). De TEN-E verordening is in 2022 herzien om het kader in overeenstemming te brengen met de doelstelling van de Europese Green Deal om tegen 2050 klimaatneutraliteit te verwezenlijken.

Hoewel de doelstellingen van de TEN-E-verordening grotendeels geldig blijven, moeten verschillende tekortkomingen worden aangepakt om ervoor te zorgen dat het kader geschikt is om tegen 2050 een koolstofvrij, concurrerend en veerkrachtig energiesysteem te ondersteunen, in overeenstemming met de doelstellingen van de Clean Industrial Deal en de Europese klimaatwet.

Ten eerste zijn de bestaande en geplande infrastructuurprojecten niet voldoende gericht op de verwezenlijking van de energie- en klimaatdoelstellingen van de EU. Er is een aanzienlijke kloof tussen onze behoeften op het gebied van grensoverschrijdende energie-infrastructuur en het tempo en de mate van de infrastructuurontwikkeling op het niveau van zowel het transmissie- als het distributienet¹². Wat elektriciteit betreft, zal niet worden voldaan aan ongeveer de helft van de grensoverschrijdende elektriciteitsbehoeften voor 2030 (41 GW van 88 GW), en dit tekort zal naar verwachting de komende tien jaar nog toenemen. Tegen 2040 zal de behoefte aan grensoverschrijdende elektriciteitscapaciteit

⁹ Conclusies van de Europese Raad van maart 2025 (EUCO 1/25).

¹⁰ Resolutie van het Europees Parlement van 19 juni 2025 over elektriciteitsnetten (2025/2006(INI)).

¹¹ Resolutie van het Europees Parlement van 7 mei 2025 inzake [een vernieuwde langetermijnbegroting voor de Unie in een veranderende wereld](#) (2024/2051(INI)).

¹² ACER (2024): "Electricity infrastructure development to support a competitive and sustainable energy system" (monitoringverslag 2024).

108 GW bedragen¹³. Als niet aan de infrastructuurbehoeften wordt voldaan, zou dat de decarbonisatie van het systeem kunnen belemmeren, de leveringszekerheid kunnen ondermijnen en mogelijk kunnen leiden tot verdere versnippering van de markt en hogere energieprijzen. Wat de efficiëntie van het systeem betreft, wordt in het huidige kader geen rekening gehouden met het gebruik van alternatieven voor netuitbreiding, zoals draadloze of digitale oplossingen. Voorts zal een betere planning en integratie van waterstofnetwerken van cruciaal belang zijn om de optimalisering van het systeem en de decarbonisatie van de industrie te waarborgen.

Ten tweede verloopt de uitvoering van grensoverschrijdende infrastructuurprojecten te traag, waardoor de totale projectkosten stijgen en de ontwikkeling van het netwerk wordt belemmerd. De voltooiing van elektriciteitsinfrastructuurprojecten voor transmissienetten neemt tot tien jaar tijd in beslag. Vertragingen worden vaak toegeschreven aan moeilijkheden is om overeenstemming te bereiken over de **kostendeling** wanneer projecten voordelen opleveren buiten de lidstaten waar de projecten worden uitgevoerd. Naarmate grensoverschrijdende infrastructuur meer geïntegreerd raakt, zal het aantal van dergelijke projecten met voordelen buiten de lidstaat waar het project wordt uitgevoerd naar verwachting toenemen. Bovendien zijn vertragingen bij de **vergunningsprocedures** nog steeds een belangrijk knelpunt, goed voor meer dan de helft van de tijd die nodig is om een project voor elektriciteitstransmissie-infrastructuur te voltooien.

Tot slot bestaat er bezorgdheid over de veiligheid van de infrastructuur. Uit recente incidenten op het gebied van fysieke en cyberbeveiliging is gebleken dat het risico bestaat dat vijandige actoren de energie-infrastructuur van de Unie als doelwit kiezen, wat economische kosten met zich meebrengt en gevolgen heeft voor de stabiliteit van ons energiesysteem. Actoren uit derde landen tonen ook steeds meer belangstelling om te investeren in energie-infrastructuur van de Unie, waardoor de blootstelling van de Unie aan risico's op het gebied van energiezekerheid mogelijk wordt vergroot. Naast opzettelijke sabotage hebben ook opkomende risico's, met inbegrip van natuurrampen en klimaatgerelateerde effecten, gevolgen voor de veerkracht van de energie-infrastructuur van de EU.

Dit voorstel tot herziening van de TEN-E-verordening heeft tot doel deze vraagstukken, die in kaart zijn gebracht in de effectbeoordeling en het uitvoeringsverslag bij dit voorstel, aan te pakken. Het voorstel zal met name wijzigingen aanbrengen om:

- ervoor te zorgen dat projecten die zijn opgenomen in de netontwikkelingsplannen en die zijn geselecteerd als PGB's/PWB's op passende en doeltreffende wijze voorzien in vastgestelde infrastructuurbehoeften, waarbij terdege rekening wordt gehouden met draadloze oplossingen;
- het gebruik van instrumenten voor kostendeling te vergemakkelijken met het oog op een snellere uitrol van grensoverschrijdende infrastructuurprojecten, zodat instrumenten voor kostendeling meer worden gebruikt en projecten sneller worden uitgevoerd;
- de vergunningsprocedures voor grensoverschrijdende energie-infrastructuurprojecten (PGB's/PWB's) te vereenvoudigen en te versnellen, zodat het haalbaar wordt om de bestaande termijnen na te leven;

¹³ ENTSB-E (2025), Tienjarig netontwikkelingsplan 2024. "Opportunities for a more efficient European power system by 2050. Infrastructure Gaps Report".

- de fysieke en cyberbeveiliging en de veerkracht van grensoverschrijdende energie-infrastructuur te versterken.

Voorts zijn in het kader van dit initiatief maatregelen beoordeeld en in kaart gebracht om de TEN-E-verordening te vereenvoudigen en efficiënter te maken, en waar mogelijk de nalevings- en regelgevingskosten voor belanghebbenden te verlagen (zie hieronder).

- **Verenigbaarheid met bestaande bepalingen op het beleidsterrein**

Met dit voorstel wordt uitvoering gegeven aan de toezegging van de Commissie in het actieplan voor betaalbare energie¹⁴ om een pakket Europese netten voor te stellen dat bestaat uit wetgevings- en niet-wetgevingsmaatregelen om, onder meer, de TEN-E-verordening te vereenvoudigen, te zorgen voor grensoverschrijdende geïntegreerde planning en oplevering van projecten, in het bijzonder wat interconnectoren betreft, de vergunningverlening voor netten te stroomlijnen, de planning van elektriciteitsdistributienetten te verbeteren, de opschaling van de waterstofmarkt te versnellen, en digitalisering en innovatie te stimuleren. Het voorstel bouwt voort op de herziening van de TEN-E-verordening van 2022, en op het EU-actieplan voor netwerken van 2023¹⁵, dat was gericht op de uitvoering van het kader van de TEN-E-verordening.

De Connecting Europe Facility (CEF) vormt een aanvulling op de TEN-E-verordening door in te spelen op het financieringsstekort voor PGB's met een hoge sociaaleconomische en maatschappelijke waarde, maar een gebrekkige commerciële levensvatbaarheid. De voorwaarden om in aanmerking te komen voor financiële bijstand vanuit de CEF zijn gekoppeld aan de reikwijdte van de infrastructuurcategorieën die onder de herziene TEN-E-verordening vallen, nu de verwerving van de PGB- of PWB-status als eerste voorwaarde geldt voor het verkrijgen van financiering voor grensoverschrijdende infrastructuurprojecten vanuit de CEF. Het voorstel is in overeenstemming met de huidige CEF binnen het meerjarig financieel kader (MFK) 2021-2027 en met het voorstel voor de CEF binnen het MFK 2028-2034, waarin het cruciale belang wordt erkend van een echte energie-unie en goed geïntegreerde infrastructuurnetwerken in de EU en wordt voorgesteld om de begroting voor de CEF-E aanzienlijk te verhogen¹⁶.

Het voorstel strookt eveneens met de streefcijfers en doelstellingen die zijn vastgesteld in de richtlijn en verordening betreffende de elektriciteitsmarkt, de governanceverordening en de richtlijn hernieuwbare energie, en maakt met name de integratie van de energiemarkten van de Unie en de grootschalige uitrol en integratie van hernieuwbare-energiebronnen en flexibiliteitsoplossingen mogelijk.

- **Verenigbaarheid met andere beleidsterreinen van de Unie**

Dit voorstel vormt een aanvulling op andere initiatieven die gericht zijn op de totstandbrenging van een meer geïntegreerde Europese energiemarkt. Het is eveneens in overeenstemming met de voorgestelde EU-klimaatdoelstelling voor 2040 en de in de Europese klimaatwet vastgestelde verplichting om tegen 2050 klimaatneutraliteit te bereiken. Dit voorstel wordt samen vastgesteld met een wijzigingsrichtlijn die tot doel heeft de vergunningverlening voor energie-infrastructuurprojecten, met inbegrip van transmissie- en

¹⁴ COM(2025) 79 final.

¹⁵ COM(2023) 757 final.

¹⁶ COM(2025) 547 final: Voorstel voor een verordening tot vaststelling van de Connecting Europe Facility voor de periode 2028-2034.

distributienetten, opslagfaciliteiten en laadstations, en hernieuwbare-energieprojecten te versnellen om de snelle uitrol ervan te vergemakkelijken.

De herziening van de TEN-E-verordening heeft tot doel de doelstellingen van de wetgeving betreffende de elektriciteitsmarkt te ondersteunen door ervoor te zorgen dat infrastructuur extra sociaaleconomisch welzijn oplevert en efficiënt gebruik van de bestaande infrastructuur verder te versterken. Mogelijke maatregelen om de in de governanceverordening vastgestelde interconnectiedoelstellingen te verbeteren, zullen worden beoordeeld als onderdeel van de herziening van die verordening en er zullen maatregelen worden overwogen om de noodzakelijke nationale investeringen in energie-infrastructuur nog verder te ondersteunen.

De veiligheidsgerelateerde maatregelen in het kader van dit voorstel zijn gebaseerd op de vereisten van de horizontale veiligheidswetgeving, met inbegrip van de EU-richtlijn betreffende de weerbaarheid van kritieke entiteiten¹⁷, de NIS 2-richtlijn¹⁸ en de netcode inzake sectorspecifieke regels voor met cyberbeveiliging samenhangende aspecten van grensoverschrijdende elektriciteitsstromen¹⁹. De in het kader van dit voorstel voorgestelde maatregelen ondersteunen de doelstellingen en uitvoering ervan, alsook het kader voor het screenen van buitenlandse directe investeringen in de Unie, en zijn specifiek gericht op infrastructuur die binnen het toepassingsgebied van het TEN-E valt. Met de herziening van het EU-kader inzake energiezekerheid in 2026 zal energiezekerheid horizontaal worden aangepakt, als aanvulling op de netwerkspecifieke aanpak van dit voorstel.

De wetgeving voor een industrieaccelerator zal maatregelen omvatten voor de versnelling van de vergunningverlening voor projecten om energie-intensieve industrieën koolstofvrij te maken. Voldoende netcapaciteit en een tijdige aansluiting op het net zijn van cruciaal belang voor de elektrificatie van de industrie, en daarom worden beide initiatieven in nauwe samenspraak ontwikkeld²⁰. Het voorstel is ook relevant voor het transmediterranean initiatief voor samenwerking op het gebied van energie en schone technologie (T-MED) en het pact voor het Middellandse Zeegebied.

Gelet op het geplande pakket koolstofafvang, -gebruik en -opslag (CCUS), wordt in dit voorstel niet ingegaan op de planning van grensoverschrijdende infrastructuur voor koolstofdioxide. Aangezien er een sterk verband bestaat tussen netwerkplanning op nationaal, regionaal en lokaal niveau en de verwarmings- en koelingssector, omvat de recente herziening van de gasrichtlijn²¹ sterkere coördinatie tussen sectoren. Het is de bedoeling om met het pakket Europese netten voort te bouwen op deze vereisten. Voorts zullen het komende actieplan voor elektrificatie, de strategische routekaart voor digitalisering en AI in de

¹⁷ Richtlijn (EU) 2022/2557 van het Europees Parlement en de Raad van 14 december 2022 betreffende de weerbaarheid van kritieke entiteiten en tot intrekking van Richtlijn 2008/114/EG van de Raad.

¹⁸ Richtlijn (EU) 2022/2555 van het Europees Parlement en de Raad van 14 december 2022 betreffende maatregelen voor een hoog gezamenlijk niveau van cyberbeveiliging in de Unie, tot wijziging van Verordening (EU) nr. 910/2014 en Richtlijn (EU) 2018/1972 en tot intrekking van Richtlijn (EU) 2016/1148 (NIS 2-richtlijn).

¹⁹ Gedelegeerde Verordening (EU) 2024/1366 van de Commissie van 11 maart 2024 tot aanvulling van Verordening (EU) 2019/943 van het Europees Parlement en de Raad door middel van de vaststelling van een netcode inzake sectorspecifieke regels voor met cyberbeveiliging samenhangende aspecten van grensoverschrijdende elektriciteitsstromen.

²⁰ De energiebehoeften van de industrie moeten bijvoorbeeld goed tot uiting komen in de nationale netontwikkelingsplannen en omgekeerd moet infrastructuurplanning worden erkend in het industriebeleid, gezien de behoefte aan net- en pijpleidinginfrastructuur voor H₂ en CO₂.

²¹ Richtlijn (EU) 2024/1788 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markten voor hernieuwbaar gas, aardgas en waterstof, tot wijziging van Richtlijn (EU) 2023/1791 en tot intrekking van Richtlijn 2009/73/EG (herschikking).

energiesector en de strategie betreffende verwarming en koeling belangrijke input leveren voor toekomstige netplanning. Het pakket onderbouwt eveneens de komende wetgevingshandeling inzake cloud- en AI-ontwikkeling om investeringen in datacentra aan te trekken.

2. RECHTSGRONDSLAG, SUBSIDIARITEIT EN EVENREDIGHEID

• **Rechtsgrondslag**

Het voorstel is gebaseerd op artikel 172 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU), dat de rechtsgrondslag biedt voor de vaststelling van richtsnoeren met betrekking tot de doelstellingen, prioriteiten en grote lijnen van de op het gebied van trans-Europese netwerken beoogde maatregelen als bedoeld in artikel 171. Met deze richtsnoeren moeten PGB's in kaart worden gebracht die noodzakelijk zijn om het TEN-E geschikt te maken voor het beoogde doel en moeten de voorwaarden worden vastgesteld waaronder de Unie financiële steun mag verstrekken ten behoeve van de PGB's.

• **Subsidiariteit (bij niet-exclusieve bevoegdheid)**

De voorgestelde wijzigingen voldoen aan het **subsidiariteitsbeginsel**, aangezien optreden op Unieniveau aan de hand van de modernisering en ontwikkeling van het grensoverschrijdende Europese energienetwerk op doeltreffendere wijze zal bijdragen aan de verdere integratie van de energiemarkt van de Unie dan optreden op nationaal niveau.

De behoefte aan EU-optreden

Infrastructuur voor energietransmissie (met inbegrip van een onderling verbonden offshore-net en slimme-netinfrastructuur) heeft Europese meerwaarde vanwege de grensoverschrijdende effecten ervan en is van essentieel belang om een klimaatneutraal energiesysteem tot stand te brengen. De TEN-E-verordening heeft bijgedragen tot het bereiken van resultaten op het gebied van de integratie van de energiemarkt in de Unie, mededinging en leveringszekerheid. Een kader voor regionale samenwerking tussen de lidstaten is noodzakelijk om grensoverschrijdende energie-infrastructuur te ontwikkelen. De interne energiemarkt vereist grensoverschrijdende infrastructuur, waarvan de ontwikkeling samenwerking van twee of meer lidstaten vereist die elk hun eigen regelgevingskader hebben.

Nationale regelgeving en planning zijn niet toereikend, aangezien individuele nationale overheden niet over bevoegdheden beschikken voor grensoverschrijdende infrastructuurplanning. De mogelijkheden op het gebied van grensoverschrijdende infrastructuurontwikkeling, die weer invloed heeft op de grensoverschrijdende handel, worden in hoge mate bepaald door interne netwerkelementen. Vanwege de aard van het vermaasde EU-net en om een efficiënter energiesysteem te bouwen, is er nauwere coördinatie nodig tussen nationale en Europese plannings.

EU-meerwaarde

De TEN-E-verordening heeft meerwaarde geboden ten opzichte van wat alleen op nationaal of regionaal niveau had kunnen worden bereikt. In de periode 2013-2025 zijn meer dan 100 projecten voltooid dankzij de PGB-status. Voor de versnelde elektrificatie, decarbonisatie en digitalisering van de industrie en de versnelde uitrol van hernieuwbare-energieprojecten moet de energie-infrastructuur met een ongekende snelheid worden versterkt, wat niet met alleen nationale maatregelen kan worden gehaald. Een doeltreffendere grensoverschrijdende planning zal de integratie van schone energiebronnen verbeteren en tegemoetkomen aan de behoeften van de elektriciteitsmarkt, wat de EU zal helpen haar energie- en klimaatdoelstellingen te halen. In een beter geïntegreerde markt worden de ontwikkeling en

de uitrol van innovatieve technologieën voor de transmissie en distributie van energie gestimuleerd en worden de systeemflexibiliteit en de leveringszekerheid bevorderd. Dit kan leiden tot een efficiënter netwerk en betere grensoverschrijdende handel met het oog op een kostenefficiënter en veiliger energiesysteem.

- **Evenredigheid**

Het initiatief is in overeenstemming met het evenredigheidsbeginsel. Het maakt deel uit van het EU-beleid op het gebied van trans-Europese energienetwerken, als bepaald in artikel 170 VWEU. De beleidsinterventie staat in verhouding tot de omvang en de aard van de in de effectbeoordeling vastgestelde problemen en de verwezenlijking van de gestelde doelen van het initiatief. De voorgestelde herziening van de TEN-E-verordening gaat niet verder dan wat nodig is voor de verwezenlijking van de algemene doelstelling om te zorgen voor de tijdige en efficiënte ontwikkeling en interoperabiliteit van veerkrachtige energie-infrastructuur, hernieuwbare energie en flexibiliteit, met inbegrip van opslagfaciliteiten en laadstations, in de hele EU.

De voorgestelde maatregelen dragen bij tot een doeltreffendere aanpak van de energie-infrastructuurbehoeften van de Unie, zorgen voor een snellere uitrol van projecten en verbeteren de veerkracht van de energienetwerkinfrastructuur van de EU, zonder aanzienlijke kosten te veroorzaken voor transmissiesysteembeheerders en projectontwikkelaars, lidstaten, nationale regulerende instanties en het Agentschap voor de samenwerking tussen energieregulators (ACER).

Op basis van de resultaten van het uitvoeringsverslag heeft de Commissie verschillende beleidsopties beoordeeld die vier effectgebieden van het huidige TEN-E-kader bestrijken, namelijk infrastructuurplanning en projectuitvoering, kosten- en batendeling, vergunningverlening en veiligheid. Uit de vergelijking van de opties (zie de afdelingen 6 en 7 van de effectbeoordeling) blijkt dat beleidsoptie 2 het meest geschikt is om de specifieke doelstelling van het initiatief te verwezenlijken zonder aan de relevante actoren een onevenredige extra last op te leggen. Het voorstel is gebaseerd op beleidsoptie 2, die in verhouding lijkt te staan tot de aard van het probleem en gericht is op het stroomlijnen van de huidige processen en het aanbieden van nieuwe materiële instrumenten die doeltreffend worden geacht om de doelstellingen van dit initiatief te verwezenlijken.

- **Keuze van het instrument**

Voortbouwend op de grotendeels positieve ervaring met de uitvoering van de huidige TEN-E-verordening en de positieve evaluatie van de vorige verordening, is als doeltreffend instrument een verordening gekozen die rechtstreeks toepasselijk en in al haar onderdelen verbindend is, en een uniforme uitvoering en rechtszekerheid waarborgt.

3. EVALUATIE, RAADPLEGING VAN BELANGHEBBENDEN EN EFFECTBEOORDELING

- **Evaluatie van bestaande wetgeving en controle van de resultaatgerichtheid ervan**

Gezien de reikwijdte van de voorgestelde herziening en de recente wijziging van de TEN-E-verordening in 2022 was het niet haalbaar om een evaluatie achteraf uit te voeren. In plaats daarvan is een uitvoeringsverslag opgesteld en opgenomen als onderdeel van de effectbeoordeling. Het uitvoeringsverslag heeft betrekking op de prestaties van de specifieke bepalingen die zijn ingevoerd en herzien in het kader van de herziening van de TEN-E-verordening in 2022. Het komt in de plaats van een volledige evaluatie, die slechts zou worden verwacht in het kader van de voor 2027 geplande herziening van de TEN-E-

verordening²². Er is eerder, tussen januari 2019 en september 2020, een evaluatie uitgevoerd in het kader van de herziening van de TEN-E-verordening van 2022²³.

In het uitvoeringsverslag werd aangetoond dat er verdere verbeteringen nodig zijn, met name met betrekking tot de ontwikkeling van scenario's, het in kaart brengen van infrastructuurbehoeften en het daaruit voortvloeiende tienjarig netontwikkelingsplan, de selectie en beoordeling van PGB's/PWB's en kaders voor grensoverschrijdende kostentoewijzing en vergunningverlening. In het verslag werd vastgesteld dat de processen voor de ontwikkeling van scenario's en het in kaart brengen van leemten in de infrastructuur, tekortkomingen vertonen, met inbegrip van vertragingen die de doeltreffendheid van deze processen voor de verwezenlijking van de doelstellingen van de TEN-E-verordening belemmeren. De Commissie en ACER beschikken over weinig middelen om het proces zodanig te sturen dat de belangrijkste projecten voor de Unie kunnen worden geïdentificeerd. Hoewel de wijzigingen die bij de herziening van de TEN-E-verordening van 2022 zijn aangebracht met betrekking tot de vergunningverlening, over het algemeen hun beoogde doel hebben bereikt om de procedures te verduidelijken en flexibeler te maken, zouden er verdere verbeteringen kunnen worden doorgevoerd om de versnelling van de procedures te ondersteunen, wat zou bijdragen tot de algehele efficiëntie van het proces. Wat de grensoverschrijdende kostentoewijzing betreft, heeft de TEN-E-verordening de toewijzing van investeringskosten voor PGB's/PWB's vergemakkelijkt, voornamelijk ter ondersteuning van CEF-aanvragen. Er zijn echter zeer weinig gevallen geweest, en geen enkel in de elektriciteitssector, waarin niet-gastlanden werden betrokken bij beslissingen over grensoverschrijdende kostentoewijzing. De bepalingen zijn daarom slechts in beperkte mate doeltreffend gebleken om aanvullende investeringen aan te trekken uit niet-gastlanden die anders aanzienlijke voordelen zouden kunnen halen uit de projecten.

Dit voorstel heeft tot doel om deze problemen, die zijn vastgesteld in het bij de effectbeoordeling bijgevoegde uitvoeringsverslag, aan te pakken door middel van gerichte wijzigingen van de TEN-E-verordening.

- **Raadpleging van belanghebbenden**

Overeenkomstig de richtsnoeren voor betere regelgeving heeft de Commissie tussen 13 mei en 5 augustus 2025 op de “geef uw mening”-website de een uitgebreide openbare onlineraadpleging gehouden. Deze raadpleging had betrekking op de volgende onderwerpen: i) de algemene werking van de TEN-E-verordening; ii) de infrastructuurplanning van de EU; iii) de planning van het elektriciteitsnet op nationaal niveau; iv) de hostingcapaciteit van het elektriciteitsnet; v) vergunningverlening; vi) investeringen in netinfrastructuur, vii) de toeleveringsketens; viii) digitalisering en veerkracht; en ix) vereenvoudiging.

De raadpleging heeft in totaal 197 reacties opgeleverd. Daarnaast zijn er twee e-mails ontvangen via een functionele mailbox voor de raadpleging. Er waren 197 antwoorden op elke meerkeuzevraag van de raadpleging, wat betekent dat elke respondent elke vraag heeft beantwoord. Bij sommige vragen moesten de respondenten op een vijfpuntenschaal aangeven in hoeverre zij het met stellingen eens of oneens waren. De schaal zag er als volgt uit: i) zeer

²² Zie artikel 22 van de TEN-E-verordening.

²³ Europese Commissie: directoraat-generaal Energie, ECORYS, Ramboll, REKK, Shepherd en Wedderburn, Akkermans, F., Le Den, X., Heidecke, L., Jansen, L., Juárez, V., Kácsor, E., Mezösi, A., Nigohosyan, D., Nguyen, N., Rodger, S., Selei, A., Takácsné Tóth, B., Møller Thomsen, S., Til, H. v. Yagafarova, A., *Support to the evaluation of Regulation (EU) No 347/2013 on guidelines for trans-European energy infrastructure — Final report*, Bureau voor publicaties van de Europese Unie, 2021, <https://data.europa.eu/doi/10.2833/154438>.

oneens; ii) enigszins oneens; iii) neutraal; iv) enigszins eens; v) zeer eens. Er was ook een optie “Ik weet het niet”.

Over de vraag of de tienjarige netontwikkelingsplannen en de nationale ontwikkelingsplannen voor het transmissienet zorgen voor een geïntegreerde en samenhangende planning op EU- en nationaal niveau waren de meningen van de belanghebbenden verdeeld. De meningen liepen ook uiteen over de mate waarin in de tienjarige netontwikkelingsplannen alle grensoverschrijdende infrastructuurbehoeften worden vastgesteld. Een meerderheid (54 %) gaf wel aan dat het huidige governancekader van de tienjarige netontwikkelingsplannen, met inbegrip van de rollen van de belanghebbenden, moet worden herzien om de doeltreffendheid ervan te vergroten. Bovendien was, in overeenstemming met het wetgevingsvoorstel, ongeveer de helft (44 %) van mening dat het tienjarige netontwikkelingsplan ontoereikend is om vastgestelde leemten in de infrastructuur aan te pakken, en was 60 % het ermee eens dat nationale projecten duidelijker EU-brede prioriteiten moeten ondersteunen. Voorts was een meerderheid van de respondenten (61 %) het er ook mee eens dat de nationale ontwikkelingsplannen voor het transmissienet beter op elkaar moeten worden afgestemd. Bovendien sprak een meerderheid van de respondenten (59 %) zich positief uit over het stroomlijnen van het aanvraagproces voor PGB's/PWB's door, in overeenstemming met dit voorstel, de vereisten voor nieuwe aanvragen voor projecten met een PGB/PWB-status te wijzigen (mits aan bepaalde voorwaarden is voldaan).

Op de vraag of in het kader van de tienjarige netontwikkelingsplannen voor infrastructuurplanning een benadering moet worden gehanteerd die meer top-down is om de netwerkontwikkeling af te stemmen op de klimaat- en energiedoelstellingen van de EU, antwoordde 41 % van de respondenten (onder wie veel systeembeheerders) negatief, en 36 % positief. Evenzo was 41 % van de respondenten (onder wie veel systeembeheerders) het er niet mee eens dat voor de tienjarige netontwikkelingsplannen een meer top-down, Europese benadering moet worden gehanteerd om de vastgestelde behoeften en prioritaire projecten van gemeenschappelijk Europees belang beter aan elkaar te koppelen, terwijl 36 % het hiermee wel eens was. Met dit wetgevingsvoorstel wordt de sturing van het infrastructuurplanningsproces op EU-niveau weliswaar versterkt, waarbij de Commissie de ontwikkeling van hoofdscenario's overneemt en wordt gemachtigd om oproepen te doen tot het indienen van voorstellen om leemten in de infrastructuur aan te pakken, maar de lidstaten blijven in grote mate betrokken bij het proces en valideren de stappen ervan, waardoor er een evenwicht wordt gevonden om het voorstel ook af te stemmen op de resultaten van de openbare raadpleging. Wat de frequentie van de processen betreft, achtten de meeste belanghebbenden (85 %) de huidige cyclus van twee jaar passend. In het wetgevingsvoorstel wordt de huidige cyclus van de tienjarige netontwikkelingsplannen verlengd van twee jaar tot vier jaar, maar de flexibiliteit blijft behouden voor het geval er actualiseringen nodig zijn.

De meerderheid van de respondenten is positief over de opname van interne versterkingen (72 %) en draadloze oplossingen (54 %) in de vaststelling van infrastructuurbehoeften, wat goed aansluit bij het wetgevingsvoorstel. De meerderheid (62%) van de belanghebbenden was het er voorts mee eens dat er meer optreden op EU-niveau nodig is om de zichtbaarheid en de gekwantificeerde voordelen van digitale, innovatieve en netwerkbevorderende technologieën te versterken. Een grotere meerderheid (76 %) voerde aan dat er meer maatregelen nodig zijn om de efficiëntie van het bestaande net te vergroten.

Wat de **kostendeling** betreft, verklaarde 38 %²⁴ van de respondenten dat het huidige kader ongeschikt is en gaf 36 %²⁵ aan voorstander te zijn van een verdere ontwikkeling van het kader voor grensoverschrijdende kostendeling om het gemakkelijker te maken investeringskosten te verdelen, in verhouding tot de verwachte voordelen, tussen andere landen dan de gastlidstaten, waarbij deze respondenten aangaven voorstander te zijn van een herziening van de wetgeving. Voorts was 37 %²⁶ van de respondenten van mening dat een investeringsverzoek in het kader van grensoverschrijdende kostentoe wijzing, in overeenstemming met dit voorstel, eveneens verschillende projecten zou kunnen afdekken (“bundeling”) om kostendeling tussen meerdere begunstigde lidstaten mogelijk te maken.

De **vergunningverlening** werd door de meeste respondenten beschouwd als een belangrijke belemmering voor de ontwikkeling van netinfrastructuur tegen het tempo dat vereist is voor de energietransitie, wat aangeeft dat er steun bestaat voor de versterking van het TEN-E-kader op dit gebied. Voorts meldde ongeveer een derde van de respondenten dat de TEN-E-verordening inzake vergunningverlening niet duidelijk of gemakkelijk uitvoerbaar is, waarbij 16 % neutraal was en 34 % twijfelde. Een grote meerderheid van de belanghebbenden schaarst zich achter het vereenvoudigen en stroomlijnen van milieubeoordelingen, het digitaliseren van vergunningsprocedures en het inkorten van de wettelijke termijnen voor vergunningverlening voor netwerken, wat strookt met het wetgevingsvoorstel.

Wat betreft **veiligheidsgerelateerde maatregelen**, was meer dan een derde van de respondenten het ermee eens dat opkomende veiligheidsrisico's in het rechtskader van de EU onvoldoende worden aangepakt (38 %)²⁷ en dat er extra veiligheidscriteria nodig zijn voor PGB's en PWB's om de bescherming tegen fysieke en cyberrisico's te versterken²⁸, wat strookt met het wetgevingsvoorstel. Bovendien gaf slechts 14 % aan dat het kader ervoor zorgt dat niet-vertrouwde actoren worden uitgesloten van deelname aan projecten op het gebied van kritieke infrastructuur, en toonde 19 % zich hierover neutraal en bijna een meerderheid, 45 % (41 % van de bedrijven, 48 % van de brancheorganisaties, 86 % van de ngo's, 40 % van de overheidsinstanties) twijfelde.

Bij de opstelling van dit voorstel is rekening gehouden met de feedback die tijdens de raadpleging van belanghebbenden is ontvangen. De maatregelen in dit wetgevingsvoorstel sluiten derhalve goed aan bij de standpunten van de belanghebbenden.

Zie bijlage 2 bij de effectbeoordeling bij dit initiatief voor een nadere analyse van de resultaten van de openbare raadpleging.

- **Bijeenbrengen en gebruik van expertise**

Het voorstel en de onderliggende effectbeoordeling zijn gebaseerd op gegevens uit het uitvoeringsverslag over de TEN-E-verordening, variërend van de input die de belanghebbenden in het kader van de uitgebreide raadplegingen hebben geleverd, tot literatuuronderzoek, de analyse van de PGB-portefeuille en modelleringen.

Ook in 2023, 2024 en 2025 in het kader van het forum van Kopenhagen goedgekeurde formele conclusies zijn in de analyse in aanmerking genomen. In het kader van het forum van Kopenhagen komen jaarlijks vertegenwoordigers van de EU-instellingen,

²⁴ 20 % van de respondenten was neutraal en 35 % had geen mening (zie bijlage 2 bij de effectbeoordeling).

²⁵ 18 % van de respondenten was neutraal en 31 % twijfelde (zie bijlage 2 bij de effectbeoordeling)

²⁶ 25 % van de respondenten was neutraal en 32 % twijfelde (zie bijlage 2 bij de effectbeoordeling).

²⁷ 18 % van de respondenten was neutraal en 32 % twijfelde (zie bijlage 2 bij de effectbeoordeling).

²⁸ 14 % van de respondenten was neutraal en 27 % twijfelde (zie bijlage 2 bij de effectbeoordeling).

transmissiesysteembeheerders, projectontwikkelaars, regulators, energiebedrijven, ngo's en maatschappelijke organisaties en financiers bijeen om de uitdagingen in verband met de ontwikkeling van de Europese energie-infrastructuur te bespreken.

De analyse bestreek voorts de jaarlijkse monitoringverslagen van ACER inzake de vorderingen van de PGB's op het gebied van elektriciteit en gas, de incrementele-capaciteitsprojecten, de virtuele interconnectiepunten, de monitoring van de elektriciteits- en gasmarkt, capaciteitstoewijzing en congestiebeheer, evenals andere actualiseringen van besluiten betreffende de grensoverschrijdende kostentoe wijzing en op risico's gebaseerde stimulansen.

Het voorstel en de onderliggende effectbeoordeling zijn gebaseerd op gegevens uit het uitvoeringsverslag over de TEN-E-verordening, variërend van input van belanghebbenden en uitgebreide raadplegingen die in dit verband zijn uitgevoerd, tot literatuuronderzoek, de analyse van de PGB-portefeuille en modelleringen. Verder is er informatie verzameld via verschillende studies ter ondersteuning van de ontwikkeling van beleidsopties en beoordelingen van investeringsbehoeften op het gebied van infrastructuur, infrastructuurplanning en kosten van vertragingen.

- **Effectbeoordeling**

In overeenstemming met de richtsnoeren voor betere regelgeving heeft de Commissie een effectbeoordeling van verschillende beleidsopties uitgevoerd. Deze werkzaamheden zijn ondersteund door gestructureerd overleg binnen de Commissie via een interdepartementale stuurgroep. De effectbeoordeling is voorgelegd aan en besproken met de Raad voor regelgevingstoetsing (RSB). De RSB heeft op 26 september 2025 een positief advies met voorbehouden uitgebracht; deze voorbehouden zijn aangepakt door: i) de voornaamste oorzaken van het probleem, alsook de verbanden daarvan met de voorgestelde maatregelen, verder te verduidelijken; ii) de beoordeling van subsidiariteitsoverwegingen verder uit te werken; iii) de algemene en specifieke doelstellingen te herzien, te verduidelijken hoe succes eruit zal zien, de operationele doelstellingen meer Smart te maken en de monitoringregelingen verder uit te werken; iv) duidelijker weer te geven en te motiveren hoe de verschillende opties zich tot elkaar verhouden op het gebied van kosten en baten; v) de inhoud van maatregelen met betrekking tot de vergunningverlening en de gevolgen daarvan verder te omschrijven; vi) mogelijke wisselwerkingen met andere EU-doelstellingen te beklemtonen (zie bijlage 1 bij de effectbeoordeling).

In de effectbeoordeling werden die hoofdproblemen en de bijbehorende oorzaken in kaart gebracht. Tijdens de werkzaamheden in het kader van de effectbeoordeling werden maatregelen overwogen op vier interventiegebieden — i) infrastructuurplanning en projectuitvoering; ii) delen van kosten en baten; iii) vergunningverlening; en iv) veiligheid — om de vastgestelde problemen aan te pakken en de algemene en specifieke doelstellingen van het initiatief te verwezenlijken. De maatregelen voor elk interventiegebied werden in drie beleidsopties gegroepeerd, al naargelang de mate van interventie en coördinatie op EU-niveau en rekening houdend met de interne verenigbaarheid en de samenhang van de maatregelen (zie afdeling 5.2.2 van de effectbeoordeling).

Beleids optie 1 betreft een **versterkte bottom-upbenadering**, waarbij het huidige wetgevings- en beleidskader van de EU op een beperkt aantal punten wordt gewijzigd ten opzichte van het scenario waarbij het bestaande kader wordt voortgezet, en omvat minimale extra interventie op EU-niveau. Op het gebied van *infrastructuurplanning en projectuitvoering* wordt met deze optie het bestaande kader versterkt met behulp van een betere omschrijving van bepaalde vereisten en een vereenvoudiging van de processen (met inbegrip van de selectie van PGB's/PWB's en goedkeuringen door de Commissie en ACER) teneinde het planningsproces

slanker en robuuster te maken. Voorts worden de toepassingsgebieden van PGB/PWB-projectcategorieën op elkaar afgestemd, onder meer door de vereisten in verband met elektrolyse-installaties te versterken en de categorie van de slimme gasnetten te schrappen. Op het gebied van het *delen van kosten en baten* zorgt deze optie voor grotere transparantie en een versterking van de EU-beginselen, alsook voor een beter gebruik van congestie-ontvangsten voor de financiering van grensoverschrijdende elektriciteitsinfrastructuur als stimulans voor kostendeling. Op het gebied van *vergunningverlening* wordt met deze optie de uitvoering van bestaande wetgeving ondersteund, onder meer door richtsnoeren te verstrekken over de uitvoering van bepaalde aspecten van het milieubeoordelingskader. Op het gebied van *veiligheid* worden overwegingen in verband met weerbaarheid tegen fysieke en cyberrisico's opgenomen in de monitoring van PGB's en PWB's.

Beleids optie 2 betreft een **verschuiving van een bottom-upbenadering naar een benadering die meer top-down van aard is**, met sterkere sturing op EU-niveau en nauwere coördinatie met de huidige actoren op lidstaatniveau. Met deze optie worden, vergeleken met beleids optie 1, significantere wijzigingen aangebracht in het huidige wetgevings- en beleidskader van de EU, met extra coördinatie op EU-niveau en een herverdeling van bepaalde verantwoordelijkheden onder de belanghebbenden. Op het gebied van *infrastructuurplanning en projectuitvoering* wordt met deze optie met name de rol van de Commissie versterkt, die wordt belast met de ontwikkeling van hoofdscenario's voor de vaststelling van infrastructuurbehoeften, en wordt een mechanisme voor het opvullen van lacunes ingevoerd om ervoor te zorgen dat er aan alle infrastructuurbehoeften wordt tegemoetgekomen met projectvoorstellen. Met deze optie wordt eveneens de categorie van elektriciteits-PGB's uitgebreid zodat in deze categorie meer aandacht is voor draadloze oplossingen en de rol van interne lijnen beter wordt erkend. Op het gebied van *het delen van kosten en baten* wordt met deze optie een faciliterend kader ingevoerd voor het vrijwillig bundelen van grensoverschrijdende projecten om gesprekken tussen relevante lidstaten en derde landen mogelijk te maken en aan te moedigen. Op het gebied van *vergunningverlening* worden met deze optie gerichte wijzigingen aangebracht in de wetgeving om de vergunningsprocedures voor grensoverschrijdende infrastructuur die onder de TEN-E-verordening valt, te versnellen. Op het gebied van *veiligheid* worden met deze optie aanvullende transparantievereisten ingevoerd met betrekking tot de uiteindelijke begunstigden van kandidaat-PGB's/PWB's en wordt veiligheids- en veerkrachtgerelateerde uitrusting voor de modernisering van bestaande grensoverschrijdende elektriciteitsinfrastructuur opgenomen in het toepassingsgebied van de TEN-E-verordening.

Beleids optie 3 betreft een volledige **top-downbenadering** voor grensoverschrijdende infrastructuur. Deze optie behelst ingrijpende structurele en institutionele veranderingen ten opzichte van de status quo en een grotere mate van centralisatie en stroomlijning op EU-niveau, onder meer door de *infrastructuurplanning* en de coördinatie van de *vergunningverlening* voor grensoverschrijdende infrastructuurprojecten toe te vertrouwen aan EU-organen. Op het gebied van het *delen van kosten en baten* wordt met deze optie voortgebouwd op de maatregelen van beleids optie 2, maar wordt eveneens verplichte regionale planning en kostendeling voor grensoverschrijdende offshore-infrastructuurprojecten ingevoerd. Op het gebied van *veiligheid* zijn de beleids opties 2 en 3 identiek.

De beleids opties zijn vergeleken op basis van hun **doeltreffendheid, efficiëntie, samenhang en evenredigheid**. De beleids opties 2 en 3 worden geacht doeltreffender en efficiënter te zijn, en meer in overeenstemming te zijn met het algemene EU-beleidskader dan beleids optie 1. Beleids optie 1 presteert slechts iets beter op het gebied van subsidiariteit en evenredigheid. Daarom wordt beleids optie 1 niet als mogelijke voorkeursoptie beschouwd. Hoewel de

beleidsopties 2 en 3 beide doeltreffender zijn voor het verwezenlijken van de specifieke doelstellingen dan beleidsoptie 1, lijkt beleidsoptie 2 in dit stadium over het algemeen de doeltreffendere optie te zijn om ervoor te zorgen dat projecten die zijn opgenomen in netwerkplannen en zijn geselecteerd als PGB's/PWB's op passende wijze tegemoetkomen aan vastgestelde infrastructuurbehoeften en dat vergunningsprocedures worden ingekort en vereenvoudigd. Wat de efficiëntie betreft, wordt beleidsoptie 3 als minder efficiënt beschouwd vanwege de extra middelen die deze optie vereist en vanwege de hoge kosten die gepaard gaan met de oprichting van twee nieuwe entiteiten op EU-niveau (of de versterking van bestaande entiteiten) verantwoordelijk voor infrastructuurplanning en gecoördineerde vergunningsprocedures. Wat de subsidiariteit en evenredigheid betreft, lijken de in het kader van beleidsoptie 3 voorgestelde maatregelen (bv. EU-entiteiten verantwoordelijk voor infrastructuurplanning en vergunningverlening, alsook verplichte planning van offshorenetten), die een hoge mate van EU-interventie inhouden, in dit stadium onevenredig, aangezien deze maatregelen niet leiden tot een hoger niveau van doeltreffendheid en naar verwachting aanzienlijke hogere kosten met zich mee zullen brengen.

Op basis van een vergelijking van de beleidsopties **werd beleidsoptie 2 aangeduid als de voorkeursoptie**, die het meest geschikt is om op een evenredige manier de algemene en specifieke doelstellingen van het initiatief te verwezenlijken. Beleidsoptie 2 zal naar verwachting **positieve economische, sociale en milieugevolgen hebben**. De belangrijkste doelgroepen die naar verwachting gevolgen zullen ondervinden van dit initiatief zijn de Europese burgers en consumenten, projectontwikkelaars (met inbegrip van TSB's), Europese verenigingen van TSB's (het ENTSB-E, het ENTSB-G en het Europees netwerk van netbeheerders voor waterstof (ENNOH)), nationale bevoegde instanties en hun lokale en regionale vertegenwoordigers, nationale regulerende instanties, regulators van de Europese Unie, distributiesysteembeheerders en hun brancheorganisaties en energieproducenten/de energiesector.

Wat de economische gevolgen betreft, zullen met deze beleidsoptie naar verwachting de kosten van het energiesysteem aanzienlijk worden verminderd, overeenkomstig het optimale-netscenario, omdat ervoor wordt gezorgd dat de aangeduide projecten beter aansluiten bij de vastgestelde behoeften en deze behoeften volledig afdekken. Voor 2040 zou 6 miljard EUR per jaar aan investeringen in het optimale net een vermindering van de systeemkosten van 14 miljard EUR per jaar opleveren, een nettobesparing van 8 miljard EUR per jaar. Deze beleidsoptie zal naar verwachting ook een aanzienlijk effect hebben op de groothandelprijzen voor elektriciteit omdat de interconnectiviteit wordt verbeterd, wat in de hele EU zal leiden tot prijsconvergentie en, meer in het algemeen, stabielere en lagere prijzen. Een verbeterd kader voor kostendeling moet de verwezenlijking en snellere uitrol van grensoverschrijdende projecten vergemakkelijken, wat aanzienlijke voordelen zou opleveren op het gebied van sociaaleconomische welvaart. Voorts zullen kortere termijnen voor de vergunningverlening, en dus ook voor de uitvoering van projecten, naar verwachting economische voordelen opleveren voor projectontwikkelaars in de vorm van vermeden kosten vanwege vertragingen. Tot slot zou de voorkeursoptie dankzij een verbeterde veiligheid van de energie-infrastructuur voordelen kunnen opleveren omdat verlies van economische welvaart en herstelkosten worden vermeden.

De vermindering van de kosten van het energiesysteem zal naar verwachting een positief effect hebben op het *concurrentievermogen*, doordat voor consumenten, met inbegrip van de industrie, kosten worden vermeden en de verhogingen van de netwerktarieven worden beperkt. De voorkeursoptie heeft ook een positief effect op de *digitalisering*, omdat er meer nadruk wordt gelegd op het gebruik van draadloze oplossingen bij de netplanning en op de digitalisering van vergunningsprocedures. Met de voorkeursoptie zullen naar verwachting in

het algemeen de *administratieve en aanpassingskosten* voor bedrijven (met inbegrip van energieproducenten, projectontwikkelaars, TSB's en ENTSB's) *worden verlaagd* door middel van het stroomlijnen van de infrastructuurplanning, de aanvraag- en evaluatieprocessen voor PGB's/PWB's en de vergunningsprocedures. De jaarlijkse kostenbesparingen voor bedrijven kunnen niet volledig worden geraamd omdat de relevante gegevens niet beschikbaar waren, maar er kan worden geconcludeerd dat de voorkeursoptie zou leiden tot terugkerende kostenbesparingen. Voor de lidstaten en de nationale instanties zou beleids optie 2 op de korte termijn extra administratieve kosten veroorzaken in verband met de uitvoering van het herziene wetgevingskader.

Het initiatief zal naar verwachting positieve *sociale gevolgen* hebben, hoewel het moeilijk is om de kwantitatieve en distributie-effecten te ramen. Met een geoptimaliseerde netplanning op basis van precieze ramingen van de toekomstige ontwikkeling van vraag en aanbod zouden gestrande activa in de toekomst voorkomen moeten worden, waardoor de netkosten voor de consumenten tot een minimum worden beperkt, en zou verdere elektrificatie mogelijk moeten worden, waardoor netinvesteringkosten kunnen worden gespreid over een groter aantal kWh.

Wat de *milieuvoordelen* betreft, zal de voorkeursoptie dankzij afstemming op het optimale-netscenario en een vermindering van de beperking van hernieuwbare-energiebronnen naar verwachting leiden tot een vermindering van de CO₂-emissies (ongeveer 27 Mton/jaar). Met de extra 108 GW aan grensoverschrijdende capaciteit die overeenkomstig het tienjarig netontwikkelingsplan van 2024 tegen 2040 nodig is, zou het eveneens mogelijk worden om 65 TWh aan door gas geproduceerde elektriciteit te vervangen door productie met hernieuwbare-energiebronnen, doordat een betere integratie van energie-opwekking zonder CO₂-emissies mogelijk wordt gemaakt, wat zal leiden tot een aanzienlijke vermindering van de Europese CO₂-emissies, geraamd op 27 miljoen ton vermeden CO₂-emissies in 2040²⁹. Wat de vergunningverlening betreft, zijn de milieueffecten sterk afhankelijk van de gebruikte technologie, de locatie van de activa en de milieutoestand van de fauna en flora in de buurt. De mogelijke gevolgen worden echter aan de hand van waarborgen aangepakt bij het ontwerp van de voorgestelde maatregelen.

- **Resultaatgerichtheid en vereenvoudiging**

De herziene TEN-E-verordening zal naar verwachting positieve gevolgen hebben op het gebied van vereenvoudiging en verbeterde efficiëntie. Met het initiatief zal naar verwachting de administratieve last voor ENTSB's, TSB's en projectontwikkelaars worden verminderd, met name met betrekking tot infrastructuurplanning, doordat de Commissie de ontwikkeling van hoofdscenario's overneemt en dankzij vereenvoudiging, zoals de verkorting van de cyclus tot vier jaar en het gewijzigde aanvraag- en evaluatieproces voor volgroeide PGB's. Dankzij de gestroomlijnde, vereenvoudigde en gedigitaliseerde vergunningsprocedures voor PGB's en PWB's nemen de administratieve lasten voor bedrijven eveneens af. De jaarlijkse kostenbesparingen voor bedrijven kunnen niet volledig worden geraamd aangezien de relevante gegevens niet beschikbaar waren, maar er kan worden geconcludeerd dat het voorstel zal leiden tot terugkerende kostenbesparingen.

Er zijn geen rechtstreekse gevolgen vastgesteld in de vorm van nalevings- of administratieve kosten voor kmo's of micro-ondernemingen. Kmo's kunnen mogelijk baat hebben bij positieve effecten op het concurrentievermogen als gevolg van de lagere kosten van het energiesysteem en een sterkere concurrentiepositie op het gebied van de technologieën die zijn opgenomen of versterkt in het voorstel (bv. hoogspanningstechnologieën).

²⁹ ENTSB-E, tienjarig netontwikkelingsplan 2024, verslag over de lacunes in de infrastructuur.

Het initiatief strookt met de digitale controle, is klaar voor het internet en geschikt voor zowel de fysieke als digitale omgeving. Het voorstel omvat maatregelen om digitalisering te bevorderen (zie het financieel en digitaal memorandum).

- **Grondrechten**

Het initiatief zal naar verwachting geen gevolgen hebben voor de grondrechten.

4. GEVOLGEN VOOR DE BEGROTING

De gevolgen van het voorstel voor de begroting hebben betrekking op de middelen van het directoraat-generaal Energie van de Europese Commissie, het Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek en het Agentschap van de Europese Unie voor de samenwerking tussen energieregulators (ACER). De Commissie zal aanzienlijke extra verantwoordelijkheden op zich nemen voor de ontwikkeling van hoofdcenario's als onderdeel van de vaststelling van infrastructuurbehoeften in het tienjarig netontwikkelingsplan. Voor deze verantwoordelijkheden zullen aanvullende middelen nodig zijn (zie het financieel en digitaal memorandum).

ACER zal extra verantwoordelijkheden krijgen met betrekking tot het toezicht op het tienjarige netontwikkelingsplan en het kader voor de grensoverschrijdende kostentoewijzing. Ook voor deze extra verantwoordelijkheden zullen aanvullende middelen nodig zijn (zie het financieel en digitaal memorandum).

5. OVERIGE ELEMENTEN

- **Uitvoeringsplanning en regelingen betreffende controle, evaluatie en rapportage**

Voortbouwend op de bestaande processen voor de controle op gegevens uit periodieke verslagen van projectontwikkelaars en nationale regulerende instanties, is een aantal indicatoren ontwikkeld voor het meten van de prestaties met betrekking tot de individuele specifieke doelstellingen van de herziene TEN-E-verordening. De daadwerkelijke gevolgen van de wetgeving worden gecontroleerd en beoordeeld aan de hand van indicatoren die zijn afgestemd op de specifieke beleidsdoelstellingen die door middel van de wetgeving moeten worden verwezenlijkt.

Alle gegevens worden gemonitord op basis van periodieke verslagen van projectontwikkelaars en nationale regulerende instanties en op basis van de bestaande monitoringvereisten van ACER, met inbegrip van de tweejaarlijkse monitoring van de samenhang tussen het Uniebrede tienjarige netontwikkelingsplan en de nationale netontwikkelingsplannen, jaarlijkse monitoring van de vooruitgang van PGB's en PWB's en de vergunningsprocedures, een jaarlijks monitoringverslag over congestiebeheer en capaciteitstoewijzing, monitoring van de toepassing van draadloze en netversterkende technologieën op basis van door het gezamenlijk toewijzingsbureau verstrekte gegevens, en jaarlijkse monitoring van de verwezenlijking van het interconnectiestreefcijfer, als onderdeel van het Europees Semester.

Uiterlijk op 30 juni 2033 voert de Commissie een evaluatie uit van deze verordening op basis van de resultaten van de verslaglegging en evaluatie overeenkomstig artikel 24 van deze verordening, alsook op basis van de krachtens de artikelen 22 en 23 van Verordening (EU) 2021/1153 uitgevoerde monitoring, verslaglegging en evaluatie.

- **Artikelsgewijze toelichting**

Hoofdstuk I van de verordening omvat de algemene bepalingen, met name het onderwerp, de doelstellingen en het toepassingsgebied, alsook de toepasselijke definities. In dit hoofdstuk,

dat wordt aangevuld met bijlage II, worden vergeleken met Verordening (EU) 2022/869 nieuwe infrastructuurcategorieën ingevoerd, om de veiligheid, beveiliging en efficiëntie van bestaande netwerken te waarborgen, met name om door middel van investeringen in apparatuur en installaties voor monitoring, controle en digitalisering mogelijk te maken dat bestaande elementen van hoogspanningsnetwerken op een veilige manier systemen kunnen exploiteren en om de bescherming en veerkracht van kritieke netwerkelementen te bevorderen door middel van apparatuur die specifiek daarvoor is ontworpen en die fysiek met die elementen verbonden is. De projectcategorieën en -definities worden eveneens aangepast om ze in overeenstemming te brengen met het EU-wetgevingspakket van 2024 inzake waterstof en koolstofarm gas waarin gemeenschappelijke regels zijn vastgesteld voor de transitie naar hernieuwbare en koolstofarme gassen. In dit pakket wordt prioriteit gegeven aan de productie en het gebruik van waterstof in zuivere vorm en aan het vervoer ervan in het specifieke waterstofsysteem. Er wordt eveneens een definitie van “draadloze” oplossingen op het gebied van elektriciteit ingevoerd. Deze oplossingen moeten zorgvuldig worden overwogen aangezien zij met het oog op het waarborgen van een kostenoptimale netplanning mogelijk goedkoper zijn dan een uitbreiding van het net.

Hoofdstuk II bevat de bepalingen omtrent het voorbereidingsproces met betrekking tot de Unielijst van projecten van gemeenschappelijk belang en projecten van wederzijds belang binnen de regionale groepen, alsook de criteria voor de beoordeling van projecten door de groepen en de controle op de projectuitvoering.

In artikel 3, dat wordt aangevuld met bijlage III, worden regels vastgesteld voor de totstandbrenging van regionale groepen en voor het proces om de Unielijst van projecten van gemeenschappelijk belang en projecten van wederzijds belang op te stellen. Artikel 3 en bijlage III voorzien, in vergelijking met Verordening (EU) 2022/869, in een vereenvoudigde aanpak om gevorderde projecten die reeds op de Unielijst staan hun status van project van gemeenschappelijk belang of project van wederzijds belang te laten behouden.

In artikel 4, waarin de criteria voor de beoordeling van projecten door de groepen worden vastgesteld en dat wordt aangevuld met bijlage IV, wordt, in vergelijking met Verordening (EU) 2022/869, verder verduidelijkt dat projecten van wederzijds belang zich uitstrekken tot het eerste connectiepunt in het derde land en wordt ervoor gezorgd dat die projecten gepaard gaan met een overeenkomstige ontwikkeling van de interne infrastructuur van derde landen. Met betrekking tot de partijen bij de Energiegemeenschap worden de voordelen van individuele projecten in overweging genomen voor zowel de EU als de partijen bij de Energiegemeenschap, en niet alleen voor de EU, zoals tot dusver het geval was.

In artikel 5 worden de bepalingen inzake de uitvoering en monitoring van projecten op de Unielijst versterkt aan de hand van vereisten die verband houden met risicobeoordelingen op het gebied van fysieke en cyberbeveiliging, voortbouwend op Richtlijn (EU) 2022/2557 betreffende de weerbaarheid van kritieke entiteiten en Richtlijn (EU) 2022/2555 betreffende maatregelen voor een hoog gezamenlijk niveau van cyberbeveiliging in de Unie. Met betrekking tot de Europese coördinatoren die kunnen worden aangewezen wanneer er grote problemen zijn bij de uitvoering van een project, wordt in artikel 6 bepaald dat de periode waarvoor de aanwijzing geldt, kan worden verlengd.

Hoofdstuk III heeft betrekking op de vergunningverlening en het publiek draagvlak voor projecten van gemeenschappelijk belang. In vergelijking met Verordening (EU) 2022/869 is dit hoofdstuk herzien met als doel: 1) het bestaande vergunningskader bij te werken om ervoor te zorgen dat projecten van gemeenschappelijk belang en projecten van wederzijds belang de best mogelijke behandeling krijgen overeenkomstig hun strategisch belang en hun speciale status, met name in het licht van de vergunningsprocedures die zijn ingevoerd in het

pakket waterstof en koolstofarm gas en in de herziene richtlijn hernieuwbare energie; 2) het vergunningsstelsel te actualiseren ter ondersteuning van de versnelde vergunningverlening voor elektriciteitsnetten, overeenkomstig de in het Draghi-rapport erkende behoeften en de in Richtlijn (EU) 2019/944 ingevoerde wijzigingen; 3) de helderheid en de efficiëntie van het vergunningsstelsel te verbeteren.

Artikel 7 betreffende de prioriteitsstatus van projecten op de Unielijst wordt bijgewerkt om vereisten op te nemen dat voor elektriciteitsprojecten van gemeenschappelijk en wederzijds belang automatisch het vermoeden geldt dat er bij deze projecten sprake is van een dwingend openbaar belang en dat deze projecten, wanneer zij zijn opgenomen in een nationaal ontwikkelingsplan waarvoor een strategische milieubeoordeling moet worden uitgevoerd, alsook een passende beoordeling uit hoofde van Richtlijn 92/43/EEG indien deze projecten significante effecten op Natura 2000-gebieden kunnen hebben, onder strikte voorwaarden kunnen worden vrijgesteld van beoordelingen uit hoofde van specifieke milieuwetgeving.

In artikel 8 betreffende de organisatie van de vergunningsprocedure worden de uit hoofde van deze verordening en overeenkomstig de verschillende vergunningsregelingen vastgestelde verantwoordelijkheden van de nationale bevoegde instanties verduidelijkt, met name wat betreft samenwerking met andere instanties en bemiddeling bij contacten met projectontwikkelaars. In dit artikel worden eveneens de vereisten voor grensoverschrijdende samenwerking aangescherpt voor projecten waarbij meerdere rechtsgebieden betrokken zijn.

Artikel 9 betreffende transparantie en inspraak van het publiek zorgt voor een duidelijkere en eenvoudigere procedure, met name door de rapportageverplichtingen van dit artikel in één verslag samen te voegen.

In artikel 10 betreffende de duur en het verloop van de vergunningsprocedure wordt met name een verplichting ingevoerd om de vergunningsprocedures te digitaliseren, wordt verduidelijkt wat als begindatum van de vergunningsprocedure wordt beschouwd, wordt het facultatieve karakter van de fase voorafgaand aan de aanvraag verduidelijkt, wordt ingegaan op de stappen waaruit deze fase bestaat (scoping, screening, planning, verificatie van het aanvraagdossier), wordt verduidelijkt dat bij de vaststelling van de documentatie die nodig is voor de vergunningsprocedure rekening moet worden gehouden met bestaande studies en toestemmingen om dubbel werk te vermijden, en wordt stilzwijgende toestemming ingevoerd voor besluiten die worden genomen door de betrokken nationale instanties, met uitzondering van besluiten over milieuaangelegenheden.

Hoofdstuk IV bevat de bepalingen betreffende sectoroverschrijdende infrastructuurplanning, die ten opzichte van Verordening (EU) 2022/689 worden versterkt, met het oog op een betere sturing van de planning, met name met betrekking tot de vaststelling van toekomstscenario's, het in kaart brengen van energie-infrastructuurbehoeften en -knelpunten op de lange termijn en het aanpakken van deze behoeften met de meest geschikte oplossingen.

Bij artikel 11 wordt de Commissie gemachtigd om gedelegeerde handelingen vast te stellen tot vaststelling van een hoofdscenario voor de elektriciteits-, waterstof- en gasector dat moet worden gebruikt voor het Uniebrede tienjarige netontwikkelingsplan, alsook de procedure voor de vaststelling van infrastructuurbehoeften, de kosten-batenanalyse voor het gehele energiesysteem en de grensoverschrijdende kostentoewijzing van energie-infrastructuurprojecten. Om ervoor te zorgen dat de voor de ontwikkeling van het scenario gebruikte gegevens actueel zijn, kan de Commissie deze gegevens opvragen bij, al naargelang het geval, de lidstaten, het ENTSB-E, het ENTSB-G of het ENNOH. Het scenario moet sectoroverschrijdend worden ontwikkeld. Scenario's voor de tienjarige netontwikkelingsplannen zijn tot nog toe ontwikkeld door het ENTSB-E, het ENTSB-G en het ENNOH.

Met artikel 12 worden het ENTSB-E en het ENNOH belast met de opstelling van een rapport ter vaststelling van de infrastructuurbehoeften voor respectievelijk elektriciteit en waterstof. In het verslag moeten leemten in de infrastructuur in kaart worden gebracht die gevolgen hebben voor de elektriciteits- en waterstofdoelstellingen van de Unie, met name op basis van een door ACER uit te werken bindende methode en het hoofdsценario overeenkomstig artikel 11. In het artikel is bepaald dat de rapporten ter vaststelling van de infrastructuurbehoeften moeten worden goedgekeurd door het besluitvormingsorgaan van de TEN-E-groep, het gremium waarin alle uit hoofde van deze verordening opgerichte groepen vergaderen. Specifiek voor elektriciteit moeten in het verslag bij het beoordelen en aanpakken van de behoeften draadloze oplossingen worden overwogen.

Bij artikel 13 wordt de Commissie gemachtigd om een proces voor de afstemming van de behoeften in het elektriciteitssysteem op te starten om mogelijke oplossingen in kaart te brengen voor onvervulde behoeften indien uit het rapport ter vaststelling van de infrastructuurbehoeften voor elektriciteit blijkt dat de projecten die zijn ingediend voor opnemning in het Uniebreed tienjarig netontwikkelingsplan, niet volledig voorzien in de overeenkomstig artikel 12 vastgestelde infrastructuurbehoeften. Het proces voor de afstemming van de behoeften moet zijn gebaseerd op bestaande regionale samenwerking, worden aangestuurd door de Commissie en worden gekoppeld aan het proces van het tienjarig netontwikkelingsplan.

Bij artikel 14 worden het ENTSB-E en het ENNOH gemachtigd om wanneer, zij projecten (voor alle energie-infrastructuurcategorieën behalve slimme elektriciteitsnetten en CO₂) beoordelen voor opnemning in de respectieve Uniebrede tienjarige netontwikkelingsplannen, coherente methoden per sector te gebruiken met het oog op een geharmoniseerde kosten-batenanalyse op Unieniveau voor het gehele energiesysteem. De methoden moeten ter goedkeuring aan de Commissie worden voorgelegd. Het ENTSB-E en het ENNOH moeten als onderdeel van het Uniebreed tienjarig netontwikkelingsplan het resultaat berekenen en publiceren van de kosten-batenanalyses voor alle projecten, waaruit blijkt hoe de voordelen over de landen zijn verdeeld. In het artikel wordt verder gespecificeerd dat het voor projecten met slimme elektriciteitsnetten en CO₂-projecten aan de Commissie is om methoden te ontwikkelen voor een geharmoniseerde kosten-batenanalyse op Unieniveau voor het gehele energiesysteem, zoals momenteel het geval is.

Met hoofdstuk V wordt tegemoetgekomen aan de behoefte om het net te ontwikkelen zodat dit de verwachte aanzienlijke toename van de productie van elektriciteit uit hernieuwbare offshore-energiebronnen kan opvangen. Dit hoofdstuk dient ter ondersteuning van de gecoördineerde langetermijnplanning en -ontwikkeling van offshore- en onshore-infrastructuur. Nieuw is dat de lidstaten op grond van artikel 15 als onderdeel van hun niet-bindende overeenkomsten en binnen hun specifieke prioritaire corridors voor offshore-netwerken moeten overwegen om specifieke grensoverschrijdende doelstellingen vast te stellen, zoals voor hybride of grensoverschrijdende radiale projecten, ter verwezenlijking van de doelstelling om de productie van hernieuwbare offshore-energie in elk zeegebied op de meest efficiënte manier uit te rollen.

Hoofdstuk VI versterkt de bepalingen voor een regelgevingskader dat investeringen met een grensoverschrijdend effect mogelijk maakt.

Ten eerste worden in artikel 17 de beginselen gespecificeerd die nationale regulerende instanties moeten toepassen wanneer zij grensoverschrijdend kosten toewijzen, onder meer het beginsel dat met het oog op de investeringszekerheid de grensoverschrijdende kostentoe wijzing moet zijn gebaseerd op een voorafgaande overeenkomst inzake kostentoe wijzing, die eventueel later nog kan worden aangepast, mits een dergelijke

aanpassing expliciet is omschreven in het besluit over de kostentoe wijzing en duidelijk wordt afgebakend, ook wat betreft de termijnen en de categorieën gedekte kosten. In voorkomend geval wordt de verdeling van de kosten tussen de lidstaten gebaseerd op de verdeling van de nettovoordelen. Voorts wordt bepaald dat indien ten minste 10 % van de geraamde voordelen van een project zich in een lidstaat voordoet, die lidstaat en zijn nationale regulerende instantie deelnemen aan het proces voor grensoverschrijdende kostentoe wijzing. ACER krijgt de opdracht zijn aanbeveling inzake het in kaart brengen van goede praktijken voor de behandeling van investeringsverzoeken voor projecten te actualiseren in overeenstemming met de bovengenoemde beginselen, een centraal register op te zetten met alle besluiten over grensoverschrijdende kostentoe wijzing die door nationale regulerende instanties zijn genomen en dit register op zijn website te publiceren, alsmede een niet-bindend model voor grensoverschrijdende kostentoe wijzing te verstrekken om het werk van nationale regulerende instanties te vergemakkelijken.

Ten tweede wordt een nieuw artikel (artikel 18) ingevoerd ter ondersteuning van een proces waarbij projectontwikkelaars twee of meer projecten van gemeenschappelijk belang en projecten van wederzijds belang kunnen bundelen om de gesprekken over kostendeling tussen de relevante lidstaten en in voorkomend geval met derde landen en de beslissingen over grensoverschrijdende kostentoe wijzing tussen de betrokken bevoegde autoriteiten van de lidstaten of tussen de bevoegde instanties van de lidstaten en derde landen, al naargelang het geval, te vergemakkelijken. In artikel 18 worden de regels inzake gezamenlijke kosten-batenanalyses en grensoverschrijdende kostentoe wijzing die van toepassing zijn op dergelijke bundels van projecten verder verduidelijkt teneinde een mogelijke CEF-aanvraag te vergemakkelijken.

Ten derde wordt er een nieuw artikel (artikel 19) ingevoerd, uit hoofde waarvan transmissiesysteembeheerders (“TSB’s”) 25 % van de congestielasten die niet worden besteed aan het waarborgen van de daadwerkelijke beschikbaarheid van de toegewezen capaciteit en aan vergoedingen voor beheerders van offshore-productie-installaties voor hernieuwbare elektriciteit moeten reserveren voor netwerkinvesteringen in projecten op de Unielijst die relevant zijn voor het verminderen van de congestie van interconnectoren. In artikel 19 worden de voorwaarden voor het gebruik van de middelen vastgesteld en wordt de Commissie gemachtigd om gedelegeerde handelingen vast te stellen tot nadere bepaling van de voorwaarden waaronder TSB’s deze middelen mogen gebruiken en de voorwaarden voor de vrijgave ervan. ACER moet zijn bestaande methode voor het gebruik van congestie-inkomsten overeenkomstig artikel 19, lid 4, van de elektriciteitsverordening actualiseren teneinde te zorgen voor samenhang met deze nieuwe bepalingen.

Tot slot worden in artikel 20 de voorwaarden vastgesteld waaronder lidstaten en nationale regulerende instanties passende stimulansen kunnen verlenen voor projecten waaraan in verband met de ontwikkeling, de bouw, de exploitatie of het onderhoud grotere risico’s verbonden zijn dan de risico’s die gebruikelijk zijn voor vergelijkbare infrastructuurprojecten.

Hoofdstuk VII bevat de voorwaarden waaronder projecten op de Unielijst in aanmerking kunnen komen voor financiële bijstand in het kader van de Connecting Europe Facility, met inbegrip van de nieuwe infrastructuurcategorieën. Met name artikel 21 bevat, vergeleken met Verordening (EU) 2022/689, meer details over de criteria die van toepassing zijn op andere projecten dan energie-infrastructuurprojecten die onder de bevoegdheid van nationale regulerende instanties vallen. Aangezien op die projecten geen grensoverschrijdende kostendeling van toepassing is, moeten zij worden geëvalueerd door de betrokken nationale instantie. Deze bepaling omvat de voorwaarden voor deze evaluatie. Artikel 22 bepaalt dat de specifieke criteria van artikel 4, lid 3, en de parameters van artikel 4, lid 5, van de verordening moeten worden toegepast met het oog op de vaststelling van de criteria voor de toekenning

van financiële bijstand van de Unie in het kader van de verordening inzake de Connecting Europe Facility en stelt aanvullende vereisten vast voor eerdere gasprojecten waarbij Cyprus en Malta betrokken zijn en die onder artikel 27 van de verordening vallen.

Hoofdstuk VIII bevat slotbepalingen in verband met gedelegeerde handelingen, rapportage en evaluatie, onder meer met betrekking tot de digitalisering van de vergunningsprocedure, de verbetering van de veerkracht van de fysieke en cyberbeveiliging van grensoverschrijdende energie-infrastructuur en de ingebruikname van draadloze oplossingen, de evaluatie van de verordening en informatie en publiciteit met betrekking tot de projecten. Dit hoofdstuk handhaaft de bestaande afwijkingen voor gasinterconnecties voor Malta en Cyprus totdat Cyprus respectievelijk Malta rechtstreeks onderling verbonden is met het trans-Europese gasnet, of tot en met 31 december 2029, indien dat eerder is. Dit hoofdstuk bevat voorts een lijst van wijzigingen aan ander energieacquis die voortvloeien uit de bij de verordening ingevoerde wijzigingen en stelt overgangsbepalingen vast, alsmede bepalingen voor de intrekking van de huidige TEN-E-verordening. De herziene verordening doet met name geen afbreuk aan de toekenning, voortzetting of wijziging van financiële bijstand die eerder in het kader van de Connecting Europe Facility is toegekend, en de bestaande Unielijst van projecten van gemeenschappelijk belang en projecten van wederzijds belang blijft van kracht en behoudt zijn werking totdat een nieuwe Unielijst van projecten van gemeenschappelijk belang en projecten van wederzijds belang overeenkomstig deze verordening wordt vastgesteld en in werking treedt.

Voorstel voor een

VERORDENING VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

betreffende richtsnoeren voor de trans-Europese energie-infrastructuur, tot wijziging van de Verordeningen (EU) 2019/942, (EU) 2019/943 en (EU) 2024/1789, en tot intrekking van Verordening (EU) 2022/869

(Voor de EER relevante tekst)

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 172,

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Na toezending van het ontwerp van wetgevingshandeling aan de nationale parlementen,

Gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité¹,

Gezien het advies van het Comité van de Regio's²,

Handelend volgens de gewone wetgevingsprocedure,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) De Commissie heeft in haar mededeling van 26 februari 2025 over de “Clean Industrial Deal”³ een gezamenlijke routekaart voor concurrentievermogen en decarbonisatie vastgesteld. Het waarborgen van betaalbare energie is een essentiële voorwaarde voor het concurrentievermogen van de industrie van de Unie, en vooral voor energie-intensieve sectoren. Toegang tot betaalbare energie is daarom een hoeksteen van de Clean Industrial Deal, alsook het actieplan voor betaalbare energie⁴. Tegelijkertijd zijn beleidsmaatregelen om de economie koolstofvrij te maken — als zij goed zijn geïntegreerd in het industrie-, mededingings-, economisch en handelsbeleid — een sterke aanjager van groei, zoals uiteengezet in de mededeling van de Commissie van 29 januari 2025 over “Het EU-kompas voor concurrentievermogen”⁵. Met Verordening (EU) 2021/1119 van het Europees Parlement en de Raad⁶ heeft de

¹ PB C van , blz. .

² PB C van , blz. .

³ Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's van 26 februari 2025, “De Clean Industrial Deal: Een gezamenlijke routekaart voor concurrentievermogen en decarbonisatie” (COM(2025) 85 final).

⁴ Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's van 26 februari 2025, “Actieplan voor betaalbare energie — De werkelijke waarde van onze energie-unie ontsluiten om betaalbare, efficiënte en schone energie voor alle Europeanen te waarborgen” (COM(2025) 79 final).

⁵ Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Europese Raad, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's van 29 januari 2025, “Het EU-kompas voor concurrentievermogen” (COM(2025) 30 final).

⁶ Verordening (EU) 2021/1119 van het Europees Parlement en de Raad van 30 juni 2021 tot vaststelling van een kader voor de verwezenlijking van klimaatneutraliteit, en tot wijziging van Verordening (EG)

Unie een ambitieus kader vastgesteld om haar economie tegen 2050 koolstofvrij te maken.

- (2) Als onderdeel van het doel van Verordening (EU) 2021/1119 is de bindende doelstelling op Unieniveau voor hernieuwbare energie voor 2030 verhoogd tot 42,5 % hernieuwbare energie in de energiemix van de Unie uiterlijk in 2030, met een streefcijfer van 45 %⁷, en is de bindende doelstelling op Unieniveau voor energie-efficiëntie aangescherpt, met een vermindering van het eindenergieverbruik van de Unie met 11,7 % uiterlijk in 2030 ten opzichte van de prognoses voor 2020⁸. Nu er goede vorderingen worden gemaakt met de verwezenlijking van het tussentijdse streefcijfer om de nettobroeikasgasemissies (BKG) uiterlijk in 2030 met ten minste 55 % te verminderen ten opzichte van het niveau van 1990, heeft de Commissie op 2 juli 2025 een voorstel tot wijziging van Verordening (EU) 2021/1119⁹ ingediend, waarbij als klimaatdoelstelling van de Unie voor 2040 een vermindering van de nettobroeikasgasemissies met 90 % ten opzichte van het niveau van 1990 wordt voorgesteld.
- (3) Er moet een infrastructuur beschikbaar zijn die de Europese energietransitie in overeenstemming met die doelstellingen kan ondersteunen, met inbegrip van de snelle toepassing van elektrificatie, de opschaling van de productie van elektriciteit uit hernieuwbare en fossielebrandstofvrije bronnen, het toenemende gebruik van hernieuwbare en koolstofarme gassen, energie-integratie en een grotere inzet van innovatieve oplossingen. De huidige investeringen in grensoverschrijdende energie-infrastructuur zijn overduidelijk niet voldoende om de energie-infrastructuur te transformeren en verder uit te bouwen op een niveau dat nodig is ter ondersteuning van deze streefcijfers, en er is een aanzienlijke kloof tussen onze behoeften aan grensoverschrijdende elektriciteitsinfrastructuur en de snelheid en het niveau van de infrastructuurontwikkeling, zowel op het niveau van de transmissie- als van de distributienetten¹⁰. Wat elektriciteit betreft, zal in 2030 aan ongeveer de helft van de grensoverschrijdende elektriciteitsbehoeften niet worden voldaan (41 GW van 88 GW), en dit tekort zal naar verwachting in de komende tien jaar toenemen. Tegen 2040 zullen de grensoverschrijdende elektriciteitsbehoeften oplopen tot 108 GW¹¹. Daarom zijn meer investeringen in energie-infrastructuur noodzakelijk, en in het Draghi-rapport¹² werd met name gewezen op de noodzaak om de uitrol van grensoverschrijdende energie-infrastructuur snel op te voeren teneinde de Europese

nr. 401/2009 en Verordening (EU) 2018/1999 (“Europese klimaatwet”) (PB L 243 van 9.7.2021, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1119/oj>).

⁷ Richtlijn (EU) 2023/2413 van 18 oktober 2023 tot wijziging van Richtlijn (EU) 2018/2001, Verordening (EU) 2018/1999 en Richtlijn 98/70/EG wat de bevordering van energie uit hernieuwbare bronnen betreft, en tot intrekking van Richtlijn (EU) 2015/652 van de Raad (PB L, 2023/2413, 31.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj>).

⁸ Richtlijn (EU) 2023/1791 van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening (EU) 2023/955 (PB L 231 van 20.9.2023, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2023/1791/oj>).

⁹ COM(2025) 524 final van 2 juli 2025.

¹⁰ ACER (2024): Electricity infrastructure development to support a competitive and sustainable energy system (monitoringsverslag van 2024).

¹¹ ENTSB-E (2025), TYNDP 2024. Opportunities for a more efficient European power system by 2050. Verslag over leemten in de infrastructuur.

¹² M. Draghi (2025): “De toekomst van het Europese concurrentievermogen”.

industrie koolstofvrij te maken. In de Clean Industrial Deal¹³ en het bijbehorende actieplan voor betaalbare energie¹⁴ benadrukte de Commissie dat het van cruciaal belang is de energie-unie te voltooiën door te investeren in energie-infrastructuur en grensoverschrijdende netwerken, teneinde het concurrentievermogen van de industrie van de Unie, de welvaart van de burgers en de betaalbaarheid en zekerheid van de energievoorziening te waarborgen.

- (4) Bij Verordening (EU) 2022/869 van het Europees Parlement en de Raad¹⁵ zijn richtsnoeren vastgesteld voor de tijdige ontwikkeling en de interoperabiliteit van prioritaire corridors en gebieden van de trans-Europese energie-infrastructuur teneinde een bijdrage te leveren aan het verzekeren van het beperken van de klimaatverandering, in het bijzonder het behalen van de streefcijfers voor klimaatverandering en energie van de Unie voor 2030 en van haar doelstelling inzake klimaatneutraliteit uiterlijk in 2050, en van interconnecties, energiezekerheid, markt- en systeemintegratie, concurrentie die alle lidstaten ten goede komt en betaalbare energie. Verordening (EU) 2022/869 regelt met name het in kaart brengen van projecten van gemeenschappelijk belang en van projecten van wederzijds belang, bevordert de uitvoering ervan en stelt de voorwaarden vast waaronder deze projecten in aanmerking komen voor financiële bijstand van de Unie. Gezien het grensoverschrijdende karakter van projecten van gemeenschappelijk belang en projecten van wederzijds belang zorgen zij echter niet alleen voor positieve externe effecten en meer solidariteit, maar brengen zij, vanwege hun multi-jurisdictionele aard, coördinatieproblemen en een vaak asymmetrische verdeling van kosten en baten, ook specifieke uitdagingen met zich mee voor projectontwikkelaars. Derhalve blijft een kader op Unieniveau noodzakelijk voor deze projecten.
- (5) Hoewel de doelstellingen van Verordening (EU) 2022/869 grotendeels van toepassing blijven, moet het huidige kader voor trans-Europese energienetwerken worden aangepast om volledig rekening te houden met de veranderingen in het energiesysteem die naar verwachting zullen voortvloeien uit de nieuwe beleidscontext, met name met betrekking tot de doelstelling inzake klimaatneutraliteit voor 2050 en de voorgestelde tussentijdse doelstelling voor 2040. Met name bestaat er behoefte aan een meer geïntegreerde netplanning ter ondersteuning van een steeds meer onderling afhankelijke en gedecentraliseerde interne energiemarkt, aan snellere vergunningsprocedures, en aan een adequate weerspiegeling van de veiligheid en de veerkracht van grensoverschrijdende energie-infrastructuur in het herziene kader voor de trans-Europese energienetwerken. Naast de nieuwe politieke context en doelstellingen is de technologische ontwikkeling het afgelopen decennium snel gegaan. Die ontwikkeling moet in overweging worden genomen bij de vaststelling van de energie-infrastructuurcategorieën die deel uitmaken van deze verordening, de

¹³ Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's van 26 februari 2025, "De Clean Industrial Deal: Een gezamenlijke routekaart voor concurrentievermogen en decarbonisatie" (COM(2025) 85 final).

¹⁴ Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's van 26 februari 2025, "Actieplan voor betaalbare energie — De werkelijke waarde van onze energie-unie ontsluiten om betaalbare, efficiënte en schone energie voor alle Europeanen te waarborgen" (COM(2025) 79 final).

¹⁵ Verordening (EU) 2022/869 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2022 betreffende richtsnoeren voor de trans-Europese energie-infrastructuur, tot wijziging van Verordeningen (EG) nr. 715/2009, (EU) 2019/942 en (EU) 2019/943, en Richtlijnen 2009/73/EG en (EU) 2019/944, en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 347/2013 (PB L 152 van 3.6.2022, blz. 45, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/869/oj>).

selectiecriteria voor projecten van gemeenschappelijk belang en projecten van wederzijds belang en de prioritare corridors en gebieden. Tegelijkertijd mogen, overeenkomstig artikel 194 van het Verdrag, de bepalingen van deze verordening niet van invloed zijn op het recht van een lidstaat de voorwaarden voor de exploitatie van zijn energiebronnen te bepalen, op zijn keuze tussen verschillende energiebronnen of op de algemene structuur van zijn energievoorziening.

- (6) De uitvoering van de vastgestelde 13 prioritare corridors en thematische gebieden voor de trans-Europese energie-infrastructuur is essentieel voor de verwezenlijking van de energie- en klimaatdoelstellingen van de Unie, waaronder verdere marktintegratie, energiezekerheid, de doelstelling inzake klimaatneutraliteit voor 2050, alsook de betaalbaarheid van energie. Deze prioriteiten omvatten investeringen in elektriciteitstransmissie en -opslag, offshorenetten voor hernieuwbare energie, slimme elektriciteitsnetten, apparatuur en installaties die zijn ontworpen om de bescherming en veerkracht van bestaande kritische netwerkelementen te waarborgen, waterstoftransmissie, -opslag en -terminals, elektrolyse-installaties, alsook het vervoer en de opslag van koolstofdioxide, evenals apparatuur en installaties voor monitoring, besturing en digitalisering die essentieel zijn voor bestaande hoogspanningsnetten van grensoverschrijdend belang.
- (7) De energie-infrastructuur van de Unie moet worden opgewaardeerd om deze bestendiger te maken tegen natuurrampen of door de mens veroorzaakte rampen, negatieve effecten van de klimaatverandering, opzettelijke vijandige acties en bedreigingen voor de veiligheid ervan, met name ten aanzien van Europese kritieke infrastructuren op grond van Richtlijn (EU) 2022/2557 van het Europees Parlement en de Raad¹⁶.
- (8) In de huidige geopolitieke context is het van belang om te zorgen voor ononderbroken grensoverschrijdende elektriciteitsstromen en zo de leveringszekerheid te waarborgen. Dit hangt niet alleen af van de veerkracht van de interconnectoren tussen de lidstaten, maar ook van de veerkracht van kritische netwerkelementen. Daarom zou bij deze verordening een nieuwe categorie infrastructuur moeten worden geïntroduceerd in de vorm van investeringen in apparatuur en installaties die rechtstreeks zijn aangesloten op en zijn ontworpen om de veerkracht en bescherming van kritische netwerkelementen te versterken. Die nieuwe categorie infrastructuur moet kritische netwerkelementen omvatten, zoals vastgesteld in Verordening (EU) 2019/943 van het Europees Parlement en de Raad¹⁷, die de netwerkveiligheid en de voorzieningszekerheid ondersteunen overeenkomstig de crisisscenario's en risicoparaatheidsplannen van de lidstaten uit hoofde van Verordening (EU) 2019/941 van het Europees Parlement en de Raad¹⁸.
- (9) Hoewel buitenlandse investeringen voordelen kunnen opleveren, zoals ruimere financieringsmogelijkheden voor kapitaalintensieve projecten, kunnen zij ook de

¹⁶ Richtlijn (EU) 2022/2557 van het Europees Parlement en de Raad van 14 december 2022 betreffende de weerbaarheid van kritieke entiteiten en tot intrekking van Richtlijn 2008/114/EG van de Raad (PB L 333 van 27.12.2022, blz. 164, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2557/oj>).

¹⁷ Verordening (EU) 2019/943 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende de interne markt voor elektriciteit (PB L 158 van 14.6.2019, blz. 54, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/943/oj>).

¹⁸ Verordening (EU) 2019/941 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende risicoparaatheid in de elektriciteitssector en tot intrekking van Richtlijn 2005/89/EG (PB L 158 van 14.6.2019, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/941/oj>).

blootstelling van de Unie aan risico's voor de energiezuikerheid vergroten, zoals verstoringen of een verminderde betrouwbaarheid van grensoverschrijdende energiestromen, met name wanneer dergelijke buitenlandse investeringen afkomstig zijn uit derde landen met geopolitieke belangen die afwijken van die van de Unie. Transparantie met betrekking tot de eigendom van uiteindelijk begunstigen, inclusief informatie over de uiteindelijke investeerder en deelneming in het kapitaal, zoals vastgesteld in Verordening (EU) 2019/452 van het Europees Parlement en de Raad¹⁹, met betrekking tot grensoverschrijdende energie-infrastructuur en projecten met een grensoverschrijdend effect is daarom cruciaal om te voorkomen dat de Unie afhankelijk wordt van niet-vertrouwde derde landen en zou in aanmerking moeten worden genomen bij de selectie van projecten van gemeenschappelijk belang en projecten van wederzijds belang.

- (10) Teneinde een kostenefficiënte en versnelde ontwikkeling van en toegang tot netten in de Unie te waarborgen, zouden draadloze oplossingen een prominente rol moeten spelen bij het aanpakken van systeembehoefte, naast fysieke netversterking, aangezien zij sneller en tegen lagere kosten kunnen worden uitgerold. De inzet van dergelijke technologieën moet worden overwogen voordat wordt overgegaan tot investeringen in de uitbreiding van de netinfrastructuur. Met het oog hierop moet een nieuwe categorie infrastructuur investeringen in draadloze technologieën en digitale oplossingen omvatten, waaronder softwareoplossingen, voor zover deze worden ingezet op bestaande kritische netwerkelementen die relevant zijn voor grensoverschrijdende handel en aantoonbare, gekwantificeerde voordelen opleveren voor de marktintegratie, met name door een toename van de grensoverschrijdende capaciteit.
- (11) Met Verordening (EU) 2024/1789 van het Europees Parlement en de Raad²⁰ en Richtlijn (EU) 2024/1788 van het Europees Parlement en de Raad²¹ is een wetgevingsspakket voor koolstofvrij gas en waterstof vastgesteld om op Unieniveau gemeenschappelijke regels vast te stellen voor de overgang naar hernieuwbare en koolstofarme gassen. De in deze verordening vastgestelde categorieën infrastructuur moeten volledig in overeenstemming zijn met de doelstellingen van dat pakket en waarborgen dat energie-infrastructuurprojecten een aanzienlijk grensoverschrijdend effect hebben. Waar dat technisch mogelijk en efficiënt is, moet bij de ontwikkeling van dergelijke projecten rekening worden gehouden met de mogelijkheid om bestaande infrastructuur en uitrusting te herbestemmen.
- (12) Er moeten regionale groepen ("groepen") worden opgericht die als taak hebben projecten van gemeenschappelijk belang en projecten van wederzijds belang voor te stellen en te evalueren, teneinde regionale lijsten van dergelijke projecten op te stellen.

¹⁹ Verordening (EU) 2019/452 van het Europees Parlement en de Raad van 19 maart 2019 tot vaststelling van een kader voor de screening van buitenlandse directe investeringen in de Unie (PB L 79I van 21.3.2019, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/452/oj>).

²⁰ Verordening (EU) 2024/1789 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 betreffende de interne markten voor hernieuwbaar gas, aardgas en waterstof, tot wijziging van de Verordeningen (EU) nr. 1227/2011, (EU) 2017/1938, (EU) 2019/942 en (EU) 2022/869 en Besluit (EU) 2017/684 en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 715/2009 (PB L, 2024/1789, 15.7.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1789/oj>).

²¹ Richtlijn (EU) 2024/1788 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markten voor hernieuwbaar gas, aardgas en waterstof, tot wijziging van Richtlijn (EU) 2023/1791 en tot intrekking van Richtlijn 2009/73/EG (PB L, 2024/1788, 15.7.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1788/oj>).

Om te zorgen voor een brede consensus, moeten die groepen bestaan uit de lidstaten, de nationale regulerende instanties, de projectontwikkelaars en de belanghebbenden, en een nauwe samenwerking tussen deze partijen verzekeren. In het kader van die samenwerking moeten de nationale regulerende instanties groepen indien nodig adviseren over onder meer de uitvoerbaarheid van de nationale reguleringsaspecten van de voorgestelde projecten en over de haalbaarheid van het voor formele goedkeuring voorgestelde tijdschema.

- (13) Om de efficiëntie van de processen voor netwerkplanning en projectontwikkeling te vergroten, moet de samenwerking tussen de groepen worden versterkt. De Commissie dient een belangrijkere rol te spelen bij het faciliteren van deze samenwerking, om de eventuele effecten van projecten die binnen één regio worden ontwikkeld op andere regio's aan te pakken.
- (14) Om de werkzaamheden van de groepen aan te vullen, zijn met steun van de Commissie verschillende regionale samenwerkingsfora opgericht. Regionale samenwerking binnen en tussen de fora en de groepen is cruciaal voor een verdere integratie van het Europese energiesysteem. De vier groepen op hoog niveau bestrijken verschillende Europese regio's, waarbij ook derde landen zijn betrokken: het Baltic Energy Market Interconnection Plan (BEMIP, interconnectieplan voor de energiemarkt in het Oostzeegebied), de North Sea Energy Cooperation (NSEC, samenwerkingsverband voor de ontwikkeling van offshore-energie op de Noordzee), de groep op hoog niveau voor interconnecties voor Zuidwest-Europa (SWE) en de groep op hoog niveau energieconnectiviteit voor Centraal- en Zuidoost-Europa (Cesec). De regionale samenwerking binnen die fora is succesvol gebleken bij het ondersteunen van de monitoring en het versnellen van de uitvoering van belangrijke energie-infrastructuurprojecten met een regionale dimensie en van maatregelen ter bevordering van de marktintegratie. Dienovereenkomstig moeten die regionale samenwerkingsfora in toenemende mate worden ingezet om de verwezenlijking van de doelstellingen van deze verordening te ondersteunen.
- (15) Elke twee jaar moet er een nieuwe Unielijst van projecten van gemeenschappelijk belang en projecten van wederzijds belang ("de Unielijst") worden vastgesteld. Projecten van gemeenschappelijk belang en projecten van wederzijds belang die voltooid zijn of die niet langer voldoen aan de desbetreffende criteria en vereisten zoals vastgelegd in deze verordening, mogen niet meer in de daaropvolgende Unielijst worden opgenomen.
- (16) Bestaande projecten van gemeenschappelijk belang en bestaande projecten van wederzijds belang die in de daaropvolgende Unielijst moeten worden opgenomen, moeten worden onderworpen aan hetzelfde selectieproces voor de opstelling van regionale lijsten en voor de opstelling van de Unielijst als voorgestelde projecten, tenzij zij goedkeuring hebben verkregen van de bevoegde nationale regulerende instantie of een definitief investeringsbesluit hebben ontvangen dat voldoende zekerheid biedt voor de uitvoering van de projecten, of indien de uitvoering reeds gaande is en zij voldoende voortgang aantonen in hun jaarverslag, in welk geval zij op de Unielijst moeten blijven.
- (17) Bestaande projecten van gemeenschappelijk belang en bestaande projecten van gemeenschappelijk belang die in de daaropvolgende Unielijst moeten worden opgenomen, moeten worden onderworpen aan hetzelfde selectieproces voor de opstelling van regionale lijsten en voor de opstelling van de Unielijst als voorgestelde projecten. De administratieve formaliteiten moeten echter zo veel mogelijk worden

beperkt, bijvoorbeeld door gebruik te maken van projectinformatie die eerder voor de beoordeling is ingediend, voor zover deze nog actueel is.

- (18) De projecten van gemeenschappelijk belang en projecten van wederzijds belang moeten voldoen aan gemeenschappelijke, transparante en objectieve algemene en specifieke criteria met het oog op hun bijdrage aan de doelstellingen van het energiebeleid. Om in aanmerking te komen voor opname in de Unielijst moeten voorgestelde elektriciteitsprojecten, met uitzondering van slimme elektriciteitsnetten en projecten die specifiek zijn ontworpen om bescherming en veerkracht te bieden aan bestaande kritische netwerkelementen, deel uitmaken van het meest recente Uniebrede tienjarige netontwikkelingsplan. Evenzo moeten voorgestelde waterstof- en elektrolyseprojecten deel uitmaken van het meest recente Uniebrede tienjarige netontwikkelingsplan.
- (19) De mate van duurzaamheid via de integratie van hernieuwbare energie in het netwerk of de vermindering van de uitstoot van broeikasgassen, naargelang het geval, is een essentieel criterium om ervoor te zorgen dat het beleid inzake trans-Europese energienetwerken coherent is met de streefcijfers voor klimaat en energie van de Unie en de doelstelling inzake klimaatneutraliteit voor 2050, waarbij rekening moet worden gehouden met de specifieke kenmerken van elke lidstaat met het oog op het bereiken van de doelstelling inzake klimaatneutraliteit. Duurzaamheid is derhalve een van de beoordelingscriteria die voor alle categorieën projecten moeten worden toegepast.
- (20) Er is steeds meer behoefte aan een sterkere marktintegratie en interconnectie van de netten van de Unie met die van de Europese Economische Ruimte (EER) en de Energiegemeenschap. Daarom moeten de voordelen en de kosten van projecten van wederzijds belang tussen een lidstaat en een land in de Europese Economische Ruimte (EER) of een verdragsluitende partij bij de Energiegemeenschap cumulatief worden bekeken voor de Unie en voor het betrokken EER-land of de betrokken verdragsluitende partij bij de Energiegemeenschap.
- (21) De Unie moet de uitvoering faciliteren van infrastructuurprojecten die netwerken van de Unie rechtstreeks koppelen aan die van derde landen waarbij deze netwerken wederzijds voordeel bieden en noodzakelijk zijn voor de energietransitie en de verwezenlijking van de klimaatdoelstellingen, en overeenkomen met de specifieke criteria van de relevante infrastructuurcategorieën uit hoofde van deze verordening. Om meer nadruk te leggen op grensoverschrijdende projecten en de complementariteit met het externe beleid van de Unie te waarborgen, moeten projecten van wederzijds belang een lidstaat rechtstreeks verbinden met het eerste aansluitpunt van het elektriciteitsnet, of met het eerste aansluitpunt voor waterstof of koolstofdioxide in het derde land.
- (22) Wat projecten van wederzijds belang met betrekking tot elektriciteitsnetten betreft, komen uitsluitend interconnectieprojecten die energiesystemen met elkaar verbinden in aanmerking, mits hun overdrachtcapaciteit volledig kan worden benut voor markttuitwisselingen. Het is de verantwoordelijkheid van de betrokken transmissiesysteembeheerders (TSB's) om vooraf de gevolgen van projecten voor de veiligheid en stabiliteit van het net te beoordelen, teneinde te bevestigen dat het project volledig kan worden geïntegreerd in de elektriciteitsnetten van de betrokken landen.
- (23) Er moet voor worden gezorgd dat projecten van wederzijds belang die bij voorrang moeten worden behandeld, daadwerkelijk bijdragen aan de doelstellingen van de interne markt van de Unie, de leveringszekerheid en klimaatneutraliteit. Projecten van wederzijds belang mogen derhalve uitsluitend in aanmerking komen om in de Unielijst

te worden opgenomen wanneer het beleidskader van het betrokken derde land een hoge mate van convergentie vertoont en wordt ondersteund door handhavingsmechanismen, en dergelijke projecten een aantoonbare bijdrage leveren aan het verwezenlijken van de algemene energie- en klimaatdoelstellingen van de Unie en het derde land op het gebied van leveringszekerheid en decarbonisatie.

- (24) Een hoge mate van convergentie van het beleidskader wordt geacht automatisch van toepassing te zijn voor de EER of de verdragssluitende partijen bij de Energiegemeenschap of kan in het geval van andere derde landen worden aangetoond door middel van bilaterale overeenkomsten die relevante bepalingen bevatten over klimaat- en energiebeleidsdoelstellingen inzake de decarbonisatie van de economie, en verder worden beoordeeld door de betrokken groep met de steun van de Commissie. Daarnaast moet het derde land waarmee de Unie samenwerkt bij de ontwikkeling van projecten van wederzijds belang een vergelijkbaar tijdschema hanteren voor versnelde uitvoering en voor andere maatregelen ter ondersteuning van het beleid, zoals bepaald in deze verordening.
- (25) Het betrokken derde land moet ervoor zorgen dat het gedeelte van het project van wederzijds belang dat op zijn grondgebied is gelegen, alsook eventuele aanvullende investeringen die nodig zijn om de totale voordelen van het project van wederzijds belang te verwezenlijken, zoals versterkingen van het interne netwerk, ook bij voorrang worden behandeld en tijdig worden uitgevoerd, teneinde het project volledig te kunnen benutten.
- (26) Om te waarborgen dat projecten voor de opslag van koolstofdioxide waarbij derde landen betrokken zijn, bijdragen aan het grensoverschrijdend vervoer en de grensoverschrijdende opslag van koolstofdioxide op een wijze die in overeenstemming is met de klimaat- en milieueisen van de Unie, mogen dergelijke projecten uitsluitend in aanmerking komen indien zij noodzakelijk zijn voor het functioneren van het grensoverschrijdende vervoer en de opslag van koolstofdioxide en indien het betrokken derde land beschikt over een passend rechtskader dat daadwerkelijk wordt gehandhaafd. Dit rechtskader in het derde land moet ervoor zorgen dat normen en waarborgen worden toegepast die koolstofdioxidelekken voorkomen en die de veiligheid en doeltreffendheid van de permanente opslag van koolstofdioxide garanderen ter bescherming van het klimaat, de menselijke gezondheid en ecosystemen. Deze normen en waarborgen moeten een beschermingsniveau bieden dat ten minste gelijkwaardig is aan dat van het Unierecht. De verdragssluitende partijen bij de EER en de Energiegemeenschap moeten worden geacht aan die normen en waarborgen te voldoen.
- (27) Projecten van gemeenschappelijk belang en projecten van wederzijds belang moeten zo snel mogelijk uitgevoerd worden en zij moeten daarbij van nabij worden gevolgd door de nationale bevoegde instanties, het Agentschap en de groepen, waarbij de vereisten inzake participatie van belanghebbenden en de milieuwetgeving naar behoren in acht worden genomen en de administratieve lasten voor de projectontwikkelaars tot een minimum worden beperkt. Er moet bijzondere aandacht uitgaan naar de beoordeling van risico's met betrekking tot klimaatadaptatie en met betrekking tot fysieke en cyberbeveiliging, waarbij waar passend wordt voortgebouwd op de vereisten van Richtlijn (EU) 2022/2557 betreffende de weerbaarheid van kritieke entiteiten en van Richtlijn (EU) 2022/2555 van het Europees Parlement en de

Raad²² betreffende maatregelen voor een hoog gezamenlijk niveau van cyberbeveiliging in de Unie, en projectontwikkelaars moeten verslag uitbrengen aan de nationale bevoegde instanties over de naar aanleiding van de beoordeelde risico's genomen maatregelen. Daarnaast moeten projectontwikkelaars verslag uitbrengen over de naleving van de milieuwetgeving en aantonen dat de projecten geen ernstige afbreuk doen aan het milieu in de zin van artikel 17 van Verordening (EU) 2020/852 van het Europees Parlement en de Raad²³. Voor bestaande projecten van gemeenschappelijk belang die een voldoende mate van volgroeidheid hebben bereikt, moet bij de selectie van projecten voor de daaropvolgende Unielijst door de groepen rekening worden gehouden met deze overwegingen.

- (28) De Commissie moet Europese coördinatoren kunnen aanwijzen voor projecten die specifieke moeilijkheden ondervinden of geplaagd worden door vertragingen, teneinde de uitvoering te vergemakkelijken van projecten die op moeilijkheden stuiten.
- (29) De vergunningsprocedure mag niet leiden tot een administratieve belasting die niet in verhouding staat tot de omvang of complexiteit van een project, noch de ontwikkeling van de trans-Europese netwerken of markttoegang belemmeren.
- (30) Projecten van gemeenschappelijk belang en projecten van wederzijds belang moeten voorts op nationaal niveau een prioriteitsstatus krijgen om een snelle administratieve behandeling te waarborgen en ervoor te zorgen dat alle hieraan gerelateerde gerechtelijke procedures en geschillenbeslechtingprocedures snel kunnen worden afgehandeld.
- (31) Lidstaten die momenteel in het kader van vergunningsprocedures op nationaal niveau niet de hoogst mogelijke betekenis toekennen aan energie-infrastructuurprojecten, moeten worden aangespoord om de invoering van een dergelijke betekenis op nationaal niveau in overweging te nemen en met name als dit kan resulteren in een snellere vergunningsprocedure.
- (32) Lidstaten die momenteel in het kader van energie-infrastructuurprojecten geen versnelde of urgente gerechtelijke procedures hanteren, moeten worden aangespoord om de invoering van dergelijke procedures in overweging te nemen en daarbij met name af te wegen of dit zou resulteren in de snellere uitvoering van dergelijke processen.
- (33) Projecten betreffende waterstofactiva, elektrolyse-installaties en koolstofdioxideactiva dragen bij aan de energie- en klimaatdoelstellingen, onder meer met het oog op de noodzaak de uitrol van hernieuwbare energie te versnellen en de opnemings daarvan in hun energiemix te bevorderen. Derhalve moeten alle projecten van gemeenschappelijk belang en projecten van wederzijds belang betreffende waterstof, elektrolyse-installaties en koolstofdioxideactiva vanuit het oogpunt van het energiebeleid als projecten van openbaar belang worden beschouwd, en moet het voor de lidstaten

²² Richtlijn (EU) 2022/2555 van het Europees Parlement en de Raad van 14 december 2022 betreffende maatregelen voor een hoog gezamenlijk niveau van cyberbeveiliging in de Unie, tot wijziging van Verordening (EU) nr. 910/2014 en Richtlijn (EU) 2018/1972 en tot intrekking van Richtlijn (EU) 2016/1148 (NIS 2-richtlijn) (PB L 333 van 27.12.2022, blz. 80, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2555/oj>).

²³ Verordening (EU) 2020/852 van het Europees Parlement en de Raad van 18 juni 2020 betreffende de totstandbrenging van een kader ter bevordering van duurzame beleggingen en tot wijziging van Verordening (EU) 2019/2088 (PB L 198 van 22.6.2020, blz. 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2020/852/oj>).

mogelijk zijn deze projecten aan te merken als van dwingend openbaar belang, met uitzondering van cultureel erfgoed en indien er duidelijke aanwijzingen zijn dat deze projecten aanzienlijke negatieve milieueffecten hebben die niet kunnen worden gemitigeerd of gecompenseerd.

- (34) Vanwege hun rol bij de integratie van hernieuwbare-energieactiva, flexibiliteitsoplossingen, energieopslag en elektrificatie in het algemeen, worden elektriciteitsinfrastructuurprojecten als essentieel beschouwd voor het bereiken van klimaatneutraliteit. Derhalve wordt, totdat het doel van klimaatneutraliteit van de Unie is bereikt, aangenomen dat dergelijke projecten van dwingend openbaar belang zijn en dat ze de volksgezondheid en -veiligheid dienen bij de afweging van concurrerende juridische belangen, met uitzondering van cultureel erfgoed en indien er duidelijke aanwijzingen zijn dat deze projecten aanzienlijke negatieve milieueffecten hebben die niet kunnen worden gemitigeerd of gecompenseerd, zoals bepaald in Richtlijn (EU) 2019/944 van het Europees Parlement en de Raad²⁴.
- (35) Vanwege hun belang voor het bereiken van klimaatneutraliteit en hun strategisch belang als projecten op de Unielijst, moet het voor de lidstaten mogelijk zijn projecten van gemeenschappelijk belang en projecten van wederzijds belang betreffende elektriciteit²⁵, die uitdrukkelijk zijn opgenomen in een nationaal ontwikkelingsplan dat onderworpen was aan een strategische milieubeoordeling overeenkomstig Richtlijn 2001/42/EG van het Europees Parlement en de Raad²⁶, en, indien zij naar verwachting aanzienlijke gevolgen hebben voor Natura 2000-gebieden, aan de passende beoordeling krachtens artikel 6, lid 3, van Richtlijn 92/43/EEG, vrij te stellen van milieueffectbeoordelingen krachtens Richtlijn 2011/92/EU, van beoordelingen van de gevolgen daarvan voor de bescherming van soorten uit hoofde van artikel 12, lid 1, van Richtlijn 92/43/EEG en van artikel 5 van Richtlijn 2009/147/EG, en van beoordelingen van de gevolgen voor Natura 2000-gebieden. Het moet mogelijk zijn deze vrijstellingen toe te passen totdat het doel van klimaatneutraliteit is bereikt.
- (36) Teneinde eventuele gevolgen van dergelijke vrijstellingen te beperken, moeten de bevoegde instanties van de lidstaten na de screening ervoor zorgen dat passende en evenredige mitigerende maatregelen worden toegepast, waarbij de best beschikbare technologieën worden gebruikt. Indien het niet mogelijk is deze mitigerende maatregelen toe te passen, zorgen de bevoegde instanties ervoor dat projectontwikkelaars passende compenserende maatregelen nemen om die effecten aan te pakken, bijvoorbeeld, indien er geen andere evenredige compenserende maatregelen beschikbaar zijn, in de vorm van een geldelijke compensatie voor programma's ter bescherming van soorten. Bovendien moeten de nationale bevoegde instanties, wanneer een project naar verwachting aanzienlijke nadelige gevolgen heeft voor het milieu van een andere lidstaat, ervoor zorgen dat de betrokken lidstaten

²⁴ Richtlijn (EU) 2019/944 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot wijziging van Richtlijn 2012/27/EU (PB L 158 van 14.6.2019, blz. 125, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/944/oj>).

²⁵ Richtlijn 2011/92/EU van het Europees Parlement en de Raad van 13 december 2011 betreffende de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten (PB L 26 van 28.1.2012, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2011/92/oj> <http://data.europa.eu/eli/dir/2011/93/oj>).

²⁶ Richtlijn 2001/42/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 juni 2001 betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's (PB L 197 van 21.7.2001, blz. 30, <http://data.europa.eu/eli/dir/2001/42/oj>).

hebben samengewerkt om maatregelen vast te stellen om de aanzienlijke gevolgen te voorkomen of, indien nodig, te beperken of te compenseren.

- (37) Teneinde de uitrol van het trans-Europese energienetwerk te versnellen, moeten de voorwaarden voor de toepassing van specifieke afwijkingen zoals vastgelegd in de milieuwetgeving van de Unie, duidelijk zijn. Bij de beoordeling of er bevredigende alternatieve oplossingen zijn voor energieprojecten, moet het bereik van die beoordeling in het bijzonder worden beperkt tot alternatieve oplossingen waarmee hetzelfde doel kan worden bereikt binnen hetzelfde of een vergelijkbaar tijdsbestek, en zonder dat dit leidt tot aanzienlijk hogere kosten. Bij het vergelijken van het tijdsbestek en de kosten van geschikte alternatieve oplossingen moeten de betrokken instanties de noodzaak in aanmerking kunnen nemen om projecten van gemeenschappelijk belang en projecten van wederzijds belang versneld en kosteneffectief uit te rollen overeenkomstig de prioriteiten die zijn vastgesteld in hun geïntegreerde nationale energie- en klimaatplannen en de actualiseringen daarvan die zijn ingediend krachtens Verordening (EU) 2018/1999 van het Europees Parlement en de Raad.
- (38) Ook bij de toepassing van de in Richtlijn 92/43/EEG vastgestelde afwijking is het passend dat de betrokken instanties in gerechtvaardigde gevallen en wanneer redelijkerwijs kan worden aangetoond dat het plan of project, voordat de maatregelen worden genomen, de algehele samenhang van het Natura 2000-netwerk niet onomkeerbaar zou beïnvloeden, de milieu-integriteit van het gebied wordt behouden en een hoog niveau van bescherming van de Natura 2000-gebieden wordt gewaarborgd, kunnen toestaan dat compenserende maatregelen parallel aan de uitvoering van het plan of project worden uitgevoerd.
- (39) Om de complexiteit te verminderen, de efficiëntie en de transparantie te vergroten en de samenwerking tussen de lidstaten te bevorderen, moeten de lidstaten ervoor zorgen dat één enkele bevoegde instantie verantwoordelijk is voor het faciliteren en coördineren van alle vergunningsprocedures met het oog op de afgifte van een raambesluit, die samenwerkt met andere betrokken instanties en nationale bevoegde instanties van andere lidstaten, die als enig contactpunt fungeert voor ontwikkelaars en tussen hen en andere instanties bemiddelt, en die toezicht houdt op de ontwikkeling en de vertragingen van projecten op de Unielijst.
- (40) Om de efficiëntie van de procedures te vergroten, moeten de nationale bevoegde instanties er ook voor zorgen dat bij hybride transmissie- en productieprojecten het tijdschema voor de vergunningverlening overeenstemt met alle activa van het project, zodat de vergunningsprocedure voor de productie- en transmissieactiva wordt versneld.
- (41) Om de vergunningsprocedure voor projecten op de Unielijst die in twee of meer lidstaten zijn gelegen te vereenvoudigen en te versnellen, moeten de betrokken lidstaten gezamenlijk een enkel contactpunt tussen de nationale bevoegde instanties aanwijzen. Eén enkele instantie die het proces faciliteert en het uiteindelijke besluit neemt, moet de administratieve lasten voor projectontwikkelaars verlichten en de complexiteit verminderen, de efficiëntie verhogen en de vergunningsprocedure versnellen, met name wanneer de lidstaten gezamenlijke procedures met afgestemde tijdschema's en beoordelingen kennen. Om een doeltreffende grensoverschrijdende samenwerking te waarborgen, moet de Commissie zich richten op geïdentificeerde prioritaire interconnectieprojecten, de coördinatie en het toezicht op de uitvoering ervan versterken en vergunningen verlenen. Daartoe moet de Commissie de lidstaten

helpen bij het vaststellen van gemeenschappelijke procedures voor een doeltreffende en efficiënte vergunningverlening.

- (42) In voorkomend geval moeten de lidstaten in raambesluiten ook besluiten kunnen opnemen die worden getroffen in het kader van onderhandelingen met individuele landeigenaren over verlening van toegang tot dan wel eigendom of recht tot het gebruiken van onroerend goed in de context van ruimtelijke ordening, die het algemene landgebruik van een bepaald gebied regelt, waaronder ook andere vormen van ontwikkeling zoals snelwegen, spoorwegen, gebouwen en beschermde natuurgebieden, en die niet specifiek met het oog op het geplande project en het verlenen van operationele vergunningen wordt ingericht. In het kader van de vergunningsverlening moet een project van gemeenschappelijk belang ook betrekking kunnen hebben op aanverwante infrastructuur, voor zover die essentieel is voor de bouw of werking van het project.
- (43) Deze verordening, met name de bepalingen betreffende vergunningverlening, inspraak van het publiek en de uitvoering van projecten van gemeenschappelijk belang, moet worden toegepast onverminderd het Unie- en internationale recht, inclusief bepalingen ter bescherming van het milieu en de volksgezondheid en bepalingen in het kader van het gemeenschappelijk visserijbeleid en het geïntegreerd maritiem beleid, meer bepaald Richtlijn 2014/89/EU van het Europees Parlement en de Raad²⁷.
- (44) Het is van essentieel belang dat belanghebbenden, waaronder het maatschappelijk middenveld, worden geïnformeerd en geraadpleegd, teneinde het welslagen van de projecten te waarborgen en bezwaren tegen de projecten te beperken. Ondanks het bestaan van duidelijke normen die de inspraak van het publiek in procedures voor besluitvorming op milieugebied verzekeren, die volledig van toepassing zijn op projecten van gemeenschappelijk belang, zouden er aanvullende maatregelen nodig zijn om de hoogst mogelijke normen voor transparantie en inspraak van het publiek te waarborgen bij alle relevante kwesties gedurende de vergunningsprocedure voor projecten van gemeenschappelijk belang. De voorafgaande raadpleging vóór de start van de vergunningsprocedure moet facultatief zijn indien zij reeds deel uitmaakt van nationale regels volgens dezelfde of hogere normen als die van toepassing zijn in deze verordening, en overlappingsen van wettelijke vereisten moeten worden voorkomen.
- (45) Een correcte en gecoördineerde uitvoering van Richtlijn 2001/42/EG en Richtlijn 2011/92/EU en, voor zover van toepassing, van het Verdrag van de Economische Commissie voor Europa van de Verenigde Naties betreffende toegang tot informatie, inspraak bij besluitvorming en toegang tot de rechter inzake milieuaangelegenheden²⁸, ondertekend op 25 juni 1998 te Aarhus (het “Verdrag van Aarhus”) en van het Verdrag inzake milieueffectrapportage in grensoverschrijdend verband²⁹, ondertekend op 25 februari 1991 te Espoo (het “Verdrag van Espoo”), moet zorgen voor de harmonisatie van de voornaamste beginselen voor de beoordeling van de milieu- en klimaateffecten, ook in een grensoverschrijdende context. De Commissie heeft ten behoeve van de lidstaten richtsnoeren uitgebracht om de milieubeoordelingsprocedures voor de energie-infrastructuur te stroomlijnen en te

²⁷ Richtlijn 2014/89/EU van het Europees Parlement en de Raad van 23 juli 2014 tot vaststelling van een kader voor maritieme ruimtelijke planning (PB L 257 van 28.8.2014, blz. 135, <http://data.europa.eu/eli/dir/2014/89/oj>).

²⁸ PB L 124 van 17.5.2005, blz. 4.

²⁹ PB C 104 van 24.4.1992, blz. 7.

zorgen voor de coherente toepassing van de milieubeoordelingsprocedures die krachtens het Unierecht zijn vereist voor projecten van gemeenschappelijk belang.

- (46) Het is van belang om de vergunningsprocedure te stroomlijnen en te verbeteren, en daarbij nationale bevoegdheden en procedures voor de aanleg van nieuwe energie-infrastructuur, voor zover mogelijk en met eerbiediging van het subsidiariteitsbeginsel, in acht te nemen. Gezien de urgentie van de ontwikkeling van energie-infrastructuur moet de vereenvoudiging van de vergunningsprocedure vergezeld gaan van een duidelijke uiterste termijn voor het besluit van de relevante instanties met betrekking tot de bouw van het project. Die termijn moet een efficiënte definitie en afhandeling van procedures bevorderen. Bij deze verordening moeten maximumtermijnen worden vastgesteld. De lidstaten kunnen niettemin trachten deze maximumtermijnen, indien haalbaar, nog verder te verkorten, met name waar het projecten zoals slimme netten betreft waar mogelijk een minder complex vergunningsproces mee gemoeid is dan bij transmissie-infrastructuur.
- (47) Het gebrek aan middelen van de vergunningverlenende autoriteiten en het gebrek aan digitalisering van de vergunningsprocedures en de beschikbaarheid van gegevens zijn knelpunten die de vergunningsprocedures vertragen. Digitalisering en een passend gebruik van functies van kunstmatige intelligentie zullen naar verwachting de procedures versnellen en de efficiëntie van de processen verhogen doordat ze een snellere afhandeling van aanvragen mogelijk maken en de transparantie vergroten door betere toegang te bieden tot informatie over procedurele stappen en vereisten. De digitalisering van de vergunningsprocedures loopt echter achter, aangezien de gegevens vaak verspreid zijn over verschillende bevoegde instanties zonder uniforme digitale processen of platforms en zonder dat de interoperabiliteit is gewaarborgd. Dit leidt tot onduidelijkheid over de status van de aanvragen en belemmert de identificatie van knelpunten. Daarom moeten de lidstaten op nationaal niveau een digitaal platform opzetten voor alle fasen van de vergunningsprocedures voor projecten op het gebied van hernieuwbare energie, opslag en netwerken, zodat de digitalisering van de procedures uniform, interoperabel en transparant is en de voordelen ervan in termen van versnelling van de vergunningsprocedure worden gemaximaliseerd. Dergelijke platforms moeten projectontwikkelaars in staat stellen aanvragen in te dienen en de status ervan te controleren, deze aan de bevoegde instanties toe te kennen en de instanties toestaan deze te verwerken door ze toegang te geven tot alle relevante gegevens en informatie, zonder dat tussentijdse stappen op papier nodig zijn. Bovendien moet een dergelijk platform het mogelijk maken statistieken te verzamelen over de algemene voortgang van de vergunningverlening in de lidstaten. Dergelijke digitale platforms moeten gebruikmaken van beveiligde en interoperabele middelen die worden aangeboden via Europese portemonnees voor digitale identiteit, in overeenstemming met de vereisten van Verordening (EU) nr. 910/2014, voor natuurlijke personen en, in de toekomst, via Europese portemonnees voor ondernemingen, overeenkomstig [Verordening (EU) nr. XXX/20YY], voor rechtspersonen, om elektronische identificatie en authenticatie, ondertekening of verzegeling van documenten, indiening van documenten en het verzenden of ontvangen van kennisgevingen tussen bevoegde instanties en marktdeelnemers mogelijk te maken.
- (48) De bevoegde instanties moeten toezien op de naleving van de in die verordening vastgestelde termijnen. Gelet op de urgentie van de inzet van energie-infrastructuur en de strategische importantie van projecten van gemeenschappelijk belang en projecten van wederzijds belang voor de verwezenlijking van de energie- en

klimaatdoelstellingen van de Unie, en voor zover het concept van stilzwijgende goedkeuring in het nationale recht bestaat, moeten de lidstaten er voorts voor zorgen dat het ontbreken van een antwoord van de nationale bevoegde instanties binnen de in deze verordening vastgestelde termijn, of het ontbreken van een antwoord van een betrokken instantie binnen de door de nationale bevoegde instantie vastgestelde termijn, ertoe leidt dat het specifieke advies, de vergunning of de toestemming stilzwijgend wordt goedgekeurd of positief wordt beantwoord, met uitzondering van milieubesluiten, en dat deze conclusie openbaar wordt gemaakt.

- (49) de vergunningsprocedure moet twee procedures omvatten, namelijk de facultatieve voorafgaande aanvraagprocedure waarbij een volledig aanvraagdossier is afgeleverd en aanvaard door de nationale bevoegde instantie, en de verplichte wettelijke vergunningsprocedure tussen de aanvaarding van het dossier en het moment waarop de instanties een raambesluit nemen. In de fase voorafgaand aan de aanvraag moeten de nationale bevoegde instanties een aantal taken uitvoeren. Zij moeten het project screenen en de projectontwikkelaar in kennis stellen van de vergunningen, studies, toestemmingen en beoordelingen die nodig zijn om de vergunningsprocedure af te ronden, met inbegrip van de milieubeoordelingen en de beperkende of compenserende maatregelen die moeten worden genomen. Zij moeten de reikwijdte en de mate van gedetailleerdheid van de documentatie die in de screeningconclusies is vastgesteld, bepalen en ervoor zorgen dat de projectontwikkelaar niet om verdere documentatie wordt verzocht, tenzij er een wezenlijke wijziging in het project of de omgeving is opgetreden waardoor de voorwaarden en veronderstellingen die zijn gebruikt om de reikwijdte te bepalen, niet van toepassing zijn. Zij moeten een gedetailleerd tijdschema voor de vergunningsprocedure opstellen. Na ontvangst van het ontwerp-aanvraagdossier, met inbegrip van alle voorbereidende documenten, moeten zij beslissen of het dossier als volledig wordt beschouwd dan wel of overeenkomstig hetgeen in de procedure voorafgaand aan de aanvraag is vastgesteld, om ontbrekende informatie moet worden verzocht.
- (50) Wanneer dit efficiënt wordt geacht, kunnen de nationale bevoegde instanties de vergunningsvereisten voor de vergunningsprocedure en de openbare raadplegingen met betrekking tot een bepaald project zodanig vormgeven dat deze in fasen plaatsvinden, mits de vergunningsprocedure wordt vereenvoudigd en versneld.
- (51) Deze verordening mag uitsluitend van toepassing zijn op de verlening van vergunningen voor projecten van gemeenschappelijk belang en projecten van wederzijds belang, de publieke inspraak hierbij en de bijbehorende behandeling van de projecten op reguleringsgebied. De lidstaten moeten niettemin nationale bepalingen kunnen vaststellen om dezelfde of soortgelijke regels toe te passen op andere projecten die niet de status hebben van projecten van gemeenschappelijk belang en projecten van wederzijds belang binnen het toepassingsgebied van deze verordening.
- (52) Het proces van het Uniebrede tienjarige netontwikkelingsplan vormt een solide basis voor de identificatie van projecten van gemeenschappelijk belang en projecten van wederzijds belang. Hoewel het Europees netwerk van transmissiesysteembeheerders voor elektriciteit (ENTSB-E), het Europees netwerk van transmissiesysteembeheerders voor gas (ENTSB-G), het Europees netwerk van netbeheerders voor waterstof (ENNOH) en de transmissiesysteembeheerders (TSB's) een belangrijke rol in het proces blijven spelen, is er behoefte aan een hogere mate van stroomlijning en sturing, met name met betrekking tot het vaststellen van scenario's voor de toekomst, het identificeren van leemten in de infrastructuur en knelpunten in de energie-infrastructuur voor de lange termijn, en het aanpakken van deze leemten met de meest

passende oplossingen, teneinde het politieke gewicht, de relevantie en de robuustheid van het proces te vergroten. Daarom moeten het Agentschap en de Commissie een grotere rol krijgen bij de opstelling van de Uniebrede tienjarige netontwikkelingsplannen overeenkomstig Verordeningen (EU) 2019/943 en (EU) 2024/1789.

- (53) Aangezien het geselecteerde scenario en de onderliggende aannamen een doorslaggevende rol spelen in het proces voor de Uniebrede netontwikkelingsplanning, moet de Commissie een centrale rol vervullen bij de opstelling ervan. Dit moet bijdragen tot een verdere stroomlijning van de input en tot een betere afstemming op de beleidsdoelstellingen van de Unie. Het is ook passend de Uniebrede tienjarige netontwikkelingsplannen op één hoofdscenario te baseren, met mogelijke gevoeligheidsanalyses voor het scenario indien de externe omstandigheden veranderen, omdat het hoofddoel van het scenario is om een gemeenschappelijke basis te bieden voor de beoordeling van de infrastructuurkloof en de voordelen van kandidaat-projecten van gemeenschappelijk belang en projecten van wederzijds belang. Het toegenomen belang van het hoofdscenario vereist een nauwe betrokkenheid van het ENTSB-E, het ENNOH, het ENTSB-G, de lidstaten en het Agentschap om ervoor te zorgen dat relevante gegevens en informatie worden verstrekt en dat het scenario is afgestemd op nationale ontwikkelingen. De referentiegroep van belanghebbenden moet gecoördineerde bijdragen van belanghebbenden en advies blijven verstrekken over de ontwikkeling van scenario's.
- (54) De inventarisatie van de infrastructuurbehoeften moet een grotere rol spelen bij het sturen van geplande investeringen in infrastructuur. Ten opzichte van de huidige praktijk moet het proces een bredere reikwijdte hebben en de sectoroverstijgende verbanden en draadloze oplossingen grondiger in overweging nemen, teneinde duidelijk te bepalen welke oplossingen het energiesysteem het meest effectief ondersteunen bij het bereiken van de energie- en klimaatdoelstellingen. Het Agentschap moet sterker worden betrokken bij de vaststelling van het kader voor het proces en de verificatie daarvan, teneinde de aanvaarding te vergroten van de daaropvolgende oplossingen die nodig zijn om de lacunes aan te pakken. Het Agentschap moet methoden ontwikkelen voor het proces van het in kaart brengen van infrastructuurbehoeften dat door het ENTSB-E en het ENNOH moet worden uitgevoerd, om ervoor te zorgen dat de resultaten voldoende robuust zijn en in overeenstemming zijn met de in deze verordening vastgestelde beginselen. De uiteindelijke goedkeuring van het verslag over de behoeften door het besluitvormende orgaan van de TEN-E-groep moet de projectontwikkelaars een sterk signaal afgeven over waar de mogelijke projecten nodig zijn.
- (55) Door de inventarisatie van infrastructuurbehoeften omvattender en gedetailleerder te maken, kan een betere afstemming van geplande projecten op de behoeften aan transmissiecapaciteitsuitbreiding worden bereikt. Op basis daarvan moet tevens een vervolproces mogelijk worden dat resulteert in de vaststelling van nieuwe oplossingen die tegemoet kunnen komen aan nog niet afgedekte behoeften. De transmissiesysteembeheerders (TSB's) moeten de primaire entiteit zijn om mogelijke projecten voor het dichten van de lacunes voor te stellen, maar alternatieve oplossingen afkomstig van andere belanghebbenden moeten eveneens in overweging worden genomen. Daarom moet een proces voor de afstemming van behoeften voortvloeien uit regionale samenwerking en moeten de belanghebbenden bij de besprekingen worden betrokken. De centrale rol van de Commissie in het proces moet bijdragen tot een versterking van de regionale samenwerking en van de betrokkenheid

van de lidstaten, de nationale regulerende instanties, de projectontwikkelaars en andere belanghebbenden bij het uitwerken van de meest geschikte projecten — zowel draadloze als infrastructurele oplossingen — om eventuele nog niet aangepakte behoeften te vervullen. Als laatste redmiddel moet de Commissie het recht hebben om een oproep tot het indienen van voorstellen te lanceren om onvoldoende vooruitgang bij het aanpakken van aanhoudende lacunes te verhelpen. In aanmerking komende projecten moeten zo spoedig mogelijk worden opgenomen in de daaropvolgende nationale ontwikkelingsplannen, het Uniebrede tienjarige netontwikkelingsplan en de Unielijst.

- (56) Het gehele energiesysteem moet aan een kosten-batenanalyse worden onderworpen om ervoor te zorgen dat de infrastructuurplanning de veranderende behoeften van een geïntegreerd en koolstofarm energiesysteem weerspiegelt, door alle relevante kosten en baten op consistente wijze te beoordelen teneinde de meest efficiënte oplossingen te identificeren voor de verwezenlijking van de energie- en klimaatdoelstellingen van de Unie. Draadloze oplossingen, zoals een dynamische beoordeling van lijn- en transformatorcapaciteit, geavanceerde systemen voor vermogensstroomregeling of platforms voor digitale tweelingen, moeten een grotere rol spelen bij het aanpakken van netwerkbehoefte, zowel in operationeel opzicht als met het oog op capaciteitsuitbreiding, en moeten derhalve ook worden meegenomen in de kosten-batenanalyse van het gehele energiesysteem.
- (57) Het Uniebrede tienjarige netontwikkelingsplan moet een volledig overzicht geven van geplande infrastructuurprojecten met grensoverschrijdende effecten binnen de Unie. Draadloze oplossingen en flexibiliteitsoplossingen moeten een intrinsiek onderdeel vormen van het plan, zodat het een volledig beeld biedt van de toekomstige investeringen die noodzakelijk zijn voor een optimale exploitatie van de elektriciteits- en waterstofnetten. Er moet tevens specifieke aandacht worden besteed aan projecten die de beveiliging en de veerkracht van het netwerk versterken.
- (58) Bij de uitvoering van hun taken voorafgaand aan de vaststelling van de Uniebrede tienjarige netontwikkelingsplannen moeten het ENTSB-E en het ENNOH, het Agentschap en de Commissie een uitvoerige raadpleging houden met alle belanghebbenden. Tot deze belanghebbenden behoren de Europese eenheid voor de samenwerking van distributiesysteembeheerders van elektriciteit in de Europese Unie, verenigingen die betrokken zijn bij de markten voor elektriciteit, aardgas en waterstof, verwarming en koeling, belanghebbenden op het vlak van koolstofafvang en -opslag en koolstofafvang en -gebruik, onafhankelijke aankoopgroeperingen, vraagresponsoperatoren, organisaties die betrokken zijn bij energie-efficiëntieoplossingen, industriële sectoren, met inbegrip van vervoer, digitalisering en gegevens, alsmede verenigingen van energieverbruikers, de Europese wetenschappelijke adviesraad inzake klimaatverandering en, in voorkomend geval, vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld. De referentiegroep van belanghebbenden is een effectief forum gebleken voor samenwerking tussen belanghebbenden, en haar verdere bijdrage aan het Uniebrede tienjarige netontwikkelingsplan moet worden ondersteund. De raadpleging moet open en transparant zijn en tijdig worden georganiseerd om belanghebbenden in staat te stellen hun input te geven bij de voorbereiding van belangrijke fasen van de Uniebrede tienjarige netontwikkelingsplannen, zoals het identificeren van leemten in de infrastructuur en de methode van de kosten-batenanalyse voor projectbeoordeling. Het ENTSB-E en het ENNOH moeten terdege rekening houden met de input van

belanghebbenden tijdens de raadpleging en moeten uitleggen hoe zij aan die input gevolg hebben gegeven bij het indienen van de definitieve voorstellen.

- (59) Energie-infrastructuurplanning moet op juiste wijze de koppeling tussen sectoren en de dwarsverbanden tussen energiedragers weerspiegelen. De ontwikkeling van scenario's, het proces voor het in kaart brengen van infrastructuurbehoeften en de methoden voor kosten-batenanalyse moeten steunen op een beter geïntegreerde, op de lange termijn gerichte en geoptimaliseerde "één energiesysteem"-benadering en -modellering, waarbij gebruik wordt gemaakt van gemeenschappelijke veronderstellingen en uniforme methoden. Een betere coördinatie van de infrastructuurplanning tussen sectoren zou moeten bijdragen tot een betere prioritering en inzet van nieuwe infrastructuuroplossingen.
- (60) Het waarborgen dat uitsluitend infrastructuurprojecten waarvoor geen redelijke alternatieve oplossingen beschikbaar zijn, de status van project van gemeenschappelijk belang of project van wederzijds belang kunnen verkrijgen, impliceert tevens dat het "energie-efficiëntie eerst"-beginsel in aanmerking moet worden genomen bij de energie-infrastructuurplanning en bij het werk van de regionale groepen voor het opstellen van de regionale lijsten van voorgestelde projecten. In overeenstemming met het "energie-efficiëntie eerst"-beginsel moeten alle relevante alternatieven voor nieuwe infrastructuur om tegemoet te komen aan toekomstige infrastructuurbehoeften, in overweging worden genomen. Er moet specifieke aandacht uitgaan naar draadloze of digitale oplossingen, het gebruik van vraagrespons en niet-fossiele flexibiliteitsopties, die de totale efficiëntie van de netten kunnen verhogen. Ten behoeve van dit doel moeten de systeembeheerders deze oplossingen met voorrang meenemen bij de beoordeling van projecten voor systeemuitbreiding. Voorts moet een kostenefficiënt gebruik van de netten worden gestimuleerd, met name door de toepassing van locatie- en tijdsafhankelijke prijssignalen in nettarieven en steunregelingen.
- (61) Teneinde de doelstelling inzake klimaatneutraliteit van de Unie voor 2050 te verwezenlijken, moet de Unie bovendien de productie van elektriciteit uit hernieuwbare bronnen aanzienlijk opschalen. De investeringen in hernieuwbare offshore-energie moeten worden opgeschroefd om de doelstelling van ten minste 350 GW offshore-opwekking van hernieuwbare energie te verwezenlijken, zoals vastgesteld op basis van de cumulatieve, niet-bindende regionale doelstellingen van de lidstaten die in december 2024 zijn bijgewerkt en worden ondersteund in de mededeling van de Commissie van 24 oktober 2023 "De ambities van de EU voor hernieuwbare offshore-energie waarmaken"³⁰. De eerste ontwikkelingsplannen voor offshorenetten (ONDP's) die in januari 2024 door het ENTSB-E zijn bekendgemaakt, vormden een belangrijke stap voorwaarts doordat zij de regionale offshore-ambities van de lidstaten hebben verankerd in de planning van offshorenetten. Dit moet de identificatie ondersteunen van grensoverschrijdende projecten op het gebied van hernieuwbare offshore-energie, waaronder hybride projecten en grensoverschrijdende radiale aansluitingen, teneinde een geoptimaliseerde en kostenefficiënte ontwikkeling van offshorenetten op zeebekeniveau te waarborgen. De langetermijnstrategie in de ONDP's moet worden uitgebreid tot onshore-elektriciteitsnetten, en tot waterstofnetten.

³⁰ Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's van 24 oktober 2023, "De ambities van de EU voor hernieuwbare offshore-energie waarmaken" (COM(2023) 668 final).

- (62) De beoordeling van de kosten en baten van de prioritaire corridors voor offshorenetten voor hernieuwbare energie moet de lidstaten helpen een voorlopige analyse van de kostenverdeling per prioritaire corridor voor offshorenetten uit te voeren ter ondersteuning van de daaropvolgende gezamenlijke politieke verbintenissen ten aanzien van projecten voor grensoverschrijdende offshorenetten. De door de Commissie op 27 juni 2024 vastgestelde richtsnoeren inzake gezamenlijke investeringskaders voor offshoreprojecten dienen als basis voor de beoordeling van de kosten en baten van de prioritaire corridor voor offshorenetten voor hernieuwbare energie en kunnen, indien daartoe aanleiding bestaat, door de Commissie worden herzien, in samenwerking met de lidstaten, relevante TSB's, het Agentschap en de nationale regulerende instanties.
- (63) De kosten voor de ontwikkeling, de bouw, het beheer en het onderhoud van projecten van gemeenschappelijk belang moeten in de regel worden gedragen door de gebruikers van de infrastructuur. De kostentoe wijzing moet ervoor zorgen dat eindgebruikers niet onevenredig zwaar worden belast, met name wanneer dat zou kunnen leiden tot energiearmoede. Projecten van gemeenschappelijk belang moeten in aanmerking komen voor grensoverschrijdende kostentoe wijzing wanneer uit een beoordeling van de markt vraag of van de verwachte tariefffecten blijkt dat de kosten onmogelijk kunnen worden gedekt via de door de infrastructuurgebruikers betaalde tarieven.
- (64) In een steeds meer onderling verbonden interne energiemarkt zijn duidelijke en transparante regels voor grensoverschrijdende kostentoe wijzing noodzakelijk teneinde investeringen in grensoverschrijdende infrastructuur en in projecten met een grensoverschrijdend effect te versnellen. Naarmate grensoverschrijdende energieinfrastructuur verder geïntegreerd raakt, leveren meer projecten voordelen op die verder reiken dan de gebieden waarin zij worden gerealiseerd. Een billijke en transparante kostenverdeling is dan ook essentieel om onevenredige lasten voor lokale afnemers te voorkomen. Het vertrekpunt voor de bespreking over een passende kostentoe wijzing moet de analyse zijn van de kosten en baten van een infrastructuurproject op basis van een geharmoniseerde methode voor de analyse van het gehele energiesysteem en op basis van het hoofdscenario en eventuele gevoeligheidsanalyses die zijn vastgesteld in het kader de Uniebrede tienjarige netontwikkelingsplannen, opgesteld op grond van Verordening (EU) 2019/943 en Verordening (EU) 2024/1789, waardoor een degelijke analyse kan worden gemaakt van de bijdrage van het project van gemeenschappelijk belang of van wederzijds belang aan het energiebeleid van de Unie wat betreft decarbonisatie, marktintegratie, mededinging, duurzaamheid en leveringszekerheid. Lidstaten en nationale regulerende instanties op wier grondgebied ten minste 10 % van de baten van een project is gesitueerd, moeten worden betrokken bij de besprekingen over de kostentoe wijzing om ervoor te zorgen dat het project kan worden uitgevoerd en de beoogde voordelen ervan gestalte kunnen krijgen. Bovendien moeten bij afspraken over grensoverschrijdende kostentoe wijzing regelingen achteraf worden meegenomen om een billijke en evenredige deelname van niet-gastlanden te waarborgen, mits dergelijke aanpassingen duidelijk zijn gedefinieerd en zodanig zijn gestructureerd dat zij de investeringszekerheid beschermen.
- (65) Het is van essentieel belang een stabiel financieringskader te waarborgen voor de ontwikkeling van projecten van gemeenschappelijk belang en tegelijkertijd de behoefte aan financiële ondersteuning tot een minimum te beperken, alsook geïnteresseerde investeerders aan te moedigen met gepaste stimulansen en financiële mechanismen. Bij de besluitvorming inzake grensoverschrijdende kostentoe wijzing

moeten de nationale regulerende instanties de volledige efficiënt gemaakte investeringskosten, voor zover relevant in het licht van hun nationale benaderingen en methoden voor vergelijkbare infrastructuur, over de grenzen heen verdelen en opnemen in de nationale tarieven. In voorkomend geval moeten de nationale regulerende instanties naderhand bepalen of het effect daarvan op de nationale tarieven een onevenredige druk op de consument in hun respectieve lidstaten tot gevolg kan hebben. De nationale regulerende instanties moeten het risico op dubbele ondersteuning van projecten voorkomen door correcte verrekening van de reële en geraamde kosten en opbrengsten. Deze kosten en opbrengsten mogen slechts in rekening worden gebracht voor zover zij gerelateerd zijn aan de projecten en daadwerkelijk bestemd zijn voor het dekken van de betreffende kosten.

- (66) Om de besprekingen over kostenverdeling tussen de betrokken lidstaten en derde landen te vergemakkelijken, moet de mogelijkheid worden geboden om projecten van gemeenschappelijk belang en projecten van wederzijds belang te bundelen. Door groepen lidstaten toe te staan een bundel van projecten als wederzijds voordelig te beschouwen, kunnen win-winsituaties worden gestimuleerd, kunnen de risico's en transactiekosten in de onderhandelingen worden beperkt en kan de waarschijnlijkheid van implementatie worden verhoogd. Aanvullende steun op Unieniveau, bijvoorbeeld via de Connecting Europe Facility, of op regionaal niveau met gebruik van congestie-inkomsten, kan dergelijke afspraken verder vergemakkelijken en de tijdige oplevering van prioritaire infrastructuur bevorderen.
- (67) In artikel 19, lid 2, van Verordening (EU) 2019/943 zijn drie prioritaire doelstellingen vastgesteld voor het gebruik van de opbrengsten die voortvloeien uit de toewijzing van grensoverschrijdende capaciteit, namelijk: a) garanderen dat de toegewezen capaciteit daadwerkelijk beschikbaar is, met inbegrip van een vergoeding voor vastheid; b) de zoneoverschrijdende capaciteit handhaven of vergroten door optimalisering van de bestaande interconnectoren of de kosten dekken die voortvloeien uit investeringen in het net die relevant zijn voor het reduceren van de interconnectiecongestie; en c) beheerders van offshore-productie-installaties voor hernieuwbare elektriciteit in een offshore-biedzone compenseren onder de daarin gestelde voorwaarden. De transmissiesysteembeheerders (TSB's) moeten ervoor zorgen dat alle drie de prioritaire doelstellingen worden gerealiseerd, inclusief de doelstelling onder punt b). Om de financiering van projecten van gemeenschappelijk belang en projecten van wederzijds belang die de congestie op interconnecties verminderen te vergemakkelijken, en om voorspelbaarheid en transparantie te brengen in de besprekingen over besluiten inzake grensoverschrijdende kostentoewijzing overeenkomstig artikel 16 van deze verordening, is het passend om te vereisen dat de transmissiesysteembeheerders (TSB's) een beperkt deel van de congestie-inkomsten reserveren voor dergelijke investeringen. Deze verplichting laat de verantwoordelijkheid van de transmissiesysteembeheerders (TSB's) om onder toezicht van de nationale regulerende instanties en overeenkomstig de methode goedgekeurd krachtens artikel 19, lid 4, van Verordening (EU) 2019/943, de financieringsprioriteiten vast te stellen, onverlet. Deze verplichting geldt niet indien kan worden aangetoond dat het niet nodig is extra grensoverschrijdende capaciteit aan te leggen aan de grenzen van de betrokken lidstaat.
- (68) Indien er in een lidstaat geen TSB is, moeten de verwijzingen naar TSB's in deze verordening van overeenkomstige toepassing zijn op distributiesysteembeheerders (DSB's).

- (69) De wetgeving met betrekking tot de interne energiemarkt schrijft voor dat de tarieven voor toegang tot de netten de nodige investeringsstimulansen moeten bieden. Het is echter waarschijnlijk dat verschillende soorten projecten van gemeenschappelijk belang externe effecten hebben die niet volledig kunnen worden gedekt en ondervangen met het reguliere systeem van tarieven. Bij de toepassing van de wetgeving met betrekking tot de interne energiemarkt moeten de nationale regulerende instanties zorgen voor een stabiel en voorspelbaar regelgevend en financieel kader met stimulansen voor projecten van gemeenschappelijk belang, inclusief stimulansen voor de lange termijn, die evenredig zijn met het specifieke risiconiveau van het project. Dat kader moet met name van toepassing zijn op grensoverschrijdende projecten, innovatieve elektriciteitstransmissietechnologieën voor een brede integratie van hernieuwbare energiebronnen, gedecentraliseerde energiebronnen of vraagrespons binnen geïnterconnecteerde netten, alsook energietechnologie- en digitaliseringsprojecten, waarmee waarschijnlijk hogere risico's gepaard gaan dan met vergelijkbare projecten in een bepaalde lidstaat of die naar verwachting grotere voordelen opleveren voor de Unie. Daarnaast moet voor projecten die samengaan met hoge operationele kosten, toegang tot passende investeringsstimulansen mogelijk zijn. Met name offshorenetten voor hernieuwbare energie met de dubbele functionaliteit van zowel elektriciteitsinterconnector als koppeling tussen projecten voor de productie van hernieuwbare energie, lopen waarschijnlijk een hoger risico dan vergelijkbare onshore-infrastructuurprojecten, vanwege hun intrinsieke verband met activa voor elektriciteitsproductie dat reguleringrisico's met zich meebrengt, en vanwege financiële risico's, bijvoorbeeld de behoefte aan anticiperende investeringen, marktrisico's en risico's in verband met het gebruik van nieuwe innovatieve technologieën.
- (70) Verordening (EU) 2022/869 heeft de meerwaarde aangetoond van het hefboomeffect dat substantiële financiële bijstand van de Unie kan uitoefenen op particuliere investeringen om de uitvoering van projecten die van belang zijn voor de Unie mogelijk te maken. In het licht van de economische en financiële situatie en de begrotingsbeperkingen moet gerichte steun worden voortgezet in het kader van het meerjarig financieel kader, ook met het oog op het beperken van risico's van projecten en het aantrekken van particuliere investeringen, teneinde de impact van publieke middelen en de voordelen voor de burgers van de Unie te maximaliseren en nieuwe investeerders in de in bijlage I bij deze verordening vermelde prioritaire corridors en gebieden voor energie-infrastructuur aan te trekken en daarbij de financiële bijdrage van de Unie tot een minimum te beperken.
- (71) Projecten van gemeenschappelijk belang moeten in aanmerking komen voor financiële bijstand van de Unie voor studies en, onder bepaalde voorwaarden, werkzaamheden op grond van Verordening (EU) 2021/1153 van het Europees Parlement en de Raad³¹, hetzij in de vorm van subsidies, hetzij in de vorm van innovatieve financieringsinstrumenten, teneinde ervoor te zorgen dat op maat gesneden steun kan worden verleend aan projecten van gemeenschappelijk belang die niet levensvatbaar zijn in het kader van het bestaande regelgevingskader en de vigerende marktomstandigheden. Het is van belang dat iedere vorm van verstoring van de mededinging wordt vermeden, met name tussen projecten die bijdragen aan de

³¹ Verordening (EU) 2021/1153 van het Europees Parlement en de Raad van 7 juli 2021 tot vaststelling van de Connecting Europe Facility en tot intrekking van Verordeningen (EU) nr. 1316/2013 en (EU) nr. 283/2014 (PB L 249 van 14.7.2021, blz. 38, <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1153/oj>).

totstandbrenging van dezelfde prioritaire corridor van de Unie. Dergelijke financiële bijstand moet de nodige synergieën waarborgen met andere fondsen van de Unie die beschikbaar zijn voor de financiering van slimme energiedistributienetten, en met het financieringsmechanisme van de Unie voor hernieuwbare energie overeenkomstig Uitvoeringsverordening (EU) 2020/1294 van de Commissie³².

- (72) Voor investeringen in projecten van gemeenschappelijk belang moet een drietrapsbenadering worden gevolgd. In de eerste plaats dient de markt het voortouw te nemen bij investeringen. In de tweede plaats moet er, indien investeringen niet uit de markt zelf voortkomen, worden gekeken naar eventuele oplossingen op regelgevingsgebied, waarbij het desbetreffende regelgevingskader indien nodig moet worden aangepast en erop moet worden toegezien dat het relevante regelgevingskader correct wordt toegepast. In de derde plaats moet het mogelijk zijn om, indien de eerste twee stappen niet volstaan om de nodige investeringen in projecten van gemeenschappelijk belang aan te trekken, financiële bijstand van de Unie te verlenen indien het project van gemeenschappelijk belang voldoet aan de toepasselijke geschiktheidsvoorwaarden.
- (73) Projecten van gemeenschappelijk belang en projecten van wederzijds belang mogen niet in aanmerking komen voor financiële bijstand van de Unie wanneer de projectontwikkelaars, beheerders of investeerders zich in één van de uitsluitingssituaties bevinden als bedoeld in artikel 138 van Verordening (EU, Euratom) 2024/2509 van het Europees Parlement en de Raad³³, bijvoorbeeld in geval van veroordeling wegens fraude, corruptie of gedragingen die verband houden met een criminele organisatie. Het moet mogelijk zijn om een project van gemeenschappelijk belang van de Unielijst te verwijderen wanneer de opname daarvan in die lijst gebaseerd was op incorrecte informatie die een bepalend element was bij die opname, of wanneer het project niet in overeenstemming is met het Unierecht. Met betrekking tot projecten van gemeenschappelijk belang in de lidstaten die op grond van deze verordening een afwijking genieten, moeten deze lidstaten, wanneer zij aanvragen voor financiering krachtens Verordening (EU) 2022/869 voor dergelijke projecten ondersteunen, ervoor zorgen dat de projecten niet direct of indirect ten goede komen aan personen of entiteiten die zich in een van de uitsluitingssituaties bevinden als bedoeld in artikel 138 van Verordening (EU, Euratom) 2024/2509.
- (74) Subsidies voor werkzaamheden in verband met projecten van wederzijds belang moeten beschikbaar zijn onder dezelfde voorwaarden als voor projecten van gemeenschappelijk belang indien zij bijdragen aan de algemene energie- en klimaatdoelstellingen van de Unie en indien het derde land beschikt over decarbonisatiedoelstellingen die stroken met de Overeenkomst van Parijs.
- (75) De Unie moet energieprojecten in kansarme, minder verbonden, perifere, ultraperifere of geïsoleerde regio's faciliteren om de toegang tot de trans-Europese energienetwerken mogelijk te maken, teneinde het decarbonisatieproces te versnellen en de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen te verminderen.

³² Uitvoeringsverordening (EU) 2020/1294 van de Commissie van 15 september 2020 over het financieringsmechanisme van de Unie voor hernieuwbare energie (PB L 303 van 17.9.2020, blz. 1, http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2020/1294/oj).

³³ Verordening (EU, Euratom) 2024/2509 van het Europees Parlement en de Raad van 23 september 2024 tot vaststelling van de financiële regels van toepassing op de algemene begroting van de Unie (PB L, 2024/2509 van 26.9.2024, <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj>).

- (76) In overeenstemming met de conclusies van de Europese Raad van 4 februari 2011 dat geen enkele lidstaat na 2015 nog geïsoleerd mag zijn van de Europese gas- en elektriciteitsnetten of zijn energiezekerheid in gevaar mag zien komen doordat het ontbreekt aan de nodige geschikte interconnecties, is deze verordening erop gericht de toegang tot de trans-Europese energienetwerken te verzekeren door een einde te maken aan het energie-isolement van Cyprus en Malta, die nog steeds niet met het trans-Europese gasnetwerk onderling zijn verbonden. Deze doelstelling moet worden bereikt door projecten in de ontwikkelings- of planningsfase waaraan de status van project van gemeenschappelijk belang is toegekend uit hoofde van Verordening (EU) 2022/869 toe te staan deze status te behouden tot Cyprus en Malta met het trans-Europese gasnetwerk onderling zijn verbonden of tot en met 31 december 2029, indien dat eerder is. Deze projecten dragen niet alleen bij tot de ontwikkeling van de markt voor hernieuwbare energie, de flexibiliteit en veerkracht van het energiesysteem en de leveringszekerheid, maar zouden ook zorgen voor de toegang tot toekomstige energiemarkten, waaronder waterstof, en bijdragen aan de verwezenlijking van de algemene energie- en klimaatdoelstellingen van de Unie.
- (77) Om de consistentie van de voorgestelde wijzigingen op grond van deze verordening met het Uniekader voor de elektriciteits-, gas- en waterstofmarkten van de Unie te waarborgen, worden overeenkomstige aanpassingen voorgesteld in artikel 3 en artikel 11 van Verordening (EU) 2019/942 van het Europees Parlement en de Raad³⁴, artikel 48 van Verordening (EU) 2019/943, en de artikelen 60 en 61 van Verordening (EU) 2024/1789. Die wijzigingen hebben betrekking op het gebruik van het hoofdscenario in het Uniebrede tienjarige netontwikkelingsplan, de overweging van draadloze oplossingen en andere alternatieven voor systeemuitbreiding, alsmede op de verduidelijking van de tijdsduur van de plannen. Deze verordeningen moeten derhalve dienovereenkomstig worden gewijzigd.
- (78) Om de tijdige ontwikkeling van essentiële energie-infrastructuurprojecten voor de Unie te verzekeren, moet de derde Unielijst van projecten van gemeenschappelijk belang en projecten van wederzijds belang van kracht blijven tot de eerste Unielijst van projecten van gemeenschappelijk belang en projecten van wederzijds belang die op grond van deze verordening is opgesteld, in werking treedt. Om de ontwikkeling, monitoring en financiering van de projecten van gemeenschappelijk belang op de derde Unielijst overeenkomstig Verordening (EU) 2022/869 mogelijk te maken, moeten sommige bepalingen van Verordening (EU) 2022/869 van kracht blijven en effect sorteren tot de inwerkingtreding van de eerste Unielijst van projecten van gemeenschappelijk belang en projecten van wederzijds belang die op grond van deze verordening is opgesteld.
- (79) Teneinde te garanderen dat de Unielijst beperkt blijft tot de projecten die het meest bijdragen aan de uitvoering van de in bijlage I bij deze verordening opgenomen strategische prioritaire corridors en gebieden voor energie-infrastructuur, moet aan de Commissie de bevoegdheid worden overgedragen om overeenkomstig artikel 290 van het Verdrag handelingen vast te stellen tot wijziging van de bijlagen bij deze verordening teneinde de Unielijst op te stellen en te evalueren, met inachtneming van

³⁴ Verordening (EU) 2019/942 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 tot oprichting van een Agentschap van de Europese Unie voor de samenwerking tussen energieregulators (PB L 158 van 14.6.2019, blz. 22, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/942/oj>).

het recht van de lidstaten om hun goedkeuring te hechten aan projecten op de Unielijst op hun grondgebied.

- (80) Aan de Commissie moet de bevoegdheid worden verleend om overeenkomstig artikel 290 van het Verdrag handelingen vast te stellen voor de ontwikkeling van het hoofdsce­nario, dat als basis dient voor de netplanning op Unieniveau.
- (81) Aan de Commissie moet de bevoegdheid worden verleend om overeenkomstig artikel 290 van het Verdrag handelingen vast te stellen, teneinde de voorwaarden te specificeren waaronder transmissiesysteembeheerders (TSB's) congestie-inkomsten mogen gebruiken en de voorwaarden waaronder het doel van artikel 19, lid 2, punt b, van Verordening (EU) 2019/943 als voldoende vervuld wordt beschouwd.
- (82) Het is van bijzonder belang dat de Commissie tijdens haar voorbereidende werkzaamheden passende raadplegingen houdt, ook op deskundigenniveau, en dat die raadplegingen worden gehouden overeenkomstig de beginselen die zijn neergelegd in het Interinstitutioneel Akkoord van 13 april 2016 over beter wetgeven³⁵. Met name om te zorgen voor gelijke deelname aan de voorbereiding van gedelegeerde handelingen ontvangen het Europees Parlement en de Raad alle documenten op hetzelfde tijdstip als de deskundigen van de lidstaten, en hebben hun deskundigen systematisch toegang tot de vergaderingen van de deskundigengroepen van de Commissie die zich bezighouden met de voorbereiding van de gedelegeerde handelingen.
- (83) De besprekingen in de groepen zijn voor de Commissie van essentieel belang voor het vaststellen van gedelegeerde handelingen tot opstelling van de Unielijst. Het is dan ook passend dat het Europees Parlement en de Raad, voor zover mogelijk, in kennis worden gesteld van de resultaten en deskundigen kunnen sturen naar de bijeenkomsten van de groepen overeenkomstig het Interinstitutioneel Akkoord van 13 april 2016 over beter wetgeven. Uitgaande van de noodzaak om de doelstellingen van deze verordening te verwezenlijken en met het oog op het aantal projecten op Unielijsten tot dusver, moet het totale aantal projecten op de Unielijst beheersbaar blijven en mag het derhalve niet significant hoger zijn dan 220.
- (84) Het is daarom passend dat Verordeningen (EU) 2019/942, (EU) 2019/943 en (EU) 2024/1789 dienovereenkomstig worden gewijzigd, en dat Verordening (EU) 2022/869 wordt ingetrokken.
- (85) Daar de doelstellingen van deze verordening, namelijk de ontwikkeling en de interoperabiliteit van trans-Europese energienetwerken en de koppeling aan dergelijke netwerken die een bijdrage leveren aan het beperken van de klimaatverandering, in het bijzonder het halen van de streefcijfers voor klimaat en energie van de Unie en van haar doelstelling van klimaatneutraliteit uiterlijk in 2050, en aan het verzekeren van interconnecties, energie­zekerheid, markt- en systeemintegratie, concurrentie die alle lidstaten ten goede komt en betaalbare energie niet voldoende door de lidstaten kunnen worden verwezenlijkt, maar vanwege de omvang en de gevolgen van het overwogen optreden beter door de Unie kunnen worden verwezenlijkt, kan de Unie, overeenkomstig het in artikel 5 van het Verdrag betreffende de Europese Unie neergelegde subsidiariteitsbeginsel, maatregelen nemen. Overeenkomstig het in

³⁵ Interinstitutioneel Akkoord tussen het Europees Parlement, de Raad van de Europese Unie en de Europese Commissie over beter wetgeven (PB L 123 van 12.5.2016, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2016/512/oj).

hetzelfde artikel neergelegde evenredigheidsbeginsel gaat deze verordening niet verder dan nodig is om die doelstellingen te verwezenlijken,

HEEFT DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

HOOFDSTUK I

Algemene bepalingen

Artikel 1

Onderwerp en toepassingsgebied

1. Bij deze verordening worden richtsnoeren vastgesteld voor de tijdige ontwikkeling en de interoperabiliteit van de in bijlage I opgenomen prioritaire corridors en gebieden voor trans-Europese energie-infrastructuur (“prioritaire corridors en gebieden voor energie-infrastructuur”) die een bijdrage leveren aan het verzekeren van het beperken van de klimaatverandering, in het bijzonder het behalen van de streefcijfers voor klimaat en energie van de Unie en van haar doelstelling van klimaatneutraliteit tegen 2050, en van interconnecties, energiezekerheid, markt- en systeemintegratie, concurrentie die alle lidstaten ten goede komt en betaalbare energie.
2. Met name worden/wordt bij deze verordening:
 - (a) projecten van gemeenschappelijk belang en projecten van wederzijds belang op de Unielijst in kaart gebracht;
 - (b) de tijdige uitvoering van projecten op de Unielijst vergemakkelijkt door vergunningsprocedures te stroomlijnen, nauwer te coördineren en te versnellen en door de transparantie te vergroten en de inspraak van het publiek te verbeteren;
 - (c) regels vastgesteld voor de grensoverschrijdende toewijzing van kosten en risicogerelateerde stimulansen voor projecten op de Unielijst;
 - (d) de voorwaarden vastgesteld voor het in aanmerking komen van projecten op de Unielijst voor financiële bijstand van de Unie.

Artikel 2

Definities

Voor de toepassing van deze verordening gelden naast de definities in Verordeningen (EU) 2018/1999, (EU) 2019/942, (EU) 2019/943 en (EU) 2024/1789, en in Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad³⁶ en Richtlijnen (EU) 2019/944 en (EU) 2024/1788, de volgende definities:

³⁶ Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen (PB L 328 van 21.12.2018, blz. 82, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2018/2001/oj>).

- (1) “energie-infrastructuur”: elke fysieke uitrusting of faciliteit die valt onder de energie-infrastructuurcategorieën van bijlage II en die gelegen is binnen de Unie of die de Unie verbindt met derde landen;
- (2) “knelpunt in de energie-infrastructuur”: een beperking van de fysieke stromen in een energiesysteem als gevolg van onvoldoende transmissiecapaciteit, onder andere door het ontbreken van infrastructuur;
- (3) “raambesluit”: het bindende document, beschikbaar voor projectontwikkelaars in schriftelijke of elektronische vorm, dat geheel of gedeeltelijk bestaat uit een door een instantie of instanties van een lidstaat, anders dan rechterlijke instanties, genomen besluit of verzameling van besluiten waarbij wordt bepaald of een projectontwikkelaar een vergunning voor de bouw van de energie-infrastructuur met betrekking tot een project van gemeenschappelijk belang of een project van wederzijds belang krijgt doordat hij de mogelijkheid heeft om de noodzakelijke bouwwerkzaamheden (toegewezen te krijgen en) aan te vangen (de “bouwklaarfase”), onverminderd alle besluiten die worden genomen in de context van procedures van administratief beroep;
- (4) “project”: een of verscheidene hoogspanningslijnen, pijpleidingen, faciliteiten, uitrustingen of installaties die vallen onder de energie-infrastructuurcategorieën van bijlage II;
- (5) “project van gemeenschappelijk belang”: een project waarvan de uitvoering vereist is voor de in bijlage I beschreven prioritaire corridors en gebieden voor energie-infrastructuur en dat op de Unielijst staat;
- (6) “project van wederzijds belang”: een project dat door de Unie wordt bevorderd in samenwerking met een derde land, dat wordt gesteund door de regeringen van de direct betrokken landen, bijdraagt aan de doelstelling inzake klimaatneutraliteit van de Unie voor 2050, op de Unielijst staat en valt onder een van de infrastructuurcategorieën voor elektriciteit van bijlage II, punt 1, a), d), of h), en het elektriciteitssysteem van de Unie koppelt aan het elektriciteitsnet van een derde land, of valt onder een van de infrastructuurcategorieën voor waterstof van bijlage II, punt 2, of valt onder een van de infrastructuurcategorieën voor CO₂ van bijlage II, punt 4, a) of c).
- (7) “concurrerende projecten”: projecten waarmee geheel of gedeeltelijk dezelfde vastgestelde leemte in de infrastructuurbehoefte wordt aangepakt;
- (8) “projectontwikkelaar”:
 - (a) een transmissiesysteembeheerder (TSB), een distributiesysteembeheerder (DSB), een waterstofnetbeheerder (WNB) of een andere beheerder of investeerder die een project ontwikkelt dat op de Unielijst staat;
 - (b) als er sprake is van meer dan één dergelijke TSB, DSB, WNB, andere beheerder of investeerder of van een groepering daarvan, de entiteit met rechtspersoonlijkheid overeenkomstig het geldende nationale recht die bij contract onder hen is gekozen en die de capaciteit heeft om namens de partijen bij de contractuele overeenkomst wettelijke verplichtingen en financiële aansprakelijkheid aan te gaan;
- (9) “slim elektriciteitsnet”: enerzijds een elektriciteitsnet, ook op eilanden die niet of niet voldoende onderling verbonden zijn met de trans-Europese energienetwerken, dat kostenefficiënte integratie mogelijk maakt, evenals

actieve controle van het gedrag en de acties van alle met het net verbonden gebruikers, waaronder producenten, consumenten en prosumenten, met het oog op een economisch efficiënt en duurzaam elektriciteitssysteem met weinig verlies en een hoge mate van integratie van hernieuwbare energiebronnen, leveringszekerheid en beveiliging, en waarbij de netbeheerder de acties van de met het net verbonden gebruikers digitaal kan monitoren, en anderzijds informatie- en communicatietechnologie voor de communicatie met gerelateerde netbeheerders, producenten, energieopslagfaciliteiten, en consumenten of prosumenten, met het oog op de duurzame, kostenefficiënte en veilige transmissie en distributie van elektriciteit;

- (10) “nationale regulerende instantie”: een nationale regulerende instantie die is aangewezen overeenkomstig artikel 76, lid 1, van Richtlijn (EU) 2024/1788 of een regulerende instantie op nationaal niveau die is aangewezen overeenkomstig artikel 57 van Richtlijn (EU) 2019/944;
- (11) “relevante nationale regulerende instantie”: de nationale regulerende instantie in de lidstaten waar de projecten worden uitgevoerd en in de lidstaten waarvoor de projecten een aanzienlijk positief effect hebben;
- (12) “betrokken instantie”: instantie die volgens het nationaal recht bevoegd is voor de afgifte van verschillende vergunningen en toestemmingen betreffende de planning, het ontwerp en de bouw van onroerende activa die noodzakelijk zijn voor de voltooiing van een project van gemeenschappelijk belang of een project van wederzijds belang, met inbegrip van de energie-infrastructuur zelf, alsmede de instantie die bevoegd is voor de afgifte van vergunningen en toestemmingen betreffende de werkzaamheden die noodzakelijk zijn voor de voltooiing van het project;
- (13) “werkzaamheden”: de aanschaf, de levering en de inzet van componenten, systemen en diensten, inclusief software, en de uitvoering van ontwikkelings-, herbestemmings-, bouw- en installatieactiviteiten in verband met een project, alsmede de oplevering van de installaties en de inbedrijfstelling van een project;
- (14) “studies”: activiteiten die nodig zijn ter voorbereiding van de uitvoering van projecten, zoals voorbereidende studies, haalbaarheidsstudies, evaluatie-, test- en validatieonderzoeken, met inbegrip van software, en alle andere technische ondersteuningsmaatregelen, met inbegrip van aan de werkzaamheden voorafgaande activiteiten die nodig zijn voor de vaststelling en ontwikkeling van een project en voor de besluitvorming over de financiering ervan, zoals verkenningen ter plaatse en het opzetten van het financieringsplan;
- (15) “inbedrijfstelling”: het proces waarbij een project in werking wordt gesteld zodra de constructie is voltooid;
- (16) “voor waterstof bestemde activa”: waterstofinfrastructuur die is ontworpen voor het exclusieve gebruik of vervoer van zuivere waterstof zonder dat hiervoor verdere aanpassingswerkzaamheden nodig zijn, waaronder pijpleidingnetten en opslagfaciliteiten die nieuw gebouwd zijn, herbestemde aardgasactiva zijn, of beide;
- (17) “herbestemming”: de technische verbetering of wijziging van bestaande aardgasinfrastructuur om ervoor te zorgen dat deze bestemd is voor het exclusieve gebruik van waterstof;

- (18) “klimaatadaptatie”: een proces dat ervoor zorgt dat energie-infrastructuur bestand is tegen de potentiële nadelige gevolgen van de klimaatverandering door middel van een klimaatkwetsbaarheids- en risicobeoordeling, onder meer door de nodige aanpassingsmaatregelen;
- (19) “draadloze oplossingen”: investeringen in de energie-infrastructuur voor elektriciteit, die de beschikbare netcapaciteit kunnen vergroten of de efficiëntie van de werking van het elektriciteitsnet kunnen verbeteren door het inzetten van technologieën die het net optimaliseren, waaronder digitale oplossingen.

HOOFDSTUK II

Projecten van gemeenschappelijk belang en projecten van wederzijds belang

Artikel 3

Unielijst van projecten van gemeenschappelijk belang en projecten van wederzijds belang

1. Er worden regionale groepen (“groepen”) opgericht volgens de procedure van bijlage III, afdeling 1. Het lidmaatschap van elke groep is gebaseerd op elke prioritaire corridor en elk prioritair gebied en het desbetreffende geografische bereik als opgenomen in bijlage I. De groepen kunnen zich indien nodig samenvoegen of vergaderen in verschillende samenstellingen. De samenstelling van de interregionale vergaderingen van alle groepen wordt aangeduid als de TEN-E-groep. De beslissingsbevoegdheid binnen de groepen is beperkt tot de lidstaten en de Commissie (samen “het besluitvormingsorgaan” genoemd), en is gebaseerd op consensus.
2. Elke TEN-E-groep stelt het reglement van orde vast, met inachtneming van bijlage III. Het reglement is van toepassing op alle groepen.
3. Het besluitvormingsorgaan van elke groep stelt een regionale lijst van projecten vast, die wordt opgesteld overeenkomstig: het in bijlage III, afdeling 2, uiteengezette proces; de bijdrage van elk project aan de uitvoering van de in bijlage I opgenomen prioritaire corridors en gebieden voor energie-infrastructuur; en de naleving van de criteria van artikel 4.

Wanneer het besluitvormingsorgaan van een groep de regionale lijst opstelt:

- (a) vergt elk projectvoorstel de goedkeuring van de lidstaten op het grondgebied waarvan het project betrekking heeft; indien een lidstaat geen goedkeuring verleent, maakt deze lidstaat dat met redenen omkleed bekend aan het besluitvormingsorgaan;
 - (b) houdt deze rekening met advies van de Commissie met als doel het aantal projecten op de Unielijst beheersbaar te houden.
4. De Commissie is bevoegd overeenkomstig artikel 23 van deze verordening gedelegeerde handelingen vast te stellen ter aanvulling van deze verordening teneinde de Unielijst op te stellen, met inachtneming van artikel 172, tweede alinea, van het Verdrag.

De Unielijst wordt overeenkomstig de in lid 3 vastgestelde procedure opgesteld op basis van de regionale lijsten zoals vastgesteld door de besluitvormingsorganen van de op grond van bijlage III, afdeling 1, punt 1, ingestelde groepen.

De Commissie stelt de gedelegeerde handeling tot opstelling van de eerste Unielijst uit hoofde van deze verordening uiterlijk op 30 november 2029 vast.

Indien een door de Commissie op grond van dit lid vastgestelde gedelegeerde handeling niet in werking kan treden doordat het Europees Parlement of de Raad op grond van artikel 23, lid 6, bezwaar heeft gemaakt, roept de Commissie onmiddellijk de groepen bijeen om nieuwe regionale lijsten op te stellen, rekening houdend met de redenen voor het bezwaar. De Commissie stelt zo spoedig mogelijk een nieuwe gedelegeerde handeling vast tot opstelling van de Unielijst.

5. Wanneer de Commissie de Unielijst opstelt door de in lid 3 bedoelde regionale lijsten te combineren, neemt zij de beraadslagingen van de groepen in acht en:
 - (a) ziet zij erop toe dat daarin alleen projecten worden opgenomen die voldoen aan de in artikel 4 bedoelde criteria;
 - (b) ziet zij erop toe dat de transregionale samenhang wordt gewaarborgd;
 - (c) houdt zij rekening met de adviezen van de lidstaten als bedoeld in bijlage III, afdeling 2, punt 10;
 - (d) streeft zij ernaar het totale aantal projecten op de Unielijst beheersbaar te houden.
6. Projecten van gemeenschappelijk belang en projecten van wederzijds belang die vallen binnen de energie-infrastructuurcategorieën van bijlage II bij deze verordening, punt 1, a), b), c), d), f), en h), waar van toepassing, worden integrerend onderdeel van de desbetreffende regionale investeringsplannen die zijn vastgesteld overeenkomstig artikel 34 van Verordening (EU) 2019/943 en van de desbetreffende nationale tienjarige netontwikkelingsplannen die zijn vastgesteld overeenkomstig artikel 51 van Richtlijn (EU) 2019/944. Projecten van gemeenschappelijk belang en projecten van wederzijds belang die vallen binnen de energie-infrastructuurcategorieën van bijlage II, punt 2, waar van toepassing, worden integrerend onderdeel van het Uniebrede tienjarige netontwikkelingsplan voor waterstof uit hoofde van artikel 55 van Verordening (EU) 2024/1788 en, in voorkomend geval, andere nationale infrastructuurplannen. Aan die projecten van gemeenschappelijk belang en projecten van wederzijds belang wordt binnen elk van die nationale plannen de hoogst mogelijke prioriteit toegekend. Dit lid is niet van toepassing op concurrerende projecten, noch op projecten die nog onvoldoende volgroeid zijn voor een projectspecifieke kosten-batenanalyse als bedoeld in bijlage III, afdeling 2, punt 1, d).
7. Projecten van gemeenschappelijk belang en projecten van wederzijds belang die vallen binnen de energie-infrastructuurcategorieën van bijlage II, punt 1), a), b), c), d), f) en h), en punt 2, waar van toepassing, en die concurrerende projecten zijn of die nog onvoldoende volgroeid zijn voor een projectspecifieke kosten-batenanalyse als bedoeld in bijlage III, afdeling 2, punt 1, d), kunnen in voorkomend geval als te overwegen projecten worden opgenomen in de desbetreffende regionale investeringsplannen, nationale tienjarige netontwikkelingsplannen en andere nationale infrastructuurplannen.

Artikel 4

Criteria voor de beoordeling van projecten door de groepen

1. Een project van gemeenschappelijk belang voldoet aan de volgende algemene criteria:
 - (a) het project is noodzakelijk voor ten minste een van de in bijlage I opgenomen prioritaire corridors en gebieden voor energie-infrastructuur;
 - (b) de potentiële algemene voordelen van het project, beoordeeld volgens de relevante specifieke criteria van lid 3, wegen op tegen de kosten ervan, ook die op langere termijn;
 - (c) het project voldoet aan een van de volgende criteria:
 - i) het heeft betrekking op ten minste twee lidstaten doordat het op directe dan wel indirecte wijze, via interconnectie met een derde land, de grens van twee of meer lidstaten overschrijdt;
 - ii) het is gelegen op het grondgebied van één lidstaat, hetzij in het binnenland, hetzij offshore (eilanden daaronder begrepen), en heeft een aanzienlijk grensoverschrijdend effect als beschreven in bijlage IV, punt 1.
2. Een project van wederzijds belang voldoet aan elk van de volgende algemene criteria:
 - (a) het project draagt in aanzienlijke mate bij tot de in artikel 1, lid 1, bedoelde doelstellingen en die van het derde land, met name doordat het geen belemmering vormt voor het vermogen van het derde land om op fossiele brandstoffen gebaseerde productieactiva voor binnenlands verbruik geleidelijk af te bouwen, en tot duurzaamheid;
 - (b) de potentiële algemene voordelen van het project, beoordeeld volgens de relevante specifieke criteria van lid 3, voor de Unie, dan wel cumulatief voor de Unie en de bij het project rechtstreeks betrokken verdragsluitende partij bij de Energiegemeenschap of de EER-staat, wegen op tegen de kosten ervan binnen de Unie, dan wel cumulatief voor de Unie en de betrokken verdragsluitende partij bij de Energiegemeenschap of de EER-staat, voor zover van toepassing, ook op langere termijn;
 - (c) het project zorgt voor een rechtstreekse verbinding tussen het grondgebied van ten minste één lidstaat en het grondgebied van een derde land door de betrokken lidstaat rechtstreeks te koppelen aan het eerste aansluitpunt in het elektriciteitsnet van het derde land, dan wel aan het eerste aansluitpunt voor waterstof of CO₂ in dat derde land, en heeft een aanzienlijk grensoverschrijdend effect als beschreven in bijlage IV, punt 2;
 - (d) voor het op het grondgebied van een lidstaat gelegen deel is het project in overeenstemming met de Richtlijnen (EU) 2019/944 en (EU) 2024/1788, voor zover het binnen de infrastructuurcategorieën van bijlage II, punten 1 en 2, bij deze verordening valt;
 - (e) er is sprake van een hoge mate van convergentie van het beleidskader van het betrokken derde land en er zijn mechanismen voor rechtshandhaving ter

ondersteuning van de beleidsdoelstellingen van de Unie, met name om te zorgen voor:

- i) de goede werking van de interne energiemarkt van de Unie;
 - ii) netwerkbeveiliging en leveringszekerheid in de Unie op basis van onder meer diverse bronnen, samenwerking en solidariteit;
 - iii) een energiesysteem, met inbegrip van productie, transmissie en distributie, dat gericht is op het behalen van de doelstelling van klimaatneutraliteit, in overeenstemming met de Overeenkomst van Parijs en de streefcijfers voor klimaat en energie van de Unie en haar doelstelling inzake klimaatneutraliteit voor 2050, en waarbij met name koolstoflekkage wordt voorkomen;
- (f) het betrokken derde land ondersteunt de in artikel 7 beschreven prioriteitsstatus van het project, en andere investeringen in het derde land die nodig zijn om de voordelen van het project te realiseren als bedoeld in punt b), en verbindt er zich uitdrukkelijk toe zich te houden aan een tijdschema voor versnelde uitvoering en andere beleidsmaatregelen en regelgevende steunmaatregelen dat vergelijkbaar is met dat voor projecten van gemeenschappelijk belang in de Unie.

Wat projecten voor de opslag van koolstofdioxide betreft die vallen binnen de energie-infrastructuurcategorie van bijlage II, punt 4, c), is het project noodzakelijk om het grensoverschrijdende transport en de grensoverschrijdende opslag van koolstofdioxide mogelijk te maken, en het derde land waar het project is gelegen, beschikt over een passend rechtskader dat is gebaseerd op aantoonbaar doeltreffende handhavingmechanismen om te waarborgen dat op het project normen en waarborgen van toepassing zijn die CO₂-lekkage voorkomen. Ten aanzien van het klimaat, de menselijke gezondheid en ecosystemen moeten de veiligheid en effectiviteit van de permanente opslag van kooldioxide worden gegarandeerd op ten minste het niveau dat krachtens het Unierecht wordt geboden.

3. De volgende specifieke criteria zijn van toepassing op projecten van gemeenschappelijk belang en projecten van wederzijds belang, naargelang het geval, die vallen binnen specifieke energie-infrastructuurcategorieën:

- (a) wat projecten voor elektriciteitstransmissie, -distributie en -opslag betreft die vallen binnen de energie-infrastructuurcategorieën van bijlage II, punt 1, a), b), c), d), f) en h): het project draagt aanzienlijk bij tot duurzaamheid door de integratie van hernieuwbare energie in het net, de transmissie of distributie van hernieuwbare productie naar belangrijke verbruikscentra en opslagfaciliteiten, en in voorkomend geval tot minder energiebeperking, en het draagt bij tot ten minste een van de volgende specifieke criteria:
 - i) marktintegratie — onder meer door het energie-isolement van ten minste één lidstaat op te heffen en knelpunten in de energie-infrastructuur te verkleinen —, mededinging, interoperabiliteit en systeemflexibiliteit;
 - ii) leveringszekerheid, onder meer door interoperabiliteit, systeemflexibiliteit, cyberbeveiliging, geschikte verbindingen en veilig en betrouwbaar systeembeheer;
- (b) wat projecten voor slimme elektriciteitsnetten betreft die vallen binnen de energie-infrastructuurcategorie van bijlage II, punt 1, g): het project draagt

aanzienlijk bij tot duurzaamheid door de integratie van hernieuwbare energie in het net, en het draagt bij tot ten minste twee van de volgende specifieke criteria:

- i) leveringszekerheid, onder meer door efficiëntie en interoperabiliteit van elektriciteitstransmissie en -distributie bij dagelijks netbeheer, het vermijden van congestie, en integratie en betrokkenheid van netgebruikers;
 - ii) marktintegratie, onder meer door efficiënt systeembeheer en het gebruik van interconnectoren;
 - iii) netveiligheid, flexibiliteit en kwaliteit van de levering, onder meer door een ruimere toepassing van innovatie op het gebied van balancering, flexibiliteitsmarkten, cyberbeveiliging, monitoring, toezicht op het systeem en foutcorrectie;
 - iv) slimme sectorintegratie, hetzij in het energiesysteem door verschillende energiedragers en -sectoren aan elkaar te koppelen, of in bredere zin, door synergieën en coördinatie tussen de energie-, vervoers- en telecommunicatiesector te bevorderen;
- (c) wat projecten betreft die vallen binnen de energie-infrastructuurcategorie van bijlage II, punt 1, e): het project draagt bij tot de volgende specifieke criteria:
- i) leveringszekerheid, onder meer door het beschermen van activa tegen risico's en door bij te dragen aan de maatregelen vastgesteld overeenkomstig de artikelen 7 en 11 van Verordening (EU) 2019/941 betreffende risicoparaatheid in de elektriciteitssector;
 - ii) netwerkbeveiliging, onder meer door maatregelen die een hoger niveau van fysieke beveiliging en cyberbeveiliging, monitoring en systeemcontrole bevorderen;
- (d) wat projecten voor transport en opslag van koolstofdioxide betreft die vallen binnen de energie-infrastructuurcategorieën van bijlage II, punt 4: het project draagt aanzienlijk bij tot duurzaamheid door de koolstofdioxide-emissies in de verbonden industriële installaties te verminderen, en het draagt bij tot alle volgende specifieke criteria:
- i) het vermijden van koolstofdioxide-emissies zonder afbreuk te doen aan leveringszekerheid;
 - ii) het weerbaarder en veiliger maken van vervoer en opslag van koolstofdioxide;
 - iii) het efficiënte gebruik van hulpbronnen, door het mogelijk te maken meerdere koolstofdioxidebronnen en opslaglocaties onderling te verbinden via een gemeenschappelijke infrastructuur en door minimalisering van milieurisico's en -belasting;
- (e) wat waterstofprojecten betreft die vallen binnen de energie-infrastructuurcategorieën van bijlage II, punt 2: het project draagt aanzienlijk bij tot duurzaamheid, onder meer door vermindering van uitstoot van broeikasgassen, door bevordering van het gebruik van hernieuwbare of koolstofarme waterstof, met de nadruk op waterstof uit hernieuwbare bronnen voor met name eindtoepassingen waarin energie-efficiëntere oplossingen niet

haalbaar zijn, bijvoorbeeld in sectoren waar de transitie moeilijk te verwezenlijken is, en door de ondersteuning van variabele elektriciteitsproductie uit hernieuwbare bronnen door het bieden van oplossingen voor flexibiliteit, opslag of beide, en het project draagt in aanzienlijke mate bij tot ten minste een van de volgende specifieke criteria:

- i) marktintegratie, onder meer door bestaande of opkomende waterstofnetten van lidstaten met elkaar te verbinden; of het draagt anderszins bij tot het ontstaan van een Uniebreed net voor het transport en de opslag van waterstof en het zorgt voor de interoperabiliteit van verbonden systemen;
 - ii) leveringszekerheid en flexibiliteit, onder meer door geschikte verbindingen en door veilig en betrouwbaar systeembeheer te bevorderen;
 - iii) mededinging, onder meer door toegang te verlenen aan verschillende leveringsbronnen en netgebruikers, op transparante en niet-discriminerende basis;
- (f) wat elektrolyse-installaties betreft die vallen binnen de energie-infrastructuurcategorie van bijlage II, punt 3: het project draagt aanzienlijk bij tot alle volgende specifieke criteria:
- i) duurzaamheid, onder meer door vermindering van de uitstoot van broeikasgassen en bevordering van het gebruik van hernieuwbare of koolstofarme waterstof, met name uit hernieuwbare bronnen, en synthetische brandstoffen afkomstig van dergelijke bronnen;
 - ii) leveringszekerheid, onder meer door bij te dragen tot veilig, efficiënt en betrouwbaar systeembeheer, of door het bieden van oplossingen voor flexibiliteit, opslag of beide, zoals vraagrespons en balanceringsdiensten;
 - iii) het mogelijk maken van flexibiliteitsdiensten zoals vraagrespons en opslag door het vergemakkelijken van de integratie van de slimme-energiesector door koppelingen te maken met andere energiedragers en sectoren.

4. Wat de projecten betreft die vallen binnen de energie-infrastructuurcategorieën van bijlage II, worden de in lid 3 beschreven criteria beoordeeld aan de hand van de indicatoren van bijlage IV, punten 3 tot en met 8.

5. Om de beoordeling van alle projecten die in aanmerking kunnen komen als projecten van gemeenschappelijk belang en die kunnen worden opgenomen in een regionale lijst te vergemakkelijken, beoordeelt elke groep de bijdrage van elk project aan de uitvoering van dezelfde prioritaire corridor of hetzelfde prioritaire gebied voor energie-infrastructuur op een transparante en objectieve manier. Elke groep stelt zijn beoordelingsmethode vast aan de hand van de geaggregeerde bijdrage aan de in lid 3 bedoelde criteria. Deze beoordeling resulteert in een rangschikking van de projecten voor intern gebruik door de groep. De regionale lijst noch de Unielijst bevat een rangschikking, noch mag de rangschikking worden gebruikt voor een eventuele latere bestemming, behalve in het geval als bedoeld in bijlage III, afdeling 2, punt 15.

Om te zorgen voor een samenhangende beoordelingsmethode onder de groepen, besteedt elke groep bij de beoordeling van projecten de nodige aandacht aan:

- (a) de urgentie van elk voorgesteld project en de mate waarin elk voorgesteld project bijdraagt tot het behalen van de streefcijfers voor klimaat en energie van de Unie en haar doelstelling inzake klimaatneutraliteit voor 2050, marktintegratie, mededinging, duurzaamheid en leveringszekerheid;
- (b) de complementariteit van elk voorgesteld project ten aanzien van andere voorgestelde projecten, met inbegrip van concurrerende of mogelijk concurrerende projecten;
- (c) mogelijke synergieën met de prioritaire corridors en thematische gebieden die in het kader van de trans-Europese netwerken op het gebied van vervoer en telecommunicatie zijn vastgesteld;
- (d) wat voorgestelde projecten betreft die op het ogenblik van de beoordeling op de Unielijst staan, de vooruitgang bij de uitvoering ervan en de nakoming van de in deze verordening bedoelde verplichtingen op het gebied van rapportage en transparantie;
- (e) een derde land met een direct of indirect eigendomsbelang als begunstigde, aandeelhouder of uiteindelijk begunstigde in de hoedanigheid van projectontwikkelaar bij een van de voorgestelde projecten.

Wat projecten voor slimme elektriciteitsnetten betreft die vallen binnen de energie-infrastructuurcategorie van bijlage II, punt 1, g), en projecten voor slimme gasnetten die vallen onder energie-infrastructuurcategorieën van bijlage II, punt 1, e), worden projecten die van invloed zijn op dezelfde twee lidstaten gerangschikt, en wordt er ook gekeken naar het aantal gebruikers dat invloed van het project ondervindt, het jaarlijkse energieverbruik en het aandeel van de energieproductie uit niet-aan-uitschakelbare energiebronnen in het gebied van die gebruikers.

Artikel 5

Uitvoering en monitoring van projecten op de Unielijst

1. Projectontwikkelaars stellen binnen twee maanden na opname van de projecten op de Unielijst een uitvoeringsplan op, met een tijdschema dat elk van de volgende elementen bevat:
 - (a) haalbaarheids- en ontwerpstudies, met inbegrip van risicobeoordelingen met betrekking tot klimaatadaptatie en fysieke en cyberbeveiliging, voortbouwend op de vereisten van Richtlijnen (EU) 2022/2557 en (EU) 2022/2555, waar van toepassing, evenals naleving van milieuwetgeving en het beginsel “geen ernstige afbreuk doen”;
 - (b) de goedkeuring door de nationale regulerende instantie of enige andere betrokken instantie;
 - (c) de bouw en de inbedrijfstelling;
 - (d) de vergunningsprocedure bedoeld in artikel 10, lid 9, punt c).
2. TSB's, DSB's, WNB's en andere beheerders werken samen om de ontwikkeling van projecten op de Unielijst in hun gebied te vergemakkelijken.
3. Het Agentschap voor de samenwerking tussen energieregulators (het “Agentschap”) en de betrokken groepen monitoren de bij de uitvoering van de projecten op de Unielijst geboekte vooruitgang en doen zo nodig aanbevelingen om de uitvoering

ervan te vergemakkelijken. De groepen kunnen verzoeken om aanvullende informatie overeenkomstig de leden 4, 5 en 6, vergaderingen met de betrokken partijen beleggen en de Commissie verzoeken de verstrekte informatie ter plaatse te verifiëren.

4. Uiterlijk op 31 december van het jaar waarin de Unielijst waarop het project is opgenomen in werking treedt en effecten begint te sorteren, en elk daaropvolgend jaar, dienen projectontwikkelaars voor elk project van gemeenschappelijk belang en project van wederzijds belang dat zij ontwikkelen, een verslag in bij de in artikel 8, lid 1, bedoelde nationale bevoegde instantie.

Dit verslag bevat gegevens over:

- (a) de vooruitgang die is geboekt bij de ontwikkeling, bouw en inbedrijfstelling van het project zoals vastgesteld in het in lid 1 bedoelde uitvoeringsplan, met name wat betreft de vergunningsprocedure en de raadplegingsprocedure, alsook de inachtneming van de milieuwetgeving, van het beginsel dat het project “geen ernstige schade berokkent” aan het milieu, de genomen klimaatadaptatiemaatregelen, en de genomen klimaatmitigatiemaatregelen die voortvloeien uit de risico’s die zijn beoordeeld met betrekking tot het project krachtens artikel 5, lid 1, punt a), voor zover van toepassing, en voortbouwend op de vereisten van Richtlijnen (EU) 2022/2557 en (EU) 2022/2555, waar van toepassing;
 - (b) indien van toepassing, vertragingen ten opzichte van het uitvoeringsplan, de redenen voor die vertragingen, alsook bijzonderheden over andere moeilijkheden;
 - (c) in voorkomend geval een herzien uitvoeringsplan om de vertragingen in te halen.
5. Uiterlijk op 28 februari van elk jaar na indiening van het in lid 4 bedoelde verslag door de projectontwikkelaar, dienen de in artikel 8, lid 1, bedoelde bevoegde instanties bij het Agentschap en bij de relevante groep het in lid 4 bedoelde verslag in, aangevuld met informatie over de vooruitgang en, indien van toepassing, vertragingen bij de uitvoering en vergunningsprocedures van de projecten op de Unielijst op hun grondgebied, en over de redenen voor die vertragingen. De bijdrage van de bevoegde instanties aan het verslag wordt duidelijk als zodanig aangeduid en opgesteld zonder de door de projectontwikkelaars ingediende tekst te wijzigen.
 6. Uiterlijk op 30 april van elk jaar waarin er een nieuwe Unielijst moet worden vastgesteld, dient het Agentschap bij de groepen een geconsolideerd verslag in met betrekking tot de projecten op de Unielijst die onder de bevoegdheid van de nationale regulerende instanties vallen, met een evaluatie van de geboekte vooruitgang en verwachte wijzigingen van de projectkosten, en doet het, wanneer passend, aanbevelingen omtrent de manieren waarop vertragingen kunnen worden weggewerkt en de ondervonden problemen kunnen worden opgelost. In dat geconsolideerde verslag wordt tevens de uitvoering van artikel 3, leden 6 en 7, beoordeeld met betrekking tot projecten van gemeenschappelijk belang en projecten van wederzijds belang.

In naar behoren gemotiveerde gevallen kan het Agentschap bevoegde instanties verzoeken om aanvullende informatie die het nodig heeft om de in dit lid bedoelde taken uit te voeren.

7. Wanneer de inbedrijfstelling van een project op de Unielijst anders dan om dwingende redenen buiten de macht van de projectontwikkelaar vertraging oploopt ten opzichte van het uitvoeringsplan, zijn de volgende maatregelen van toepassing:
- (a) de nationale regulerende instanties zorgen ervoor dat de investeringen worden uitgevoerd, voor zover de in artikel 55, lid 7, punt a), b) of c), van Richtlijn (EU) 2024/1788 en artikel 51, lid 7, punt a), b) of c), van Richtlijn (EU) 2019/944 bedoelde maatregelen volgens het desbetreffende nationale recht van toepassing zijn;
 - (b) de projectontwikkelaar kiest binnen 12 maanden na de in het uitvoeringsplan vastgelegde datum van inbedrijfstelling een derde partij om het project in zijn geheel of ten dele te financieren of uit te voeren indien de maatregelen van de nationale regulerende instanties op grond van punt a) niet van toepassing zijn;
 - (c) de lidstaat of, wanneer een lidstaat aldus heeft bepaald, de nationale regulerende instantie kan, indien er geen derde partij gekozen wordt overeenkomstig punt b), binnen twee maanden na het verstrijken van de in punt b) bedoelde termijn een derde partij aanwijzen die het project zal financieren of uitvoeren en die door de projectontwikkelaar moet worden aanvaard;
 - (d) de Commissie mag, voor zover de betrokken lidstaten daarmee akkoord gaan en daaraan volledig meewerken, een uitnodiging tot het indienen van voorstellen bekendmaken, die openstaat voor elke derde partij die in staat is projectontwikkelaar te worden teneinde het project volgens een afgesproken tijdschema uit te voeren, indien de vertraging ten opzichte van de datum van inbedrijfstelling in het uitvoeringsplan meer dan 26 maanden bedraagt;
 - (e) wanneer de in punt c) of d) bedoelde maatregelen worden toegepast, zorgt de systeembeheerder in wiens gebied de investering plaatsvindt voor het volgende: hij verstrekt de bij de uitvoering betrokken beheerders of investeerders of derde partij alle informatie die nodig is om de investering te realiseren; hij verbindt de nieuwe activa aan het transmissienet, of, waar van toepassing, aan het distributienet en hij levert in het algemeen alle mogelijke inspanningen om de uitvoering van de investering en het veilige, betrouwbare en efficiënte beheer en onderhoud van het project op de Unielijst te vergemakkelijken.
8. Een project op de Unielijst kan overeenkomstig de procedure van artikel 3, lid 4, van de Unielijst worden verwijderd wanneer de opname daarvan in die lijst gebaseerd was op onjuiste informatie die een bepalend element was bij de opname, of wanneer het project niet in overeenstemming is met het Unierecht.
9. Projecten die niet meer op de Unielijst staan, verliezen alle aan de status van project van gemeenschappelijk belang of project van wederzijds belang verbonden rechten en verplichtingen waarin deze verordening voorziet.
- Een project dat niet meer op de Unielijst staat, maar waarvoor een aanvraagdossier voor behandeling door de bevoegde instantie is aanvaard, behoudt evenwel de in hoofdstuk III vastgestelde rechten en verplichtingen, behalve indien het project om de in lid 8 bedoelde redenen van de Unielijst is verwijderd.
10. Dit artikel laat elke financiële bijstand die door de Unie voor een project op de Unielijst is toegekend vóór het besluit om het van de Unielijst te verwijderen, onverlet.

Artikel 6

Europese coördinatoren

1. Wanneer er grote problemen zijn bij de uitvoering van een project van gemeenschappelijk belang of een project van wederzijds belang, kan de Commissie, met instemming van de betrokken lidstaten, voor een periode van maximaal één jaar, die twee keer kan worden verlengd, een Europese coördinator aanwijzen.
2. De Europese coördinator:
 - (a) bevordert de projecten waarvoor hij of zij als Europees coördinator is aangewezen en de grensoverschrijdende dialoog tussen de projectontwikkelaars en de betrokken belanghebbenden;
 - (b) staat alle partijen waar nodig bij en coördineert hun samenwerking tijdens de raadpleging van de betrokken belanghebbenden, de bespreking van alternatieve routes, in voorkomend geval, en bij het verkrijgen van de nodige vergunningen voor de projecten;
 - (c) dient in voorkomend geval de projectontwikkelaars van advies omtrent de financiering van het project;
 - (d) zorgt ervoor dat de betrokken lidstaten de nodige steun en strategische leiding verlenen voor de voorbereiding en uitvoering van de projecten;
 - (e) dient ieder jaar vanaf de datum van hun aanwijzing en, in voorkomend geval, na de beëindiging van zijn of haar mandaat, een verslag in bij de Commissie over de vooruitgang van de projecten en over alle moeilijkheden en belemmeringen die de inbedrijfstelling van de projecten waarschijnlijk aanzienlijk zullen vertragen; wanneer passend, bevat het verslag aanbevelingen om obstakels en moeilijkheden te overwinnen.

De Commissie stuurt het in punt e) van de eerste alinea bedoelde verslag van de Europese coördinator door naar het Europees Parlement en de betrokken groepen.

3. De Europese coördinator wordt gekozen in een open, niet-discriminerende en transparante procedure en op basis van de ervaring van een kandidaat met betrekking tot de aan hem of haar toegewezen specifieke taken voor de projecten in kwestie.
4. In het besluit houdende aanwijzing van een Europese coördinator wordt de opdracht omschreven, meer bepaald de duur van het mandaat, de specifieke taken en de desbetreffende termijnen en de te hanteren methode. De coördinatie-inspanning is evenredig met de complexiteit en de geraamde kosten van de projecten.
5. De betrokken lidstaten werken volledig samen met de Europese coördinator bij de uitvoering van de in de leden 2 en 4 bedoelde taken.

HOOFDSTUK III

Vergunningverlening en inspraak van het publiek

Artikel 7

Prioriteitsstatus van projecten op de Unielijst

1. De Unielijst stelt, in het kader van eventueel te nemen besluiten in de vergunningsprocedure, de noodzaak van projecten op de Unielijst vanuit energiebeleids- en klimaatperspectief vast, ongeacht de exacte locatie of route van het project of de bij het project gebruikte technologie.

De eerste alinea is niet van toepassing op concurrerende projecten, noch op projecten die nog onvoldoende volgroeid zijn voor een projectspecifieke kosten-batenanalyse als bedoeld in bijlage III, afdeling 2, punt 1), d).

2. Om een efficiënte administratieve afhandeling van de aanvraagdossiers met betrekking tot projecten op de Unielijst zeker te stellen, zorgen projectontwikkelaars en alle betrokken instanties ervoor dat deze dossiers zo snel mogelijk worden behandeld overeenkomstig het Unie- en het nationale recht.
3. Projecten op de Unielijst krijgen, voor zover een dergelijke status in het nationale recht bestaat, de hoogst mogelijke nationale status en worden als zodanig behandeld in de vergunningsprocedure, met inbegrip van procedures inzake milieubeoordelingen, bij de ruimtelijke ordening en bij het verkrijgen van doorgangsrechten en de onteigening van de benodigde gronden.
4. Alle procedures voor geschillenbeslechting, beroepsprocedures, bezwaarschriften en rechtsmiddelen in verband met projecten op de Unielijst voor een nationale rechterlijke instantie, gerecht of kamer, met inbegrip van bemiddeling of arbitrage, indien het nationale recht daarin voorziet, worden als urgent behandeld, indien en voor zover het nationale recht dergelijke urgentieprocedures kent.
5. Met betrekking tot de in artikel 6, lid 4, van Richtlijn 92/43/EEG en artikel 4, lid 7, van Richtlijn 2000/60/EG bedoelde milieueffecten gelden projecten op de Unielijst die binnen de infrastructuurcategorieën van punt 2), 3) en 4) van bijlage II bij deze verordening vallen, mits aan alle in die richtlijnen vervatte voorwaarden is voldaan, vanuit energiebeleidsperspectief als projecten van openbaar belang, en kan worden gesteld dat hierbij sprake is van een dwingend openbaar belang.

Indien het advies van de Commissie overeenkomstig artikel 6, lid 4, van Richtlijn 92/43/EEG vereist is, zien de Commissie en de in artikel 8 van deze verordening bedoelde nationale bevoegde instantie erop toe dat het besluit betreffende het dwingend openbaar belang van een project wordt genomen binnen de in artikel 10, leden 1 en 2, van deze verordening vastgestelde termijnen.

De eerste en tweede alinea zijn niet van toepassing op concurrerende projecten, noch op projecten die nog onvoldoende volgroeid zijn voor een projectspecifieke kosten-batenanalyse als bedoeld in bijlage III, afdeling 2, punt 1), d).

6. Totdat op Unieniveau klimaatneutraliteit is bereikt, vallen bij de vergunningsprocedure de planning, de bouw en de exploitatie van projecten die onder de in bijlage II, punt 1), bedoelde infrastructuurcategorie vallen, onder

artikel 8, lid 8, van Richtlijn (EU) 2019/944 en worden zij geacht van dwingend openbaar belang te zijn en de volksgezondheid en de openbare veiligheid te dienen, wanneer rechtmatige belangen in afzonderlijke gevallen worden afgewogen voor de toepassing van artikel 6, lid 4, en artikel 16, lid 1, punt c), van Richtlijn 92/43/EEG, artikel 4, lid 7, van Richtlijn 2000/60/EG en artikel 9, lid 1, punt a), van Richtlijn 2009/147/EG. De lidstaten kunnen in bepaalde gerechtvaardigde en specifieke omstandigheden de toepassing van het vermoeden beperken tot bepaalde delen van hun grondgebied, tot bepaalde soorten technologie of tot projecten met bepaalde technische kenmerken.

De lidstaten zorgen ervoor dat bij de planning en de vergunningsprocedure aan de bouw en exploitatie van projecten die onder de in bijlage II, punt 1), bedoelde infrastructuurcategorie vallen, prioriteit wordt gegeven bij de afweging van rechtsbelangen in individuele gevallen voor andere doeleinden dan die bedoeld in de eerste alinea, met uitzondering van cultureel erfgoed, op basis van juridische criteria ter waarborging van een geharmoniseerde uitvoering.

De eerste alinea is niet van toepassing op concurrerende projecten, noch op projecten die nog onvoldoende volgroeid zijn voor een projectspecifieke kosten-batenanalyse als bedoeld in bijlage III, afdeling 2, punt 1), d).

7. Totdat op Unieniveau klimaatneutraliteit is bereikt, kunnen de lidstaten, wat betreft projecten op de Unielijst die onder de in bijlage II, punt 1, bij deze verordening bedoelde infrastructuurcategorieën vallen en die uitdrukkelijk zijn opgenomen in een nationaal ontwikkelingsplan dat is onderworpen aan een strategische milieubeoordeling overeenkomstig Richtlijn 2001/42/EG, en, wanneer het waarschijnlijk is dat het project aanzienlijke gevolgen heeft voor Natura 2000-gebieden, aan een passende beoordeling overeenkomstig artikel 6, lid 3, van Richtlijn 92/43/EEG, voor zover het project in overeenstemming is met en niet verder gaat dan het kader van het beoordeelde nationale ontwikkelingsplan:
 - (a) die projecten vrijstellen van de milieueffectbeoordeling krachtens artikel 2, lid 1, van Richtlijn 2011/92/EU; en
 - (b) die projecten vrijstellen van een beoordeling van hun gevolgen voor Natura 2000-gebieden krachtens artikel 6, lid 3, van Richtlijn 92/43/EEG en van de beoordeling van de gevolgen daarvan voor de bescherming van soorten uit hoofde van artikel 12, lid 1, van Richtlijn 92/43/EEG en artikel 5 van Richtlijn 2009/147/EG.

Voor projecten die zich bevinden in of lopen door Natura 2000-gebieden en gebieden die zijn aangewezen uit hoofde van nationale beschermingsregelingen voor natuur- en biodiversiteitsbehoud, zijn de in de eerste alinea bedoelde vrijstellingen slechts van toepassing indien er geen evenredige alternatieven voor de uitvoering ervan bestaan, rekening houdend met de doelstellingen van het gebied. Projecten zoals bedoeld in bijlage II, punt 1, c), sluiten Natura 2000-gebieden en gebieden die zijn aangewezen uit hoofde van nationale beschermingsregelingen uit.

8. Wanneer de lidstaten de vrijstellingen krachtens lid 7 toepassen, zorgen zij ervoor dat op basis van het nationale ontwikkelingsplan regels worden vastgesteld inzake doeltreffende mitigatiemaatregelen die moeten worden genomen voor de projecten op de Unielijst die onder de in bijlage II, punt 1, bedoelde infrastructuurcategorieën vallen, teneinde de negatieve milieueffecten die kunnen optreden te voorkomen of, indien dat niet mogelijk is, deze aanzienlijk te beperken. De lidstaten zien erop toe

dat er tijdig passende mitigerende maatregelen worden genomen om ervoor te zorgen dat de in de artikel 6, lid 2, van Richtlijn 92/43/EEG, artikel 4, lid 1, punt a), i), van Richtlijn 2000/60/EG van het Europees Parlement en de Raad genoemde verplichtingen worden nageleefd, en om verslechtering van de situatie te voorkomen en een goede ecologische toestand of een goed ecologisch potentieel overeenkomstig artikel 4, lid 1, punt a), van Richtlijn 2000/60/EG te bereiken.

De naleving van de in de eerste alinea bedoelde regels en de uitvoering van de passende mitigerende maatregelen door de afzonderlijke projecten leiden tot het vermoeden dat de projecten niet in strijd zijn met de in die alinea genoemde bepalingen, onverminderd lid 10.

9. De lidstaten zorgen voor inspraak van het publiek met betrekking tot het nationale ontwikkelingsplan overeenkomstig de artikelen 6 en 7 van Richtlijn 2001/42/EG, met inbegrip van de bepaling van het publiek dat door de uitvoering van dat plan en van de daarin opgenomen projecten op de Unielijst die onder de in bijlage II, punt 1, bij deze verordening bedoelde infrastructuurcategorieën vallen, wordt of waarschijnlijk wordt geraakt, alsook van de lidstaten die door die uitvoering kunnen worden geraakt.
10. Voor projecten waarvoor de lidstaten besluiten de vrijstellingen krachtens lid 7 toe te passen, voeren de bevoegde instanties een screening uit om het volgende te bepalen:
 - (a) als het waarschijnlijk is dat het project zal leiden tot aanzienlijke negatieve effecten die niet zijn vastgesteld tijdens de op grond van Richtlijn 2001/42/EG en, indien van toepassing, Richtlijn 92/43/EEG uitgevoerde milieubeoordeling van het nationale ontwikkelingsplan;
 - (b) als een project binnen de werkingssfeer van artikel 7 van Richtlijn 2011/92/EU en artikel 2 van het Verdrag inzake milieueffectrapportage in grensoverschrijdend verband valt vanwege de vermoedelijke aanzienlijke milieueffecten ervan in een andere lidstaat of vanwege een verzoek van een lidstaat die vermoedelijk aanzienlijke effecten zal ondervinden.

De in de eerste alinea bedoelde screening wordt afgerond binnen 45 dagen na de kennisgeving door de projectontwikkelaar als bedoeld in artikel 10, lid 5.

11. Wanneer een project op het grondgebied van een lidstaat waarschijnlijk aanzienlijke milieueffecten heeft in andere lidstaten, zorgt de lidstaat waar het project is gesitueerd voor de toepassing van artikel 7 van Richtlijn 2011/92/EU en de artikelen 2 tot en met 7 van het Verdrag inzake milieueffectrapportage in grensoverschrijdend verband.
12. Wanneer uit de screening blijkt dat een project hoogstwaarschijnlijk tot de in lid 10 bedoelde aanzienlijke onvoorziene negatieve effecten zal leiden, stellen de bevoegde instanties de projectontwikkelaar ervan in kennis dat de in lid 7, punten a) en b), bedoelde beoordelingen vereist zijn en zorgen zij ervoor dat op basis van bestaande gegevens passende en evenredige mitigerende maatregelen voor deze projecten worden toegepast om de naleving van artikel 12, lid 1, van Richtlijn 92/43/EEG en artikel 5 van Richtlijn 2009/147/EG te waarborgen. Indien het niet mogelijk is deze mitigerende maatregelen toe te passen, zorgen de bevoegde instanties ervoor dat de projectontwikkelaar passende compenserende maatregelen neemt om die effecten aan te pakken, bijvoorbeeld, indien er geen andere evenredige compenserende maatregelen beschikbaar zijn, in de vorm van een geldelijke compensatie voor

programma's ter bescherming van soorten om de staat van instandhouding van de betrokken soorten te waarborgen of te verbeteren.

13. Bij de beoordeling of er bevredigende alternatieve oplossingen zijn voor projecten op de Unielijst die binnen de infrastructuurcategorieën van bijlage II, punten 2, 3 en 4, bij deze verordening vallen, voor de toepassing van artikel 6, lid 4, en artikel 16, lid 1, van Richtlijn 92/43/EEG, artikel 4, lid 7, punt d), van Richtlijn 2000/60/EG en artikel 9, lid 1, van Richtlijn 2009/147/EG, wordt deze voorwaarde dat er geen bevredigende alternatieven bestaan als vervuld beschouwd als er geen bevredigende alternatieve oplossingen zijn waarmee hetzelfde doel van het desbetreffende project kan worden bereikt, met name wat betreft de ontwikkeling van dezelfde capaciteit met behulp van dezelfde technologie binnen hetzelfde of een vergelijkbaar tijdsbestek, en zonder dat dit leidt tot aanzienlijk hogere kosten.
14. Bij de uitvoering van compenserende maatregelen voor projecten op de Unielijst die binnen de infrastructuurcategorieën van bijlage II, punten 2, 3 en 4, bij deze verordening vallen, voor de toepassing van artikel 6, lid 4, van Richtlijn 92/43/EEG, kunnen de lidstaten, in naar behoren gemotiveerde gevallen en wanneer redelijkerwijs kan worden aangetoond dat het plan of project geen onomkeerbare gevolgen zou hebben voor de ecologische processen die essentieel zijn voor het behoud van de structuur en de functies van het gebied en de algehele samenhang van het Natura 2000-netwerk niet in gevaar zou brengen voordat compenserende maatregelen worden genomen, toestaan dat deze compenserende maatregelen gelijktijdig met de uitvoering van het project worden uitgevoerd. De lidstaten kunnen toestaan dat deze compenserende maatregelen, overeenkomstig het voorzorgsbeginsel, in de loop der tijd worden aangepast, afhankelijk van de vraag of de aanzienlijke negatieve effecten zich naar verwachting op korte, middellange of lange termijn zullen voordoen.
15. Wat betreft de beoordeling van bevredigende alternatieve oplossingen voor projecten die binnen de infrastructuurcategorieën van bijlage II, punt 1, bij deze verordening vallen, alsmede de uitvoering van compenserende maatregelen voor die projecten, is artikel 8 bis van Richtlijn (EU) 2019/944 van toepassing.

Artikel 8

Organisatie van de vergunningsprocedure

1. De lidstaten zorgen ervoor dat er één enkele bevoegde instantie verantwoordelijk is voor:
 - (a) het optreden als enig contactpunt voor projectontwikkelaars in het vergunningverleningsproces, hun vragen beantwoorden, alle contacten met de bevoegde instanties coördineren en hen ondersteunen met kennis en informatie met het oog op een zo snel mogelijk verloop van het proces;
 - (b) het ontvangen van vergunningsaanvragen van de projectontwikkelaars van projecten op de Unielijst en alle relevante documenten in elektronische vorm, en deze verspreiden onder de betrokken instanties;
 - (c) het faciliteren en coördineren van alle vergunningsprocedures voor projecten op de Unielijst op hun grondgebied met de betrokken instanties en in samenwerking met hen vaststellen welke vergunningen, toestemmingen en beoordelingen vereist zijn om de vergunningsprocedure te voltooien en tot een

raambesluit te komen overeenkomstig lid 3. Dit omvat de reikwijdte en de mate van gedetailleerdheid van de studies, beoordelingen en documentatie die van de projectontwikkelaars worden verwacht;

- (d) het samenwerken en communiceren met de nationale bevoegde instanties van andere lidstaten om de vergunningsprocedure voor projecten op de Unielijst op hun grondgebied te vergemakkelijken en te coördineren, en met vergunningverlenende instanties in derde landen wat betreft projecten van wederzijds belang, met inbegrip van: het op één lijn brengen van openbare raadplegingen voor grensoverschrijdende projecten, overeenkomstig artikel 9, lid 5; het uitwisselen van informatie over waarschijnlijk aanzienlijke grensoverschrijdende effecten, overeenkomstig artikel 9, lid 6; het op elkaar afstemmen van het tijdschema en vereisten voor uit te voeren studies, vergunningen of toestemmingen; en het organiseren van de procedure voorafgaand aan de aanvraag, overeenkomstig artikel 10, lid 9;
- (e) het volgen van de voortgang en vertragingen van projecten op de Unielijst binnen hun verantwoordelijkheidsgebied, onder meer door het ontvangen en goedkeuren van door projectontwikkelaars ingediende verslagen overeenkomstig artikel 5, lid 4, en het rapporteren aan het Agentschap en de relevante groepen over de voortgang en vertragingen van projecten op de Unielijst die zich binnen hun grondgebied bevinden, overeenkomstig artikel 5, lid 5.

In geval van een wijziging van of aanpassing aan de aangewezen nationale bevoegde instantie, stellen de lidstaten de Commissie onmiddellijk in kennis zodra de wijziging is vastgesteld en laten zij weten wanneer de wijziging in werking treedt.

2. De verantwoordelijkheden van de in lid 1 bedoelde nationale bevoegde instantie en de haar toebedeelde taken kunnen per project op de Unielijst of per specifieke categorie van projecten op de Unielijst, of per geografisch gebied, worden gedelegeerd aan een andere instantie, op voorwaarde dat:

- (a) de nationale bevoegde instantie de Commissie van deze delegatie in kennis stelt en dat de in die kennisgeving opgenomen informatie op een gemakkelijk toegankelijke wijze aan het publiek wordt verstrekt, onder meer via de website als bedoeld in artikel 9, lid 7;
- (b) per project of categorie van projecten op de Unielijst slechts één instantie verantwoordelijk is, dat zij het enige aanspreekpunt is voor de projectontwikkelaars, en dat zij in het proces dat binnen de in artikel 10, lid 2, bedoelde wettelijke termijn tot het raambesluit leidt alle verantwoordelijkheden op zich neemt en de indiening coördineert van alle relevante documenten en informatie, inclusief aan andere betrokken instanties;
- (c) ongeacht de delegatie, de nationale bevoegde instantie verantwoordelijk blijft voor het samenvoegen van de door projectontwikkelaars ingediende verslagen overeenkomstig artikel 5, lid 4, en voor het rapporteren aan het Agentschap en de relevante groepen overeenkomstig artikel 5, lid 5.

De nationale bevoegde instantie mag tevens de verantwoordelijkheid voor de vaststelling van termijnen behouden, onverminderd de in artikel 10, leden 1 en 2, vastgestelde termijnen.

3. De nationale bevoegde instantie zorgt voor vaststelling van het raambesluit binnen de termijnen zoals vastgesteld in artikel 10, leden 1 en 2.

De lidstaten kiezen uit de volgende regelingen, in acht nemend welke regeling het doeltreffendst is in het licht van het nationale recht, de nationale planning en de specifieke kenmerken van de vergunningsprocedure, en of die zo kan worden toegepast dat die aan de efficiëntste en tijdige vaststelling van het raambesluit bijdraagt:

- (a) geïntegreerde regeling:
 - i) het raambesluit wordt door de nationale bevoegde instantie bekendgemaakt en is het enige juridisch bindende besluit dat voortvloeit uit het wettelijk voorgeschreven vergunningsproces;
 - ii) Wanneer ook andere instanties bij het project betrokken zijn, kunnen zij in overeenstemming met het nationale recht hun advies uitbrengen als input voor de procedure, en met dit advies wordt rekening gehouden door de nationale bevoegde instantie;
- (b) gecoördineerde regeling:
 - i) het raambesluit omvat meerdere, door diverse betrokken instanties bekendgemaakte besluiten, die elk afzonderlijk juridisch bindend zijn, en wordt centraal gecoördineerd door de nationale bevoegde instantie;
 - ii) de nationale bevoegde instantie kan een werkgroep instellen waarin alle betrokken instanties zijn vertegenwoordigd om overeenkomstig artikel 10, lid 9, punt b), de screening of een gedetailleerd schema voor het vergunningverleningsproces op te stellen en om de uitvoering daarvan te monitoren en te coördineren;
 - iii) de nationale bevoegde instantie stelt, na raadpleging van de andere betrokken instanties, per geval een redelijke termijn vast waarbinnen de afzonderlijke besluiten moeten worden bekendgemaakt met het doel de duur van het proces te minimaliseren, onverminderd de in artikel 10, leden 1 en 2, vastgestelde termijnen;
 - iv) de nationale bevoegde instantie kan een afzonderlijk besluit vaststellen namens een andere betrokken instantie wanneer het door die instantie vast te stellen besluit niet binnen de vastgelegde termijn is genomen en de vertraging niet afdoende kan worden gerechtvaardigd. De nationale bevoegde instantie kan een afzonderlijk besluit van een andere betrokken instantie naast zich neerleggen wanneer zij oordeelt dat de door de betrokken instantie gebruikte argumenten een onvoldoende grondslag vormen voor dit besluit;
- (c) samenwerkingsregeling:
 - i) het raambesluit omvat meerdere, door diverse betrokken instanties bekendgemaakte besluiten, die elk afzonderlijk juridisch bindend zijn, en wordt door de nationale bevoegde instantie gecoördineerd;
 - ii) de nationale bevoegde instantie kan een werkgroep instellen waarin alle betrokken instanties zijn vertegenwoordigd om overeenkomstig artikel 10, lid 9, de screening of een gedetailleerd schema voor het vergunningverleningsproces op te stellen en om de uitvoering daarvan te monitoren en te coördineren;

- iii) de nationale bevoegde instantie stelt, na raadpleging van de andere betrokken instanties, per geval een redelijke termijn vast waarbinnen de afzonderlijke besluiten moeten worden bekendgemaakt met het doel de duur van het proces te minimaliseren, onverminderd de in artikel 10, leden 1 en 2, vastgestelde termijnen;
- iv) de nationale bevoegde instantie ziet toe op de naleving van de termijnen door de betrokken instanties en neemt bij vertragingen maatregelen met het doel de duur van het proces te minimaliseren;
- v) Wanneer een lidstaat voor de samenwerkingsregeling kiest, stelt hij de Commissie in kennis van de redenen daarvoor.

De betrokken instanties dragen, overeenkomstig de door de lidstaten gekozen vergunningverleningsregeling, ofwel de noodzakelijke bevoegdheden over aan de nationale bevoegde instantie, ofwel bevorderen de samenwerking met de nationale bevoegde instantie om de vaststelling van het raambesluit binnen de in artikel 10, leden 1 en 2, vastgestelde termijnen te waarborgen.

Indien een betrokken instantie niet verwacht binnen de gestelde termijn een afzonderlijk besluit te nemen, stelt die instantie de nationale bevoegde instantie daarvan onmiddellijk in kennis, met opgave van de redenen voor de vertraging. Vervolgens stelt de nationale bevoegde instantie een nieuwe termijn vast waarbinnen dat afzonderlijke besluit moet worden genomen, met inachtneming van de in artikel 10, leden 1 en 2, vastgestelde algemene termijnen.

4. De lidstaten kunnen de in lid 3 vastgestelde regelingen toepassen op onshore- en offshoreprojecten op de Unielijst.

In het geval van projecten op de Unielijst die intrinsiek verbonden zijn met productie-installaties, zoals de projecten opgenomen in de infrastructuurcategorieën als bedoeld in bijlage II, punten 1, b) of h), is de nationale bevoegde instantie verantwoordelijk voor het coördineren van de vergunningsprocedure van het betreffende project op de Unielijst met de vergunningverlening voor de productie-installaties, zodat de termijnen op elkaar zijn afgestemd en gezamenlijk gericht zijn op de meest efficiënte en tijdige vergunningverlening voor alle aan het project gerelateerde installaties.

5. Wanneer een project op de Unielijst zich op het grondgebied van twee of meer lidstaten bevindt, wijzen hun respectieve nationale bevoegde instanties gezamenlijk één van hen aan als enige aanspreekpunt, dat de uitwisseling van informatie tussen de nationale bevoegde instanties en andere betrokken instanties over de vergunningsprocedure moet vergemakkelijken en de definitieve raambesluiten moet vaststellen in samenwerking met de andere betrokken nationale bevoegde instanties.

De lidstaten spannen zich in om een gezamenlijke procedure te bieden die de samenwerking tussen hun respectieve betrokken nationale bevoegde instanties vergemakkelijkt, procedurele synergieën creëert en de tijdschema's op elkaar afstemt om de vergunningsprocedure voor projecten te bevorderen, met name met betrekking tot de beoordeling van milieueffecten en de openbare raadplegingen die vereist zijn krachtens artikel 9.

Op verzoek van de lidstaten treedt de Commissie op als facilitator ter ondersteuning van de samenwerking tussen de betrokken nationale bevoegde instanties. De Commissie bevordert overeenstemming over een eenduidige gezamenlijke procedure door een advies uit te brengen en aanbevelingen te doen over procedurele aspecten.

Artikel 9

Transparantie en inspraak van het publiek

1. Uiterlijk op 24 oktober 2027 maakt de lidstaat of de nationale bevoegde instantie zo nodig in samenwerking met andere betrokken instanties, een bijgewerkte handleiding bekend van procedures voor de vergunningsprocedure voor projecten op de Unielijst, met daarin ten minste de in bijlage VI, punt 1), gespecificeerde informatie. De handleiding is niet juridisch bindend, maar verwijst naar relevante wettelijke bepalingen of citeert daaruit. De nationale bevoegde instanties werken in voorkomend geval samen met de instanties van buurlanden en gaan op zoek naar synergieën met deze instanties, met het oog op het afstemmen van tijdschema's en het vergemakkelijken van het vergunningverleningsproces voor projecten, waaronder voor de ontwikkeling van de handleiding van procedures.
2. Onverminderd verplichtingen inzake inspraak van het publiek op grond van het milieurecht, het Verdrag van Aarhus, het Verdrag van Espoo en het desbetreffende Unierecht, nemen alle bij het vergunningverleningsproces betrokken partijen de beginselen inzake inspraak van het publiek in acht als uiteengezet in bijlage VI, punt 3.
3. Binnen een indicatieve periode van drie maanden na de start van de vergunningsprocedure op grond van artikel 10, lid 5, werkt de projectontwikkelaar een ontwerp betreffende inspraak van het publiek uit en dient dit in bij de nationale bevoegde instantie, overeenkomstig het proces als beschreven in de in lid 1 van dit artikel bedoelde handleiding en conform de in bijlage VI vastgestelde richtsnoeren.
4. De nationale bevoegde instantie verzoekt binnen drie maanden na ontvangst van het ontwerp voor inspraak van het publiek om wijziging ervan of keurt dit goed, en houdt daarbij rekening, zonder dat dit hoeft te worden herhaald, met alle vormen van inspraak van het publiek en openbare raadpleging die hebben plaatsgevonden vóór het begin van het vergunningverleningsproces, voor zover die inspraak van het publiek en openbare raadpleging voldeden aan de vereisten van dit artikel.

Wanneer de projectontwikkelaar voornemens is in een goedgekeurd ontwerp voor inspraak van het publiek ingrijpende wijzigingen aan te brengen, stelt hij de nationale bevoegde instantie daarvan in kennis. In dat geval kan de nationale bevoegde instantie om aanvullende wijzigingen verzoeken.
5. Wanneer het nationale recht daar niet reeds in voorziet, organiseert de projectontwikkelaar ten minste één openbare raadpleging in een vroeg stadium voordat de definitieve en volledige vergunningsaanvraag op grond van artikel 10, lid 10, bij de nationale bevoegde instantie wordt ingediend. De openbare raadpleging kan worden uitgevoerd in combinatie met elke publieksraadpleging na indiening van een vergunningsaanvraag krachtens artikel 6, lid 2, van Richtlijn 2011/92/EU.
6. In het kader van de in de vorige alinea vereiste openbare raadpleging moet worden voldaan aan de in bijlage VI, punt 5, vastgestelde minimumvereisten en worden de in bijlage VI, punt 3, a), bedoelde belanghebbenden in een vroeg stadium over het project geïnformeerd en wordt aan de hand daarvan de meest geschikte locatie, het meest geschikte traject of de meest geschikte technologie, in voorkomend geval ook met het oog op overwegingen inzake een adequate klimaatadaptatie en beveiliging in

verband met het project, alle uit hoofde van het Unie- en nationale recht relevante effecten, en de relevante kwesties die in het aanvraagdossier moeten worden behandeld, bepaald.

7. Onverminderd de procedure- en transparantieregels in de lidstaten publiceert de projectontwikkelaar op de in lid 10 bedoelde website een verslag met een overzicht van de uitkomsten van de inspraak van het publiek over het project, waaronder activiteiten die voorafgingen aan de openbare raadpleging in een vroeg stadium, en waarin wordt toegelicht op welke wijze rekening is gehouden met de in het kader van de openbare raadplegingen geformuleerde meningen, wordt getoond welke wijzigingen zijn aangebracht in de locatie, het traject en het ontwerp van het project of wordt toegelicht waarom geen rekening is gehouden met deze meningen.

De projectontwikkelaar dient het verslag samen met het aanvraagdossier in bij de nationale bevoegde instantie. In het raambesluit wordt naar behoren rekening gehouden met het resultaat van dit verslag.

8. Bij grensoverschrijdende projecten waarbij twee of meer lidstaten betrokken zijn, vinden de op grond van lid 5 georganiseerde openbare raadplegingen in elk van de betrokken lidstaten, voor zover mogelijk, plaats binnen een termijn van maximaal twee maanden na elkaar en, waar mogelijk, worden zij gecombineerd.
9. Bij projecten die waarschijnlijk een aanzienlijk grensoverschrijdend effect zullen hebben in een of meer aangrenzende lidstaten, en waarop artikel 7 van Richtlijn 2011/92/EU en het Verdrag van Espoo van toepassing zijn, wordt de relevante informatie beschikbaar gesteld aan de nationale bevoegde instanties van de betrokken aangrenzende lidstaten. De nationale bevoegde instanties van de betrokken aangrenzende lidstaten geven in voorkomend geval bij het kennisgevingsproces aan of zij, dan wel enige andere betrokken instantie, willen deelnemen aan de desbetreffende procedures van openbare raadpleging.
10. De projectontwikkelaar zorgt voor een projectwebsite met relevante informatie over het project van gemeenschappelijk belang die op gezette tijden wordt geactualiseerd en koppelt die aan de website van de Commissie en het in artikel 26 bedoelde transparantieplatform, en zorgt ervoor dat die website voldoet aan de in bijlage VI, punt 6), gespecificeerde vereisten. De nationale bevoegde instanties gaan na of deze verplichting door de projectontwikkelaars is nagekomen en nemen, indien nodig, maatregelen om naleving te waarborgen.

Artikel 10

Duur en verloop van de vergunningsprocedure

1. de vergunningsprocedure vergunningsprocedures de volgende twee procedures:
 - (a) de facultatieve procedure voorafgaand aan de aanvraag, die betrekking heeft op de periode tussen de start van het vergunningverleningsproces en de aanvaarding van het volledige ingediende aanvraagdossier door de nationale bevoegde instantie, die wordt afgehandeld binnen 24 maanden, en
 - (b) de verplichte wettelijk voorgeschreven vergunningsprocedure, namelijk de periode die ingaat op de datum van aanvaarding van het volledige ingediende aanvraagdossier en eindigt op de datum van de vaststelling van het raambesluit, die niet langer dan 18 maanden mag duren.

Met betrekking tot de eerste alinea, punt b), kunnen de lidstaten voor zover mogelijk voorzien in een wettelijk voorgeschreven vergunningsprocedure die korter is dan 18 maanden.

2. De nationale bevoegde instantie zorgt ervoor dat de twee procedures als bedoeld in lid 1 gezamenlijk niet meer dan 42 maanden in beslag nemen.

Wanneer de nationale bevoegde instantie echter van oordeel is dat een of beide procedures niet afgerond zullen zijn binnen de uit in lid 1 vastgestelde termijnen, kan zij vóór het verstrijken daarvan en per geval besluiten een of beide termijnen te verlengen. De nationale bevoegde instantie verlengt de gezamenlijke duur van beide procedures niet met meer dan zes maanden, behoudens in uitzonderlijke omstandigheden.

Wanneer de nationale bevoegde instantie besluit de termijnen te verlengen, brengt zij de betrokken groep op de hoogte van de redenen voor de verlenging en stelt zij de groep in kennis van de genomen of te nemen maatregelen om het vergunningverleningsproces met zo weinig mogelijk vertraging te kunnen afronden. De groep kan verzoeken dat de nationale bevoegde instantie regelmatig verslag uitbrengt over de geboekte vooruitgang in dat verband en de redenen van eventuele vertragingen motiveert.

3. De lidstaten zorgen ervoor dat de nationale bevoegde instanties als bedoeld in artikel 8, lid 1, over voldoende technische, financiële en personele middelen beschikken om een raambesluit te nemen binnen de termijn van artikel 10, lid 2.

4. De lidstaten zorgen ervoor dat bij de vergunningsprocedure als bedoeld in lid 1:

- (a) het uitblijven van een antwoord door de nationale bevoegde instanties binnen de in lid 2 vastgestelde termijn ertoe leidt dat het raambesluit als goedgekeurd wordt beschouwd;
- (b) het uitblijven van een antwoord door andere betrokken instanties binnen de redelijke termijn die door een nationale bevoegde instantie is vastgesteld overeenkomstig artikel 8, lid 3, ertoe leidt dat hun specifieke advies, vergunning of toestemming wordt geacht te zijn verleend of positief te zijn beantwoord.

Dit lid is niet van toepassing op milieubesluiten noch in gevallen waarin het beginsel van administratieve stilzwijgende goedkeuring niet bestaat in het rechtssysteem van de betrokken lidstaat.

Alle besluiten worden openbaar gemaakt, inclusief definitieve besluiten die stilzwijgend zijn verleend als gevolg van het uitblijven van een antwoord door de relevante bevoegde instanties of betrokken instanties.

5. Bij een verzoek om aanvang van de vergunningsprocedure melden de projectontwikkelaars het project schriftelijk of elektronisch aan bij de nationale bevoegde instantie van elke lidstaat waar het project is gesitueerd, waaronder in lidstaten waarbij het project hun exclusieve economische zone doorkruist, en voegen zij een redelijk gedetailleerd overzicht van het project bij.

Binnen een maand na ontvangst van de kennisgeving onderneemt de nationale bevoegde instantie, in elektronische vorm, één van de volgende stappen:

- (a) een ontvangstbewijs afgeven; dan wel

- (b) indien zij van oordeel is dat het project onvoldoende volgroeid is om het vergunningverleningsproces op te starten, de kennisgeving weigeren en de redenen voor deze beslissing meedelen, mede namens andere betrokken instanties.

De datum van de ontvangstbevestiging is de startdatum van de vergunningsprocedure. Wanneer twee of meer lidstaten betrokken zijn, geldt de datum van aanvaarding van de laatste kennisgeving door de betrokken nationale bevoegde instantie als de startdatum van de vergunningsprocedure.

De lidstaten zorgen ervoor dat speciale digitale platforms worden opgezet voor het beheer van vergunningsaanvragen, vergunningsprocedures, lopende vergunningsbesluiten en uitgevaardigde besluiten in een gemakkelijk toegankelijke vorm.

Deze platforms bieden toegang tot de relevante milieu- en geologische gegevens en besluiten die beschikbaar zijn via het centrale onlineportaal als bedoeld in artikel 10, lid 3, van Verordening [xxxxx]³⁷ van het Europees Parlement en de Raad.

6. De nationale bevoegde instanties zorgen ervoor dat het vergunningverleningsproces overeenkomstig dit hoofdstuk wordt versneld voor elke categorie van projecten van gemeenschappelijk belang en projecten van wederzijds belang. Daartoe passen de nationale bevoegde instanties hun vereisten voor de start van het vergunningverleningsproces en voor de aanvaarding van het volledige ingediende aanvraagdossier aan, in overeenstemming met de relevante projectcategorie, hun aard, omvang, het ontbreken van de verplichting tot het uitvoeren van een milieubeoordeling of andere beoordelingen krachtens nationaal recht, of het feit dat zij minder toestemmingen en goedkeuringen vereisen om de bouwklaraafase te bereiken.

Dienovereenkomstig kunnen de nationale bevoegde instanties besluiten dat de in de leden 1 en 6 bedoelde procedure voorafgaand aan de aanvraag niet noodzakelijk is, indien de projectontwikkelaar deze periode niet nodig heeft om studies en beoordelingen uit te voeren en gegevens te verzamelen voor de voltooiing van het vergunningsaanvraagdossier.

7. De nationale bevoegde instanties houden bij de screening ter vaststelling van de vereisten voor de vergunningsprocedure rekening met alle studies die zijn uitgevoerd en vergunningen of toestemmingen die zijn verleend tot vijf jaar vóórdat het project overeenkomstig dit artikel de vergunningsprocedure is ingegaan, met inbegrip van beoordelingen die zijn uitgevoerd voor de uitvoering van andere relevante projecten die kunnen worden hergebruikt, en verlangen geen onnodige of dubbele studies, beoordelingen, vergunningen of toestemmingen.
8. In lidstaten waar de bepaling van een route of locatie die uitsluitend wordt verricht met een gepland project als specifiek doel — met inbegrip van de planning van specifieke corridors voor netinfrastructuren — geen deel kan uitmaken van de vergunningsverleningsprocedure tot vaststelling van het raambesluit, wordt het desbetreffende besluit genomen binnen een afzonderlijke periode van zes maanden die ingaat op de datum van indiening van het definitieve en volledige aanvraagdossier door de projectontwikkelaar.

³⁷ [verwijzing naar de verordening voor het versnellen van milieubeoordelingen]

9. De procedure voorafgaand aan de aanvraag omvat: de screening en afbakening (scoping) van de vereiste studies, verslagen en documentatie die van de projectontwikkelaar worden verwacht; het opstellen van het gedetailleerde tijdschema, en de verificatie van het ontwerpaanvraagdossier, volgens de volgende stappen:

- (a) zo spoedig mogelijk en uiterlijk drie maanden na de kennisgeving door de projectontwikkelaar als bedoeld in lid 5, bepaalt de nationale bevoegde instantie welke toestemmingen, vergunningen en beoordelingen nodig zijn om de vergunningsprocedure te voltooien en stelt zij de projectontwikkelaar daarvan in kennis.

De door de nationale bevoegde instantie gedane kennisgeving omvat de checklist als bedoeld in bijlage VI, punt 1, e), en de inhoud ervan wordt in voorkomend geval vastgesteld in samenwerking met de andere betrokken instanties en met de nationale bevoegde instanties van de andere lidstaten waar het project is gesitueerd, met inbegrip van gevallen waarin het project hun exclusieve economische zone doorkruist.

Indien van toepassing bevat de kennisgeving een nadere omschrijving van de voorwaarden waaronder het project in aanmerking kan komen voor de vrijstelling van artikel 7, lid 7, en wordt daarin aangegeven:

- i) of het project, gelet op de milieugevoeligheid van het geografische gebied waar het project is gepland, zeer waarschijnlijk zal leiden tot aanzienlijke onvoorziene negatieve effecten die niet zijn vastgesteld tijdens de op grond van Richtlijn 2001/42/EG en, indien van toepassing, van Richtlijn 92/43/EEG uitgevoerde milieubeoordeling van de nationale ontwikkelingsplannen;
- ii) de passende en evenredige mitigerende maatregelen, of financiële compensatie voor soortenbeschermingsprogramma's die op het project van toepassing zijn overeenkomstig artikel 7, lid 8;
- iii) of enig onderdeel van het project waarschijnlijk aanzienlijke gevolgen voor het milieu in een andere lidstaat zal hebben; in dat geval zorgt de nationale bevoegde instantie van de lidstaat waar het project is gesitueerd voor de toepassing van artikel 7 van Richtlijn 2011/92/EU en de artikelen 2 tot en met 7 van het Verdrag inzake milieueffectrapportage in grensoverschrijdend verband;

- (b) de kennisgeving vermeldt tevens of de nationale bevoegde instantie het door de projectontwikkelaar overeenkomstig artikel 9, lid 3, ingediende ontwerp betreffende de inspraak van het publiek goedkeurt dan wel wijzigt. Tijdens de screeningperiode bepaalt de nationale bevoegde instantie, in samenwerking met andere betrokken instanties, de reikwijdte en de mate van gedetailleerdheid van de studies, verslagen en documentatie, met inbegrip van de beoordelingen die vereist zijn voor de milieuvergunning van het project, die de projectontwikkelaar geacht wordt op te stellen en in te dienen als onderdeel van het volledige aanvraagdossier.

Noch de nationale bevoegde instantie, noch enige betrokken instantie vraagt nadien om aanvullende informatie, studies, verslagen of beoordelingen bovenop die welke in deze initiële screening zijn vastgesteld, behalve wanneer

zich een wezenlijke wijziging van het project of de omgeving ervan heeft voorgedaan. Wanneer een dergelijke wezenlijke wijziging zich voordoet, kan de nationale bevoegde instantie de projectontwikkelaar met een gemotiveerd verzoek vragen om aanvullende informatie;

- (c) de nationale bevoegde instantie stelt, in nauwe samenwerking met de projectontwikkelaar en andere betrokken instanties en de nationale bevoegde instanties in de andere lidstaten waar het project is gesitueerd, met inbegrip van gevallen waarin het project hun exclusieve economische zone doorkruist, en rekening houdend met de resultaten van de uit hoofde van punt a) uitgevoerde activiteiten, een gedetailleerd schema voor het vergunningverleningsproces op, in overeenstemming met de richtsnoeren van bijlage VI, punt 2;
- (d) na ontvangst van het ontwerpaanvraagdossier kan de nationale bevoegde instantie, in eigen naam of namens andere betrokken instanties, de projectontwikkelaar indien nodig om toezending van ontbrekende informatie met betrekking tot de in punt a) gevraagde elementen verzoeken met een uiterste termijn van één maand.

De procedure voorafgaand aan de aanvraag omvat, indien nodig, de opstelling van eventuele milieुरapporten door de projectontwikkelaars, met inbegrip van de documentatie en beoordelingen inzake klimaatadaptatie en inzake cyber- en fysieke beveiliging.

In samenwerking met de projectontwikkelaar en, indien nodig, andere betrokken instanties of andere nationale bevoegde instanties van andere lidstaten waar het project is gesitueerd, met inbegrip van gevallen waarin het project hun exclusieve economische zone doorkruist, kan de nationale bevoegde instantie de vereisten voor de vergunningsprocedure van een bepaald project en de termijn voor openbare raadpleging zoals vastgelegd in bijlage VI, punt 4, gefaseerd vaststellen, mits dit de algehele ontwikkeling van het project niet vertraagt en ervoor zorgt dat de vergunningsprocedure wordt vereenvoudigd en versneld. De maximale termijnen van de leden 1 en 2 zijn van toepassing op elk van de fasen.

Binnen één maand na indiening van de in de eerste alinea, punt d), bedoelde ontbrekende informatie deelt de bevoegde instantie schriftelijk of elektronisch op een speciaal digitaal platform mee dat de volledige aanvraag is aanvaard voor behandeling, waarmee de in lid 1, punt b), bedoelde wettelijk voorgeschreven vergunningsprocedure van start gaat.

10. De projectontwikkelaar werkt te goeder trouw samen met de nationale bevoegde instanties en met alle betrokken instanties, om hun volledige en correcte informatie te verschaffen, met name met betrekking tot de informatie die tijdens de screening is vastgesteld.

De projectontwikkelaar zorgt ervoor dat het aanvraagdossier volledig en adequaat is en wint daarover zo vroeg mogelijk in het vergunningverleningsproces het advies van de nationale bevoegde instantie in.

De projectontwikkelaar verleent de nationale bevoegde instantie zijn volledige samenwerking om te voldoen aan de in deze verordening vastgestelde termijnen. Eventuele vertragingen die te wijten zijn aan de projectontwikkelaar, ondanks te goeder trouw handelen in dit opzicht, worden niet in mindering gebracht op de maximale vergunningsduur.

11. De lidstaten zorgen ervoor dat eventuele wijzigingen in het nationale recht geen verlenging tot gevolg hebben van een vergunningverleningsproces dat vóór de inwerkingtreding van die wijzigingen is gestart. Met het oog op de handhaving van een versneld vergunningsproces voor projecten op de Unielijst passen de nationale bevoegde instanties het in overeenstemming met lid 6, punt b), vastgestelde schema op passende wijze aan om er, voor zover mogelijk, voor te zorgen dat de in dit artikel vastgestelde termijnen voor de vergunningsprocedure niet worden overschreden.
12. De in dit artikel vastgestelde termijnen laten verplichtingen die voortvloeien uit het Unie- en internationale recht onverlet, evenals administratieve beroepsprocedures en procedures bij een rechterlijke instantie.
De in dit artikel vastgestelde termijnen voor de vergunningsprocedures laten eventuele kortere termijnen die door de lidstaten worden vastgesteld, onverlet.

HOOFDSTUK IV

Sectoroverstijgende infrastructuurplanning

Artikel 11

Hoofdscenario voor de tienjarige netontwikkelingsplannen

1. Uiterlijk op [twee jaar na inwerkingtreding] en vervolgens ten minste om de vier jaar, stelt de Commissie een hoofdscenario op voor de elektriciteits-, waterstof- en gasectoren, te gebruiken voor de Uniebrede tienjarige netontwikkelingsplannen als bedoeld in: artikel 48 van Verordening (EU) 2019/943 en artikel 59 van Verordening (EU) 2024/1789, het proces voor het vaststellen van infrastructuurbehoeften als bedoeld in artikel 12 van deze verordening, de systeembrede kosten-batenanalyse van het energiesysteem als bedoeld in artikel 14 van deze verordening, en de grensoverschrijdende kostentoewijzing als bedoeld in artikel 17 van deze verordening.
2. Het hoofdscenario:
 - (a) is consistent met de doelstellingen van de Unie op het gebied van energie en klimaat en omvat een langetermijnperspectief tot ten minste 2050 in overeenstemming met het doel van klimaatneutraliteit van de Unie;
 - (a) volgt een sectoroverschrijdende benadering zodat consistentie tussen de elektriciteits-, waterstof- en gasectoren wordt gewaarborgd en de systeemefficiëntie wordt geoptimaliseerd;
 - (b) bevat, waar van toepassing, gevoeligheidsanalyses.
3. Het Europees netwerk van transmissiesysteembeheerders voor elektriciteit (ENTSB-E), het Europees netwerk van netbeheerders voor waterstof (ENNOH), het Europees netwerk van transmissiesysteembeheerders voor gas (ENTSB-G) en de lidstaten verstrekken op verzoek van de Commissie de gegevens en informatie die nodig zijn voor de ontwikkeling van het in lid 1 bedoelde hoofdscenario. Dit omvat, maar is niet beperkt tot, markt- en netgegevens zoals scenario's voor vraag en aanbod, kenmerken van elektriciteitsopwekking, waterstofproductie en netwerken, flexibiliteitsbronnen, veronderstellingen over invoer, evenals gegevens van

klimaatjaren. De Commissie stelt een redelijke termijn vast voor de gegevens- en informatieverstrekking, rekening houdend met de complexiteit en de urgentie van de gevraagde gegevens en informatie. Indien een geadresseerde de gevraagde informatie binnen de door de Commissie vastgestelde termijn niet dan wel onvolledig verstrekt, kan de Commissie de informatie bij besluit verlangen. De Commissie kan het Agentschap verzoeken de aan de Commissie verstrekte gegevens te verifiëren, onder meer door nationale gegevens te controleren bij de relevante nationale regulerende instanties.

4. De Commissie raadpleegt het Agentschap, de nationale regulerende instanties, het ENTSB-E, het ENNOH, het ENTSB-G, de Europese entiteit van distributiesysteembeheerders in de Europese Unie (“EU-DSB-entiteit”), de lidstaten, evenals andere belanghebbenden over de verzamelde gegevens voor het hoofdscenarioproces, inclusief de veronderstellingen en hun gebruik bij de ontwikkeling van het hoofdscenario.
5. De Commissie legt het ontwerp van het hoofdscenario voor aan de TEN-E-groep, vergezeld van informatie over de wijze waarop de tijdens de raadpleging als bedoeld in lid 4 ontvangen opmerkingen in aanmerking zijn genomen. De leden van de TEN-E-groep dienen hun eventuele opmerkingen binnen één maand na ontvangst van het ontwerp van het hoofdscenario in.
6. De Commissie is bevoegd om overeenkomstig artikel 23 gedelegeerde handelingen vast te stellen tot aanvulling van deze verordening door de hoofdscenario’s vast te stellen krachtens dit artikel. De Commissie stelt het hoofdscenario vast, rekening houdend met de opmerkingen van de TEN-E-groep.
7. Na de publicatie van de gedelegeerde handeling betreffende het hoofdscenario publiceert de Commissie de onderliggende input- en outputgegevens voor het hoofdscenario, met inachtneming van beperkingen krachtens het nationale recht en relevante vertrouwelijkheidsafspraken.
8. De Commissie kan, met inachtneming van de standpunten van het Agentschap, de lidstaten, de nationale regulerende instanties en belanghebbenden, gevoeligheidsanalyses van het hoofdscenario opstellen indien dit op grond van markt- of beleidsontwikkelingen noodzakelijk is. De Commissie kan de in lid 6 bedoelde gedelegeerde handeling wijzigen om dergelijke gevoeligheidsanalyses op te nemen.

Artikel 12

Verslag inzake de vaststelling van infrastructuurbehoeften

1. Het ENTSB-E en het ENNOH stellen respectievelijk een verslag inzake de vaststelling van infrastructuurbehoeften op om leemten in de infrastructuur in kaart te brengen die de doelstellingen van de Unie met betrekking tot elektriciteit en waterstof beïnvloeden.
2. De verslagen inzake de vaststelling van infrastructuurbehoeften moeten:
 - (a) gebaseerd zijn op het hoofdscenario dat door de Commissie is ontwikkeld overeenkomstig artikel 11 en de bijbehorende gevoeligheidsanalyses;
 - (b) voldoen aan de methode die door het Agentschap is ontwikkeld krachtens lid 11;

- (c) voldoen aan de beginselen die zijn vastgelegd in bijlage VII bij deze verordening;
 - (d) een sectoroverstijgende benadering waarborgen, zodat consistentie wordt gegarandeerd tussen de elektriciteits- en waterstofsectoren en, waar van toepassing, de gas-, stadsverwarming- en CO₂ -sectoren.
3. Het ENTSB-E en het ENNOH raadplegen respectievelijk de belanghebbenden over aanvullende gegevens, aannames en het gebruik daarvan bij de ontwikkeling van hun verslag inzake de vaststelling van infrastructuurbehoeften.
 4. Binnen zes maanden na de publicatie van een hoofdscenario krachtens artikel 11, tenzij de publicatie beperkt is tot het toevoegen van een gevoeligheidsanalyse, dienen het ENTSB-E en het ENNOH hun respectieve ontwerpverslagen inzake de vaststelling van infrastructuurbehoeften, inclusief de beoordeling in welke mate projecten die zijn ingediend voor opnemings in het Uniebrede tienjarige netontwikkelingsplan, aansluiten bij de vastgestelde behoeften, in bij de TEN-E-groep. Indien de publicatie beperkt is tot het toevoegen van een gevoeligheidsanalyse, kan de Commissie het ENTSB-E en het ENNOH verzoeken een nieuw verslag inzake de vaststelling van infrastructuurbehoeften op te stellen overeenkomstig de in dit artikel vastgestelde procedure.
 5. Binnen twee maanden na ontvangst van de ontwerpverslagen inzake de vaststelling van infrastructuurbehoeften door de TEN-E-groep, beoordeelt het Agentschap de naleving van de ontwerpverslagen, inclusief de beoordeling in welke mate de voor opnemings in het Uniebrede tienjarige netontwikkelingsplan ingediende projecten aansluiten bij de vastgestelde behoeften, ten opzichte van de in lid 12 bedoelde methode en de beginselen zoals uiteengezet in bijlage VII, en informeert de TEN-E-groep hierover.
 6. Binnen één maand na ontvangst van de informatie van het Agentschap over de naleving van de ontwerpverslagen kunnen de leden van de TEN-E-groep, rekening houdend met de input van het Agentschap, hun opmerkingen indienen en het ENTSB-E en het ENNOH informeren.
 7. Binnen twee maanden na ontvangst van de opmerkingen van de TEN-E-groepsleden passen het ENTSB-E en het ENNOH de ontwerpverslagen inzake de vaststelling van infrastructuurbehoeften aan, rekening houdend met de opmerkingen van de TEN-E-groep en het Agentschap, om volledige naleving van de vereisten in lid 2 te waarborgen, en dienen zij het definitieve verslag inzake de vaststelling van infrastructuurbehoeften in bij de Commissie.
 8. De Commissie legt het definitieve ontwerpverslag inzake de vaststelling van infrastructuurbehoeften ter goedkeuring voor aan het besluitvormingsorgaan van de TEN-E-groep. Voordat de Commissie de definitieve ontwerpverslagen inzake de vaststelling van infrastructuurbehoeften voorlegt aan het besluitvormingsorgaan van de TEN-E-groep, kan zij, met een passende motivering en binnen een redelijke termijn, om updates en verbeteringen verzoeken indien zij van oordeel is dat de definitieve ontwerpverslagen de opmerkingen van de leden van de TEN-E-groep niet passend weerspiegelen en om volledige naleving van de beginselen in bijlage VII te waarborgen. Het ENTSB-E en het ENNOH komen respectievelijk binnen één maand volledig tegemoet aan dergelijke verzoeken en dienen de herziene definitieve ontwerpverslagen inzake de vaststelling van infrastructuurbehoeften opnieuw bij de Commissie in.

9. Het besluitvormingsorgaan van de TEN-E-groep keurt de definitieve verslagen inzake de vaststelling van infrastructuurbehoeften binnen één maand na ontvangst goed.
10. Binnen twee weken na goedkeuring van de verslagen inzake de vaststelling van infrastructuurbehoeften overeenkomstig lid 8, publiceren het ENTSB-E en het ENNOH deze verslagen op hun respectievelijke websites. Indien relevant, werken het ENTSB-E en het ENNOH de verslagen inzake de vaststelling van infrastructuurbehoeften bij in overeenstemming met de gevoeligheidsanalyses die zijn aangenomen krachtens artikel 11, lid 8, wanneer de Commissie hierom verzoekt.
11. Uiterlijk op [9 maanden na de inwerkingtreding van deze verordening] publiceert het Agentschap, na een uitgebreide raadpleging waarbij de Commissie, de lidstaten, het ENTSB-E, het ENTSB-G, het ENNOH, de EU-DSB-entiteit en andere belanghebbenden zijn betrokken, een bindende methode voor de vaststelling van infrastructuurbehoeften.
12. De methode waarborgt dat het verslag inzake de vaststelling van infrastructuurbehoeften voldoet aan de in bijlage VII vastgelegde beginselen.
13. Het Agentschap werkt de methode op eigen initiatief of op verzoek van de Commissie bij indien dit nodig is.
14. Tot en met 1 januari 2027 is dit artikel van toepassing met inachtneming van de overgangsbepalingen van artikel 61 van Verordening (EU) 2024/1789.

Artikel 13

Proces van afstemming van behoeften in het elektriciteitssysteem

1. Wanneer uit het verslag inzake de vaststelling van infrastructuurbehoeften voor elektriciteit blijkt dat de projecten die zijn ingediend voor opnemings in het Uniebrede tienjarige netontwikkelingsplan, niet volledig voldoen aan de vastgestelde infrastructuurbehoeften krachtens artikel 12, kan de Commissie een proces opstarten om mogelijke oplossingen te identificeren om de niet-afgedekte behoeften aan te pakken.
2. De Commissie nodigt, in samenwerking met het ENTSB-E, de lidstaten en het Agentschap, de systeembeheerders in de relevante groepen uit om, binnen zes maanden na de uitnodiging, projecten voor te stellen waarmee de niet-afgedekte behoeften kunnen worden aangepakt. De Commissie legt de voorgestelde projecten ter bespreking voor aan de relevante groepen die zijn opgericht krachtens artikel 3. De Commissie kan andere belanghebbenden en andere regionale samenwerkingsfora betrekken. Projectontwikkelaars die in staat zijn de niet-afgedekte behoeften aan te pakken, dienen zo spoedig mogelijk in aanmerking komende projecten in voor opnemings in de daaropvolgende nationale ontwikkelingsplannen, het Uniebrede tienjarige netontwikkelingsplan en de Unielijst.
3. Indien het proces krachtens lid 2 geen projecten identificeert waarmee de niet-afgedekte behoeften kunnen worden aangepakt, kan de Commissie een oproep tot indiening van voorstellen lanceren die openstaat voor elke derde partij die in staat is projectontwikkelaar te worden, om projecten voor te stellen waarmee de niet-afgedekte behoeften kunnen worden aangepakt. Projectontwikkelaars die in staat zijn

de niet-afgedekte behoeften aan te pakken, dienen zo spoedig mogelijk in aanmerking komende projecten in voor opname in de daaropvolgende nationale ontwikkelingsplannen, het Uniebrede tienjarige netontwikkelingsplan en de Unielijst.

4. De Commissie houdt toezicht op de uitkomst van het proces en de voortgang van de projecten bedoeld in de leden 2 en 3 en betreft hierbij nauw de relevante groepen krachtens artikel 3 en andere relevante regionale samenwerkingsfora.

Artikel 14

Kosten-batenanalyse voor het gehele energiesysteem

1. Voor projecten die vallen binnen de infrastructuurcategorieën van bijlage II, punt 1, a), b), c), d), e), f) en h) en de punten 2 en 3, gebruiken het ENTSB-E en het ENNOH consistente methoden per sector voor een geharmoniseerde kosten-batenanalyse op Unieniveau voor het gehele energiesysteem bij de beoordeling van projecten voor opname in hun respectievelijke Uniebrede tienjarige netontwikkelingsplannen.
2. De methoden:
 - (a) worden opgesteld in overeenstemming met de beginselen zoals vastgelegd in bijlage V;
 - (b) zijn gebaseerd op gemeenschappelijke veronderstellingen die vergelijking van projecten mogelijk maken;
 - (c) zijn in lijn met de doelstellingen van de Unie op het gebied van energie en klimaat, het doel inzake klimaatneutraliteit voor 2050 en het hoofdsce­nario zoals bedoeld in artikel 11, evenals met de regels en indicatoren zoals uiteengezet in bijlage IV;
 - (d) maken de beoordeling van bundels van projecten krachtens artikel 18 mogelijk en, in de elektriciteitssector, de overweging van draadloze oplossingen;
 - (e) hanteren een sectoroverschrijdende aanpak.
3. Het ENTSB-E en het ENNOH ontwikkelen en publiceren voorlopige ontwerpmethoden met het oog op raadpleging van de EU-DSB-entiteit en andere belanghebbenden. Het raadplegingsproces is open, tijdig en transparant. Het ENTSB-E en het ENNOH stellen een verslag op over het raadplegingsproces en maken dit openbaar.
4. Het ENTSB-E en het ENNOH publiceren hun ontwerpmethoden en dienen deze in bij de lidstaten, de Commissie en het Agentschap. Het ENTSB-E en het ENNOH verstrekken een motivatie wanneer zij de opmerkingen van de lidstaten, nationale instanties of andere belanghebbenden niet of slechts gedeeltelijk hebben meegenomen. Het ENTSB-E en het ENNOH publiceren en dienen hun eerste coherente ontwerpmethoden per sector uiterlijk in december 2027 in bij de lidstaten, de Commissie en het Agentschap.
5. Binnen drie maanden na ontvangst van de ontwerpmethoden kunnen het Agentschap en de lidstaten advies uitbrengen bij het ENTSB-E en het ENNOH en bij de Commissie. De Commissie kan specifieke vergaderingen van de groepen organiseren om de ontwerpmethoden te bespreken.
6. Binnen drie maanden na ontvangst van de adviezen van het Agentschap en de lidstaten, wijzigen het ENTSB-E en het ENNOH hun respectieve methoden om ten

volle rekening te houden met de adviezen van het Agentschap en de lidstaten en dienen zij deze vervolgens ter goedkeuring in bij de Commissie.

7. Binnen drie maanden na ontvangst van de respectieve methoden, neemt de Commissie haar besluit.
8. Indien de Commissie de ontwerpmethode verwerpt, motiveert zij haar besluit. Het ENTSB-E en het ENNOH passen respectievelijk de ontwerpmethode aan en dienen deze opnieuw ter goedkeuring in bij de Commissie.
9. Binnen een termijn van twee weken na de goedkeuring door de Commissie maken het ENTSB-E en het ENNOH hun respectieve methoden op hun websites bekend.
10. De Commissie en het Agentschap kunnen, in voorkomend geval, het ENTSB-E en het ENNOH verzoeken hun methoden bij te werken en daartoe een tijdschema vaststellen. Het Agentschap kan op eigen initiatief optreden of op basis van een met redenen omkleed verzoek van nationale regulerende instanties of belanghebbenden. Het Agentschap maakt de ontvangen verzoeken en alle relevante, niet-commercieel gevoelige documenten waarop zijn verzoek is gebaseerd, openbaar.
11. Wanneer dit door het Agentschap of door de Commissie wordt verzocht, werken het ENTSB-E en het ENNOH de coherente kosten-batenmethoden per sector bij overeenkomstig de goedkeuringsprocedure bedoeld in de leden 3 tot en met 9.
12. Het ENTSB-E en het ENNOH maken in het kader van elk Uniebreed tienjarig netontwikkelingsplan de geactualiseerde inputgegevens bekend die relevant zijn voor de toepassing van de methoden, met inbegrip van de berekeningsmethoden, netmodellen en relevante load-flow- en marktgegevens. Deze gegevens worden met de nodige nauwkeurigheid bekendgemaakt, met inachtneming van beperkingen uit hoofde van het nationale recht en relevante vertrouwelijkheidsovereenkomsten. De Commissie en het Agentschap zorgen ervoor dat de ontvangen gegevens vertrouwelijk behandeld worden, zowel door henzelf als door andere partijen die namens hen analytische werkzaamheden uitvoeren op basis van deze gegevens.
13. Het ENTSB-E en het ENNOH berekenen en publiceren, als onderdeel van het Uniebrede tienjarige netontwikkelingsplan, de resultaten van de kosten-batenanalyses voor alle projecten, waarbij zij aangeven hoe de baten over de landen zijn verdeeld. Dit omvat baten voor zowel de gastlanden als de niet-gastlanden die profiteren van het desbetreffende project.
14. Voor projecten die vallen binnen de energie-infrastructuurcategorieën van bijlage II, punt 1, g), en punt 4, zorgt de Commissie voor de ontwikkeling van methoden voor een geharmoniseerde kosten-batenanalyse op het niveau van de Unie voor het gehele energiesysteem. Deze methoden zijn wat baten en kosten betreft verenigbaar met de door het ENTSB-E en het ENNOH ontwikkelde methoden. De methoden worden op transparante wijze ontwikkeld, met inbegrip van een uitgebreide raadpleging van het Agentschap, de lidstaten en alle belanghebbenden.
15. Vanaf [april 2028] en vervolgens om de twee jaar stelt het Agentschap indicatoren met bijbehorende referentiewaarden vast ter vergelijking van de investeringskosten per eenheid voor vergelijkbare projecten van de energie-infrastructuurcategorieën die zijn vermeld in bijlage II en maakt het deze openbaar toegankelijk. Projectontwikkelaars verstrekken de gevraagde gegevens aan de nationale regulerende instanties en aan het Agentschap. Deze referentiewaarden kunnen door het ENTSB-E en het ENNOH worden gebruikt voor de kosten-batenanalyses die

worden gemaakt voor de daaropvolgende Uniebrede tienjarige netontwikkelingsplannen.

HOOFDSTUK V

Offshorenetten voor de integratie van hernieuwbare energie

Artikel 15

Planning van offshorenetten

1. Uiterlijk op [*binnen zes maanden na de inwerkingtreding van deze verordening*] actualiseren de lidstaten, met steun van de Commissie, binnen hun specifieke prioritaire corridors voor offshorenetten als bedoeld in bijlage I, afdeling 2, rekening houdend met de specifieke kenmerken van en de ontwikkeling in elke regio, de niet-bindende overeenkomst om gezamenlijk doelstellingen vast te stellen voor de uitrol van offshoreproductie van hernieuwbare energie in elk zeegebied tegen 2030, 2040 en 2050, in overeenstemming met hun nationale energie- en klimaatplannen, en het potentieel voor hernieuwbare offshore-energie van elk zeegebied. De overeenkomst omvat, voor zover van toepassing, doelstellingen voor hernieuwbare offshorewaterstof.

In het kader van de niet-bindende overeenkomsten overwegen de lidstaten, met steun van de Commissie, binnen hun specifieke prioritaire corridors voor offshorenetten als bedoeld in bijlage I, afdeling 2, tevens of specifieke grensoverschrijdende doelstellingen — bijvoorbeeld voor hybride projecten of grensoverschrijdende radiale projecten — tussen twee of meer lidstaten moeten worden vastgesteld in hun respectieve nationale energie- en klimaatplannen, met het oog op een zo efficiënt mogelijke verwezenlijking van de doelstellingen voor de productie van hernieuwbare offshore-energie die binnen elk zeegebied moet worden gerealiseerd.

Deze niet-bindende overeenkomst wordt schriftelijk vastgelegd voor elk zeegebied dat verbonden is met het grondgebied van de lidstaten en laat het recht van de lidstaten om projecten te ontwikkelen in hun territoriale wateren en hun exclusieve economische zone onverlet. De Commissie verstrekt richtsnoeren voor de werkzaamheden in de groepen.

2. Uiterlijk op [*binnen 12 maanden na de inwerkingtreding van deze verordening*] en vervolgens om de vier jaar, als onderdeel van elk komend tienjarig netontwikkelingsplan ontwikkelt en publiceert het ENTSB-E, in samenwerking met de relevante TSB's, de nationale regulerende instanties, de lidstaten en de Commissie en overeenkomstig de in lid 1 bedoelde niet-bindende overeenkomst, voor elk zeegebied strategische geïntegreerde ontwikkelingsplannen voor offshorenetten op hoog niveau, als afzonderlijk verslag dat deel uitmaakt van het Uniebreed tienjarig netontwikkelingsplan, in overeenstemming met de in bijlage I bedoelde prioritaire corridors voor offshorenetten en met inachtneming van milieubescherming en andere vormen van gebruik van de zee.

Bij de ontwikkeling van de strategische geïntegreerde ontwikkelingsplannen voor offshorenetwerken op hoog niveau binnen het tijdschema waarin is voorzien in lid 1 houdt het ENTSB-E rekening met de in lid 1 bedoelde niet-bindende

overeenkomsten voor de ontwikkeling van het hoofdscenario van het Uniebreed tienjarig netontwikkelingsplan.

De strategische geïntegreerde ontwikkelingsplannen voor offshorenetswerken op hoog niveau voorzien in een algemeen overzicht met betrekking tot het potentieel van de productiecapaciteit voor offshore-energie en de daaruit voortvloeiende behoeften van offshorenetswerken, met inbegrip van eventuele behoeften aan interconnectoren, hybride projecten, radiale verbindingen, versterkingen en infrastructuur voor waterstof.

3. De strategische geïntegreerde ontwikkelingsplannen voor offshorenetswerken op hoog niveau zijn in samenhang met regionale investeringsplannen die zijn gepubliceerd op grond van artikel 34, lid 1, van Verordening (EU) 2019/943 en worden geïntegreerd in de Uniebrede tienjarige netontwikkelingsplannen, teneinde een samenhangende ontwikkeling van de planning van onshore- en offshorenetswerken en de noodzakelijke versterkingen te garanderen.
4. Minimaal om de vier jaar na de vaststelling van de niet-bindende overeenkomst overeenkomstig lid 1 actualiseren de lidstaten hun in lid 1 bedoelde niet-bindende overeenkomsten, onder meer in het licht van de resultaten van de toepassing van de meest recente kosten-baten- en kostendelingsmethode op de prioritaire corridors voor offshorenetswerken.
5. Na elke actualisering van de niet-bindende overeenkomsten overeenkomstig lid 4 actualiseert het ENTSB-E voor elk zeegebied het strategisch geïntegreerd ontwikkelingsplan voor offshorenetswerken op hoog niveau in het kader van het volgende Uniebreed tienjarig netontwikkelingsplan als bedoeld in lid 2.

Artikel 16

Richtsnoeren inzake coöperatieve investeringskaders voor offshore-energieprojecten

1. De Commissie gaat, met betrokkenheid van de lidstaten, relevante TSB's, het Agentschap en de nationale regulerende instanties, na of een actualisering van de richtsnoeren inzake samenwerkingskaders voor investeringen in offshore-energieprojecten, die voorzien in een specifieke kosten-batenanalyse en kostendeling voor de uitrol van de in artikel 15, lid 2, bedoelde geïntegreerde ontwikkelingsplannen voor offshorenetswerken per zeegebied, in overeenstemming met de in artikel 14, lid 1, bedoelde niet-bindende overeenkomsten, noodzakelijk is en publiceert, indien relevant, een geactualiseerde versie van de richtsnoeren. Die richtsnoeren zijn verenigbaar met artikel 17, lid 1. De Commissie werkt haar richtsnoeren in voorkomend geval bij en houdt daarbij rekening met de resultaten van de uitvoering ervan.
2. Het ENTSB-E actualiseert, met betrokkenheid van de relevante TSB's, het Agentschap, de nationale regulerende instanties en de Commissie, de resultaten van de toepassing van de kosten-batenanalyse en kostendeling op de prioritaire corridors voor offshorenetswerken, onder meer telkens wanneer de Commissie een actualisering publiceert van de richtsnoeren voor een specifieke kosten-batenanalyse en kostendeling voor de uitrol van de in artikel 15, lid 2, bedoelde geïntegreerde ontwikkelingsplannen voor offshorenetswerken per zeegebied, in overeenstemming met de in artikel 15, lid 1, bedoelde niet-bindende overeenkomsten.

HOOFDSTUK VI

Regelgevingskader

Artikel 17

Het mogelijk maken van investeringen met een grensoverschrijdend effect

1. De investeringskosten, onderhoudskosten niet inbegrepen, die op efficiënte wijze zijn gemaakt voor een project van gemeenschappelijk belang dat valt binnen de energie-infrastructuurcategorieën van bijlage II, punt 1), a), b), c), d), e), f) en h), en projecten van gemeenschappelijk belang die vallen binnen de energie-infrastructuurcategorie van bijlage II, punt 2), worden, indien zij onder de bevoegdheid van nationale regulerende instanties in elke betrokken lidstaat vallen, gedragen door de desbetreffende TSB, WNB, andere beheerders of de projectontwikkelaars van de transmissie-infrastructuur van de lidstaten waarvoor het project een netto positief effect heeft en worden, voor zover zij niet reeds worden gedekt door congestielasten of andere heffingen, door de netgebruikers in die lidstaat of deze lidstaten betaald via tarieven voor netwerktoegang.
2. Dit artikel is van toepassing op een project van gemeenschappelijk belang dat valt binnen de energie-infrastructuurcategorieën van artikel 27 en bijlage II, punt 1), a), b), c), d), e), f) en h), en punt 2), indien ten minste één projectontwikkelaar de relevante nationale instanties verzoekt deze bepalingen voor de kosten van het project te laten gelden.

Projecten die onder de energie-infrastructuurcategorie van bijlage II, punt 1), g), vallen, komen in aanmerking voor de toepassing van dit artikel indien ten minste één projectontwikkelaar de relevante nationale instanties verzoekt deze bepalingen te laten gelden.

Indien een project meerdere projectontwikkelaars heeft, verzoeken de relevante nationale regulerende instanties alle projectontwikkelaars onverwijld de investeringsaanvraag gezamenlijk in te dienen overeenkomstig lid 4.
3. Voor een project van gemeenschappelijk belang waarop lid 1 van toepassing is, informeren de projectontwikkelaars alle relevante nationale regulerende instanties op regelmatige basis, ten minste eenmaal per jaar vanaf het moment waarop een project in de Unielijst wordt opgenomen en totdat het project wordt opgeleverd, over de voortgang van het project, de kosten en het effect dat ermee gepaard gaat.
4. Zodra een dergelijk project van gemeenschappelijk belang voldoende volgroeid is en naar verwachting binnen de daaropvolgende 36 maanden klaar is voor de start van de bouwfase, dienen de projectontwikkelaars, na raadpleging van de TSB's van de lidstaten waarvoor het project een aanzienlijk netto positief effect heeft, een investeringsverzoek in. Dit investeringsverzoek omvat een aanvraag voor een grensoverschrijdende kostendeling en moet worden ingediend bij alle betrokken relevante nationale regulerende instanties, vergezeld van:
 - (a) een actuele projectspecifieke kosten-batenanalyse die strookt met het in artikel 11 bedoelde hoofdscenario en met eventuele gevoeligheidsanalyses als bedoeld in artikel 11, alsmede met de in artikel 14 bedoelde methode voor een geharmoniseerde kosten-batenanalyse op Unieniveau voor het gehele

energiesysteem, en rekening houdt met voordelen die de grenzen van de lidstaten op het grondgebied waarvan het project plaatsvindt overstijgen;

- (b) een ondernemingsplan met een evaluatie van de financiële levensvatbaarheid van het project, met inbegrip van de gekozen financieringsoplossing en, voor een project van gemeenschappelijk belang dat valt binnen de energie-infrastructuurcategorie van bijlage II, punt 3), de resultaten van marktonderzoek;
- (c) indien de projectontwikkelaars akkoord gaan, een onderbouwd voorstel voor grensoverschrijdende kostentoewijzing.

Wanneer een project door verschillende projectontwikkelaars wordt gedragen, dienen zij het investeringsverzoek gezamenlijk in.

De relevante nationale regulerende instanties sturen het Agentschap bij ontvangst van elk investeringsverzoek onverwijld ter informatie een afschrift toe.

De relevante nationale regulerende instanties en het Agentschap nemen de vertrouwelijkheid van commercieel gevoelige informatie in acht.

5. Binnen een termijn van zes maanden na de datum waarop het laatste investeringsverzoek door de relevante nationale regulerende instanties is ontvangen, nemen die instanties, na raadpleging van de betrokken projectontwikkelaars, gezamenlijke gecoördineerde besluiten over de toewijzing van de door elke systeembeheerder voor het project te dragen op efficiënte wijze gemaakte investeringskosten, alsook over de verwerking daarvan in tarieven, of over de afwijzing van het investeringsverzoek of een gedeelte daarvan indien uit de gezamenlijke analyse van de relevante nationale regulerende instanties blijkt dat het project of een gedeelte daarvan in geen van de lidstaten van de relevante nationale regulerende instanties aanzienlijke nettovoordelen oplevert.

De relevante nationale regulerende instanties verwerken de relevante op efficiënte wijze gemaakte investeringskosten in tarieven, zoals omschreven in de in lid 14 bedoelde aanbeveling, overeenkomstig de toewijzing van door elke systeembeheerder voor het project te dragen investeringskosten.

Voor projecten op het grondgebied van hun respectieve lidstaat beoordelen de relevante nationale regulerende instanties daarna, in voorkomend geval, of zich betaalbaarheidsproblemen zouden kunnen voordoen als gevolg van de verwerking van de investeringskosten in tarieven.

6. Bij de kostentoewijzing houden de relevante nationale regulerende instanties rekening met het volgende:
- (a) de feitelijke of geraamde congestielasten of andere heffingen;
 - (b) de feitelijke of geraamde inkomsten uit het op grond van artikel 49 van Verordening (EU) 2019/943 ingestelde vergoedingsmechanisme voor elektriciteitsstromen tussen transmissiesysteembeheerders.

Bij een grensoverschrijdende kostentoewijzing wordt rekening gehouden met de economische, maatschappelijke en ecologische kosten en baten van de projecten in de betrokken lidstaten en de noodzaak van een stabiel financieringskader voor de ontwikkeling van projecten van gemeenschappelijk belang, terwijl de behoefte aan financiële ondersteuning tot een minimum wordt beperkt. Bij een grensoverschrijdende kostentoewijzing trachten de relevante nationale regulerende

instanties, na raadpleging van de betrokken TSB's, een onderling akkoord te bereiken op basis van, maar niet beperkt tot, de in lid 4, eerste alinea, punten a) en b), gespecificeerde informatie. Hun beoordeling wordt gebaseerd op het hoofdsценario en de eventuele gevoeligheidsanalyses als bedoeld in artikel 11, hetgeen een robuuste analyse mogelijk maakt van de bijdrage van het project van gemeenschappelijk belang aan het energiebeleid van de Unie op het gebied van decarbonisatie, marktintegratie, mededinging, duurzaamheid en leveringszekerheid.

7. Bij de kostentoe wijzing passen de relevante nationale regulerende instanties de volgende algemene beginselen toe:
 - (a) indien ten minste 10 % van de geraamde voordelen van een project plaatsvindt in een lidstaat, nemen die lidstaat en de betreffende nationale regulerende instantie deel aan het proces inzake grensoverschrijdende kostentoe wijzing;
 - (b) indien van toepassing, wordt de toewijzing van de kosten tussen de lidstaten gebaseerd op de verdeling van de nettovoordelen, waarbij wordt gegarandeerd dat de sleutel voor de kostentoe wijzing die verdeling weerspiegelt;
 - (c) de grensoverschrijdende kostentoe wijzing is gebaseerd op een kostentoe wijzingsovereenkomst die vooraf is vastgesteld en is ontworpen om investeringszekerheid te waarborgen, waarbij de overeenkomst transparant en voorspelbaar moet zijn, en bij de grensoverschrijdende kostentoe wijzing de mogelijkheid van aanpassingen achteraf kan bestaan, mits dergelijke aanpassingen uitdrukkelijk zijn gedefinieerd in het besluit over de kostentoe wijzing en duidelijk zijn omschreven, waaronder met betrekking tot tijdschema's en de categorieën kosten die worden gedekt.

Wanneer een project van gemeenschappelijk belang een mitigerend effect heeft op negatieve externe effecten zoals loop-flows, en dat project van gemeenschappelijk belang wordt uitgevoerd in de lidstaat waar de oorzaak van het negatieve externe effect ligt, mag die mitigatie niet worden beschouwd als grensoverschrijdend voordeel en derhalve niet als basis dienen voor de toewijzing van kosten aan de TSB van de betrokken lidstaten die de gevolgen van die negatieve externe effecten ondergaan.

8. Bij de vaststelling of goedkeuring van tarieven overeenkomstig artikel 78, lid 1, van Richtlijn (EU) 2024/1788 en artikel 59, lid 1, punt a), van Richtlijn (EU) 2019/944 houden de relevante nationale regulerende instanties, op basis van de grensoverschrijdende kostentoe wijzing bedoeld in lid 5, rekening met de feitelijke kosten die door een TSB, WNB of een andere projectontwikkelaar zijn gemaakt ten gevolge van de investeringen, voor zover deze kosten overeenkomen met die van een efficiënte en structureel vergelijkbare netbeheerder.
9. De relevante nationale regulerende instanties stellen het Agentschap onverwijld in kennis van het kostentoe wijzingsbesluit, samen met alle relevante informatie met betrekking tot dat besluit. In het bijzonder bevat het kostentoe wijzingsbesluit gedetailleerde redenen voor de verdeling van de kosten tussen de lidstaten, met inbegrip van:
 - (a) een evaluatie van het vastgestelde effect op elk van de betrokken lidstaten, waaronder dat met betrekking tot nettatarieven;
 - (b) een evaluatie van het in lid 4, eerste alinea, punt b), bedoelde ondernemingsplan;

- (c) regionale of Uniebrede positieve externe effecten, zoals leveringszekerheid, systeemflexibiliteit, solidariteit of innovatie, die kunnen ontstaan als gevolg van het project;
- (d) de resultaten van de raadpleging van de betrokken projectontwikkelaars.

Het kostentoewijzingsbesluit wordt gepubliceerd op de websites van de relevante nationale regulerende instanties en gedeeld met het Agentschap en de Commissie.

Uiterlijk op [*binnen 6 maanden na de inwerkingtreding van deze verordening*] stelt het Agentschap een centraal register op van alle besluiten inzake grensoverschrijdende kostentoewijzing die door nationale regulerende instanties zijn genomen, en plaatst dit register op zijn website.

10. Wanneer de relevante nationale regulerende instanties geen overeenkomst betreffende het investeringsverzoek hebben bereikt binnen een termijn van zes maanden na de datum waarop het verzoek door de laatste van de relevante nationale regulerende instanties is ontvangen, stellen zij het Agentschap daarvan onverwijld in kennis.

In dat geval of op gezamenlijk verzoek van de relevante nationale regulerende instanties wordt het besluit betreffende het investeringsverzoek, met inbegrip van de in lid 5 bedoelde grensoverschrijdende kostentoewijzing, binnen een termijn van drie maanden nadat het verzoek naar het Agentschap is verwezen, door het Agentschap vastgesteld.

Alvorens een dergelijk besluit te nemen, raadpleegt het Agentschap de relevante nationale regulerende instanties en de projectontwikkelaars. De in de tweede alinea bedoelde termijn van drie maanden kan worden verlengd met een extra periode van twee maanden waarbinnen het Agentschap verdere informatie inwint. Deze extra periode begint op de dag na de datum van ontvangst van de volledige informatie.

De beoordeling van het Agentschap moet gebaseerd zijn op het hoofdscenario dat is vastgesteld krachtens artikel 11 en eventuele gevoeligheidsanalyses, hetgeen een robuuste analyse van de bijdrage van het project van gemeenschappelijk belang aan de energiebeleidsdoelstellingen van de Unie op het gebied van decarbonisatie, marktintegratie, mededinging, duurzaamheid en leveringszekerheid mogelijk maakt.

In zijn besluit betreffende het investeringsverzoek, met inbegrip van de grensoverschrijdende kostentoewijzing, laat het Agentschap het aan de relevante nationale instanties over om op het moment waarop het besluit overeenkomstig het nationaal recht wordt uitgevoerd te bepalen op welke wijze de investeringskosten in de tarieven worden verwerkt overeenkomstig de voorgeschreven grensoverschrijdende kostentoewijzing.

Het besluit betreffende het investeringsverzoek, met inbegrip van de grensoverschrijdende kostentoewijzing, wordt gepubliceerd. Artikel 25, lid 3, en de artikelen 28 en 29 van Verordening (EU) 2019/942 zijn van toepassing.

11. Het Agentschap zendt de Commissie onverwijld een afschrift toe van alle kostentoewijzingsbesluiten, samen met alle relevante informatie met betrekking tot elk besluit. Het Agentschap publiceert niet- vertrouwelijke versies van alle besluiten op zijn website. Deze informatie kan in geaggregeerde vorm worden verstrekt. Het Agentschap en de Commissie nemen de vertrouwelijkheid van commercieel gevoelige gegevens in acht.

12. Kostentoewijzingsbesluiten doen geen afbreuk aan het recht van de TSB's en van de nationale regulerende instanties om heffingen voor toegang tot netwerken in overeenstemming met Verordeningen (EU) 2019/943 en (EU) 2024/1789 en Richtlijnen (EU) 2019/944 en (EU) 2024/1788 toe te passen, respectievelijk goed te keuren.
13. Dit artikel is niet van toepassing op projecten van gemeenschappelijk belang die in aanmerking komen voor een of meer van de volgende vrijstellingen of afwijkingen:
 - (a) een vrijstelling van de artikelen 31, 32, 33 en van artikel 78, lid 7, en van Richtlijn (EU) 2024/1788, op grond van artikel 78 van Verordening (EU) 2024/1789;
 - (b) een vrijstelling van artikel 19, leden 2 en 3, van Verordening (EU) 2019/943 of artikel 6, artikel 59, lid 7, en artikel 60, lid 1, van Richtlijn (EU) 2019/944, op grond van artikel 63 van Verordening (EU) 2019/943;
 - (c) een afwijking van de voorschriften voor ontvlechting of toegang door derden op grond van artikel 17 van Verordening (EG) nr. 714/2009 van het Europees Parlement en de Raad³⁸ of op grond van artikel 64 van Verordening (EU) 2019/943 en artikel 66 van Richtlijn (EU) 2019/944.
14. Uiterlijk op [*zes maanden na de inwerkingtreding van deze verordening*] stelt het Agentschap een aanbeveling vast om goede praktijken te identificeren voor de behandeling van investeringsverzoeken voor projecten van gemeenschappelijk belang, in overeenstemming met de in lid 7 bedoelde beginselen.

Die aanbeveling wordt indien nodig door het Agentschap op gezette tijden bijgewerkt. In de aanbeveling wordt rekening gehouden met sectorspecifieke bijzonderheden en wordt gezorgd voor aansluiting bij de beginselen betreffende de grensoverschrijdende kostendeling ten aanzien van offshorenetten voor hernieuwbare energie als bedoeld in artikel 16, lid 1. Wanneer het Agentschap de aanbeveling vaststelt of actualiseert, organiseert het een uitgebreid raadplegingsproces met alle belanghebbenden. Die aanbeveling bevat tevens een niet-bindend model voor grensoverschrijdende kostentoe wijzing om het werk van de nationale regulerende instanties te vergemakkelijken.
15. Projecten van wederzijds belang verkrijgen een grensoverschrijdende kostentoe wijzing op basis van dezelfde regels en voorwaarden als bedoeld in dit artikel, met betrekking tot de voordelen die zij voor de Unie opleveren. Deze wordt op gecoördineerde wijze vastgesteld door de betreffende nationale regulerende instanties van de begunstigde lidstaten.
16. Dit artikel is van overeenkomstige toepassing op bundels van projecten als bedoeld in artikel 18.

³⁸ Verordening (EG) nr. 714/2009 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de voorwaarden voor toegang tot het net voor grensoverschrijdende handel in elektriciteit en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1228/2003 (PB L 211 van 14.8.2009, blz. 15, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2009/714/oj>).

Artikel 18

De bundeling van energie-infrastructuurprojecten mogelijk maken met het oog op kostendeling

1. Projectontwikkelaars kunnen twee of meer projecten op de Unielijst bundelen om de besprekingen over kostendeling tussen de betrokken lidstaten en, indien van toepassing, derde landen te vergemakkelijken, evenals de grensoverschrijdende kostentoe wijzingsbesluiten tussen de bevoegde instanties van de lidstaten of tussen de bevoegde instanties van de lidstaten en derde landen, indien van toepassing.
2. De Commissie kan projectontwikkelaars verzoeken een voorstel voor één of meerdere bundels van twee of meer projecten op de Unielijst ter bespreking aan de relevante groepen voor te leggen. Een bundel van projecten kan projecten in verschillende stadia van projectvolgroeidheid omvatten, mits de bundeling de uitvoering van de meest volgroeide projecten niet vertraagt.
3. Na de besprekingen in de groepen kan de Commissie het ENTSB-E of het ENNOH verzoeken een gemeenschappelijke kosten- batenanalyse op te stellen voor de voorgestelde bundels van twee of meer projecten op de Unielijst. De gemeenschappelijke kosten- batenanalyse strookt met het hoofdscenario en de gevoeligheidsanalyses bedoeld in artikel 11, alsmede met de methode opgesteld krachtens artikel 15. Het ENTSB-E of het ENNOH verstrekt de gemeenschappelijke kosten- batenanalyse binnen twee maanden na het verzoek van de Commissie.
4. De betrokken lidstaten nemen, in samenwerking met de relevante nationale regulerende instanties en met steun van de Commissie, een besluit over de bundel van projecten en, indien van toepassing, kan projectontwikkelaars worden verzocht projecten aan de bundel toe te voegen of uit de bundel te verwijderen, indien dit de besprekingen over kostendeling vergemakkelijkt, mits het aantal projecten op de Unielijst dat in de bundel is opgenomen beheersbaar blijft.
5. De betrokken lidstaten kunnen besluiten de bundels goed te keuren en projectontwikkelaars uit te nodigen een gezamenlijk investeringsverzoek in te dienen krachtens artikel 17, lid 4. Dat besluit wordt gedeeld met de relevante groepen en met de Commissie. Voor de toepassing van artikel 17, lid 4, wordt in het investeringsverzoek slechts één actuele kosten- batenanalyse en één voorstel voor een grensoverschrijdende kostentoe wijzing opgenomen, teneinde een mogelijke aanvraag voor financiële steun van de Unie krachtens artikel 21 te vergemakkelijken.

Artikel 19

Afgeschermdde congestie-ontvangsten voor projecten op de Unielijst

1. TSB's reserveren 25 % van de congestie-ontvangsten die niet zijn besteed om te waarborgen dat de toegewezen capaciteit daadwerkelijk beschikbaar is krachtens artikel 19, lid 2, punt a), van Verordening (EU) 2019/943 en voor compensatie aan beheerders van offshore-productie-installaties voor hernieuwbare elektriciteit krachtens artikel 19, lid 2, punt c), van Verordening (EU) 2019/943, voor netwerkinvesteringen in projecten op de Unielijst die relevant zijn voor het reduceren van interconnectiecongestie krachtens artikel 19, lid 2, punt b), van Verordening (EU) 2019/943.

2. TSB's zetten de ontvangsten bedoeld in punt 1 op een aparte rekening totdat deze kunnen worden besteed aan de financiering van projecten op de Unielijst die relevant zijn voor het reduceren van interconnectiecongestie, of totdat is aangetoond dat de prioritaire doelstellingen vermeld in artikel 19, lid 2, punt b), van Verordening (EU) 2019/943 voldoende zijn bereikt en er geen noodzaak bestaat om extra grensoverschrijdende capaciteit op te bouwen aan de grenzen van de betrokken lidstaten om interconnectiecongestie te reduceren.
3. Het gebruik van de middelen bedoeld in lid 1 zal:
 - (a) de financieringskloof aanpakken van projecten op de Unielijst die aanzienlijke voordelen opleveren buiten de gastlanden, met inachtneming van de verwachte tarieffinanciering;
 - (b) transparant worden gemaakt in verzoeken om besluiten over grensoverschrijdende kostentoe wijzing krachtens artikel 17 van deze verordening;
 - (c) dubbele financiering vermijden en evenredigheid, transparantie en non-discriminatie waarborgen;
 - (d) de verwezenlijking van de prioritaire doelstellingen krachtens artikel 19, lid 2, van Verordening (EU) 2019/943 niet in gevaar brengen.
4. De Commissie is bevoegd gedelegeerde handelingen vast te stellen krachtens artikel 23 van deze verordening om deze verordening aan te vullen door de voorwaarden te specificeren waaronder de TSB's de middelen bedoeld in lid 1 mogen gebruiken en de voorwaarden waaronder het doel van artikel 19, lid 2, punt b), van Verordening (EU) 2019/943 als voldoende verwezenlijkt wordt beschouwd.
5. Binnen [*zes maanden*] na de inwerkingtreding van de gedelegeerde handelingen bedoeld in lid 4, werkt het Agentschap de methode inzake het gebruik van opbrengsten uit congestie-ontvangsten krachtens artikel 19, lid 4, van Verordening (EU) 2019/943 bij. De bijgewerkte methode strookt met de leden 1, 2 en 3 en met de gedelegeerde handelingen vastgesteld krachtens lid 4.

Artikel 20

Stimulansen op reguleringsgebied

1. Wanneer een projectontwikkelaar blootstaat aan grotere risico's bij de ontwikkeling, bouw of exploitatie of bij het onderhoud van een onder de bevoegdheid van de nationale regulerende instantie vallend project van gemeenschappelijk belang in vergelijking met de normale risico's van een infrastructuurproject, kunnen de nationale regulerende instanties passende stimulansen voor het desbetreffende project verlenen overeenkomstig Verordeningen (EU) 2019/943 en (EU) 2024/1789 en Richtlijnen (EU) 2019/944 en (EU) 2024/1788.

De eerste alinea is niet van toepassing op projecten van gemeenschappelijk belang die in aanmerking komen voor een of meer van de volgende vrijstellingen of afwijkingen:

- (a) een vrijstelling van de artikelen 31, 32 en 33 en artikel 78, leden 7 en 9, van Richtlijn (EU) 2024/1788, op grond van artikel 78 van Richtlijn (EU) 2024/1789;

- (b) een vrijstelling van artikel 19, leden 2 en 3, van Verordening (EU) 2019/943 of van artikel 6, artikel 59, lid 7, en artikel 60, lid 1, van Richtlijn (EU) 2019/944, op grond van artikel 63 van Verordening (EU) 2019/943;
 - (c) een vrijstelling op grond van artikel 36 van Richtlijn 2009/73/EG;
 - (d) een afwijking op grond van artikel 17 van Verordening (EG) nr. 714/2009.
2. Wanneer de nationale regulerende instanties besluiten om de in lid 1 bedoelde stimulansen te verlenen, houden zij rekening met de resultaten van de kosten-batenanalyse op basis van de op grond van artikel 14 ontwikkelde methode en met name de regionale of voor de gehele Unie geldende positieve externe effecten die het project voortbrengt. De nationale regulerende instanties analyseren verder de specifieke risico's die de projectontwikkelaars lopen, de getroffen maatregelen om die risico's te matigen en de redenen voor het risicoprofiel aan de hand van de netto positieve effecten van het project in vergelijking met een minder riskant alternatief. Tot de in aanmerking komende risico's behoren met name risico's in verband met nieuwe transmissietechnologieën, zowel onshore als offshore, risico's met betrekking tot het onvoldoende terugverdienen van de kosten en ontwikkelingsrisico's.
3. In het besluit tot verlening van stimulansen wordt rekening gehouden met de specifieke aard en het risico van het betreffende project en worden stimulansen verleend met betrekking tot onder meer een of meer van de volgende maatregelen:
- (a) regels voor anticiperende investeringen;
 - (b) regels voor de erkenning van op efficiënte wijze gemaakte kosten voordat het project in bedrijf wordt gesteld;
 - (c) regels om te zorgen voor een extra opbrengst op het voor het project geïnvesteerde kapitaal;
 - (d) elke andere maatregel die noodzakelijk en passend wordt geacht.

HOOFDSTUK VII

Financiering

Artikel 21

Projecten die in aanmerking komen voor financiële bijstand van de Unie uit hoofde van Verordening (EU) 2021/1153

1. Projecten van gemeenschappelijk belang die vallen binnen de energie-infrastructuurcategorieën van artikel 27 en bijlage II komen in aanmerking voor financiële bijstand van de Unie in de vorm van subsidies voor studies en financieringsinstrumenten.
2. Projecten van gemeenschappelijk belang die vallen binnen de energie-infrastructuurcategorieën van artikel 27 en punt 1), a), b), c), d), e), f) en h), en punt 2) van bijlage II, en onder de bevoegdheid van nationale regulerende instanties, komen ook in aanmerking voor financiële bijstand van de Unie in de vorm van subsidies voor werkzaamheden indien zij aan de volgende criteria voldoen:

- (a) uit de projectspecifieke kosten-batenanalyse opgesteld uit hoofde van artikel 17, lid 4, punt a), blijkt duidelijk dat het project aanzienlijke positieve externe effecten biedt, zoals voorzieningszekerheid, systeemflexibiliteit, solidariteit of innovatie;
 - (b) met betrekking tot het project is uit hoofde van artikel 17 een besluit betreffende de grensoverschrijdende kostentoewijzing vastgesteld;
 - (c) het project kan niet door de markt of via het reguleringskader worden gefinancierd overeenkomstig het bedrijfsplan en andere beoordelingen, met name die welke zijn uitgevoerd door potentiële investeerders, kredietverleners of de nationale regulerende instantie, rekening houdend met een eventueel besluit inzake stimulansen en de redenen daarvoor als bedoeld in artikel 20, lid 2.
3. Projecten van gemeenschappelijk belang die worden uitgevoerd in overeenstemming met de procedure als bedoeld in artikel 5, lid 7, punt d), komen eveneens in aanmerking voor financiële bijstand van de Unie in de vorm van subsidies voor werkzaamheden indien zij aan de criteria van lid 2 van dit artikel voldoen.
4. Projecten van gemeenschappelijk belang die vallen binnen de energie-infrastructuurcategorieën van bijlage II, anders dan die bedoeld in lid 2, met uitzondering van de infrastructuurcategorie van punt 3 van die bijlage, komen ook in aanmerking voor financiële bijstand van de Unie in de vorm van subsidies voor werkzaamheden indien zij aan de volgende criteria voldoen:
- (a) Uit de projectspecifieke kosten- batenanalyse, opgesteld door de projectontwikkelaar op grond van de overeenkomstig artikel 11 ontwikkelde relevante methode voor kosten- batenanalyse, blijkt duidelijk dat het project aanzienlijke positieve externe effecten biedt, bijvoorbeeld op het gebied van voorzieningszekerheid, systeemflexibiliteit, solidariteit of innovatie;
 - (b) het project kan niet door de markt worden gefinancierd overeenkomstig het door de projectontwikkelaar opgestelde ondernemingsplan en andere beoordelingen, met name die welke zijn uitgevoerd door potentiële investeerders, kredietverleners of de nationale regulerende instantie;
 - (c) het project heeft een evaluatie ontvangen die is uitgevoerd door de relevante nationale instantie of, in voorkomend geval, de nationale regulerende instantie, in overleg met de TSB's of relevante DSB's van de lidstaten waarvoor het project duidelijk een netto positief effect heeft, en die duidelijk aantoonst dat er sprake is van aanzienlijke positieve externe effecten, bijvoorbeeld op het gebied van leveringszekerheid, systeemflexibiliteit, solidariteit of innovatie, voortvloeiend uit het project, inclusief een evaluatie daarvan, en duidelijk bewijs levert van de commerciële onhaalbaarheid, in overeenstemming met de kosten- batenanalyse, het ondernemingsplan en de beoordelingen uitgevoerd door de projectontwikkelaar en potentiële investeerders of kredietverleners en, indien van toepassing, een nationale regulerende instantie.
5. De evaluatie bedoeld in lid 4, punt c), is gebaseerd op het scenario dat is vastgesteld krachtens artikel 11 en eventuele bestaande gevoeligheidsanalyses daarvan, en omvat een nauwkeurige beoordeling van de op efficiënte wijze gemaakte kosten, een nauwkeurige beschrijving van de voordelen van het project, inclusief de grensoverschrijdende verdeling ervan voor individuele lidstaten of derde landen, inclusief niet- gastlanden, een beschrijving van de grensoverschrijdende

kostentoe wijzing en van alle voor het project relevante en reeds zekere financieringsbronnen.

6. Dit artikel is van overeenkomstige toepassing op projecten van wederzijds belang en op bundels van projecten krachtens artikel 18.

Projecten van wederzijds belang komen in aanmerking voor financiële bijstand van de Unie onder de voorwaarden van Verordening (EU) 2021/1153. Wat subsidies voor werkzaamheden betreft, komen projecten van wederzijds belang in aanmerking voor financiële bijstand van de Unie op voorwaarde dat zij voldoen aan de criteria van lid 2 of 4 en wanneer het project, in voorkomend geval, bijdraagt tot de algemene energie- en klimaatdoelstellingen van de Unie.

Artikel 22

Richtsnoeren tot vaststelling van criteria voor toekenning van financiële bijstand van de Unie

De specifieke criteria van artikel 4, lid 3, van deze verordening en de in artikel 4, lid 5, van deze verordening vastgestelde maatstaven zijn van toepassing voor de vaststelling van criteria voor de toekenning van financiële bijstand van de Unie uit hoofde van Verordening (EU) 2021/1153. Voor projecten van gemeenschappelijk belang die onder artikel 27 van deze verordening vallen, zijn, naast de vereisten van artikel 21, lid 2, de criteria marktintegratie, leveringszekerheid, concurrentie en duurzaamheid van toepassing.

HOOFDSTUK VIII

Slotbepalingen

Artikel 23

Uitoefening van de bevoegdheidsdelegatie

1. De bevoegdheid om gedelegeerde handelingen vast te stellen, wordt aan de Commissie toegekend onder de in dit artikel neergelegde voorwaarden.
2. De bevoegdheid om gedelegeerde handelingen als bedoeld in artikel 3, lid 4, artikel 11, lid 6, en artikel 19, lid 4, vast te stellen, wordt aan de Commissie toegekend voor een periode van zeven jaar vanaf 23 juni 2027. De Commissie stelt uiterlijk negen maanden voor het einde van deze termijn van zeven jaar een verslag op over de bevoegdheidsdelegatie. De bevoegdheidsdelegatie wordt stilzwijgend met termijnen van dezelfde duur verlengd, tenzij het Europees Parlement of de Raad zich uiterlijk drie maanden voor het einde van elke termijn tegen deze verlenging verzet.
3. De in artikel 3, lid 4, artikel 11, lid 6, en artikel 19, lid 4, bedoelde bevoegdheidsdelegatie kan te allen tijde door het Europees Parlement of de Raad worden ingetrokken. Het besluit tot intrekking beëindigt de delegatie van de in dat besluit genoemde bevoegdheid. Het wordt van kracht op de dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie* of op een daarin genoemde latere datum. Het laat de geldigheid van de reeds van kracht zijnde gedelegeerde handelingen onverlet.

4. Vóór de vaststelling van een gedelegeerde handeling raadpleegt de Commissie de door elke lidstaat aangewezen deskundigen overeenkomstig de beginselen die zijn neergelegd in het Interinstitutioneel Akkoord van 13 april 2016 over beter wetgeven.
5. Zodra de Commissie een gedelegeerde handeling heeft vastgesteld, doet zij daarvan gelijktijdig kennisgeving aan het Europees Parlement en de Raad.
6. Een overeenkomstig artikel 3, lid 4, artikel 11, lid 6, en artikel 19, lid 4, vastgestelde gedelegeerde handeling treedt alleen in werking indien het Europees Parlement noch de Raad daartegen binnen een termijn van twee maanden na de kennisgeving van de handeling aan het Europees Parlement en de Raad bezwaar heeft gemaakt, of indien zowel het Europees Parlement als de Raad voor het verstrijken van die termijn de Commissie hebben medegedeeld dat zij daartegen geen bezwaar zullen maken. Die termijn wordt op initiatief van het Europees Parlement of de Raad met twee maanden verlengd.

Artikel 24

Verslaglegging en evaluatie

Uiterlijk op 30 juni 2032 publiceert de Commissie een verslag over de uitvoering van de projecten op de Unielijst en legt zij dit voor aan het Europees Parlement en de Raad. In dat verslag wordt een evaluatie gegeven van:

- (a) de vooruitgang die is bereikt bij de planning, ontwikkeling, bouw en inbedrijfstelling van de projecten op de Unielijst en, wanneer relevant, de eventuele vertragingen bij de uitvoering en de andere ondervonden moeilijkheden;
- (b) de financiële middelen die voor projecten op de Unielijst door de Unie zijn vastgelegd en uitgekeerd, afgemeten aan de totale waarde van de gefinancierde projecten op de Unielijst;
- (c) de voortgang die is bereikt wat betreft de integratie van hernieuwbare energiebronnen, met inbegrip van hernieuwbare offshore-energiebronnen, en de vermindering van de uitstoot van broeikasgassen door de planning, ontwikkeling, bouw en inbedrijfstelling van projecten op de Unielijst;
- (d) wat de elektriciteits- en de waterstofsector betreft, de ontwikkeling van het interconnectieniveau tussen de lidstaten en de daarmee verband houdende ontwikkeling van de energieprijzen;
- (e) wat het proces van vergunningverlening en inspraak van het publiek betreft:
 - i) de gemiddelde en maximale totale duur van het vergunningverleningsproces voor projecten op de Unielijst, met inbegrip van de duur voor elke stap van de procedure voorafgaand aan de aanvraag, vergeleken met het tijdschema dat voorzien was in het oorspronkelijke schema van grote mijlpalen als bedoeld in artikel 10, lid 9;
 - ii) de beste en innovatieve praktijken met betrekking tot de betrokkenheid van belanghebbenden;

- iii) de beste en innovatieve praktijken met betrekking tot de beperking van milieueffecten, met inbegrip van aanpassing aan de klimaatverandering, tijdens de vergunningverleningsprocessen en de uitvoering van projecten;
 - iv) de effectiviteit van de in artikel 8, lid 3, bedoelde regelingen inzake de naleving van de in artikel 10, leden 1 en 2, vastgestelde termijnen;
 - v) het digitaliseringspercentage van vergunningsprocedures;
- (f) de behandeling op reguleringsgebied, en in het bijzonder:
- i) het aantal projecten, of bundels van projecten, van gemeenschappelijk belang waarvoor een besluit betreffende grensoverschrijdende kostentoewijzing op grond van artikel 17 is vastgesteld;
 - ii) het aantal en het type projecten van gemeenschappelijk belang waaraan specifieke stimulansen op grond van artikel 20 zijn verleend;
- (g) de doeltreffendheid van deze verordening om bij te dragen tot de verwezenlijking van de streefcijfers voor energie en klimaat van de Unie en de totstandbrenging van klimaatneutraliteit uiterlijk in 2050;
- (h) de verbetering van fysieke en cyberveiligheid en veerkracht van grensoverschrijdende energie-infrastructuur;
- (i) de toepassing van draadloze oplossingen wat betreft het aantal projecten en de respectieve toename van netcapaciteit.

Artikel 25

Evaluatie

Uiterlijk op 30 juni 2033 voert de Commissie een evaluatie uit van deze verordening op basis van de resultaten van de verslaglegging en evaluatie waarin artikel 24 van deze verordening voorziet, alsook op basis van de krachtens de artikelen 22 en 23 van Verordening (EU) 2021/1153 uitgevoerde monitoring, verslaglegging en evaluatie.

Artikel 26

Informatie en publiciteit

De Commissie richt een via het internet toegankelijk transparantieplatform op met laagdrempelige toegang voor het grote publiek, en houdt dat bij. Het platform wordt regelmatig geactualiseerd met informatie afkomstig van: de in artikel 5, lid 4, bedoelde verslagen; de in artikel 9, lid 7, bedoelde website; en directe informatie van de projectontwikkelaars over projecten die niet langer op de Unielijst staan. Het platform bevat de volgende informatie:

- (a) algemene, geactualiseerde informatie, inclusief geografische informatie, in verband met elk project op de Unielijst;
- (b) het in artikel 5, lid 1, gedefinieerde uitvoeringsplan voor elk project op de Unielijst, zodanig gepresenteerd dat de voortgang van de uitvoering op elk moment kan worden beoordeeld;

- (c) de voornaamste verwachte voordelen en bijdrage aan de in artikel 1, lid 1), bedoelde doelstellingen, alsmede de kosten van de projecten, met uitzondering van alle commercieel gevoelige informatie;
- (d) de Unielijst;
- (e) de door de Unie toegewezen en uitbetaalde financiële middelen voor elk project op de Unielijst;
- (f) de koppelingen met het in artikel 9 bedoelde nationale procedurehandboek;
- (g) informatie en actualiseringen van de status met betrekking tot projecten die op de Unielijst stonden, maar daar niet langer op staan.

Artikel 27

Afwijking voor interconnecties voor Cyprus en Malta

1. Voor Cyprus en Malta, die niet onderling verbonden zijn met het trans-Europese gasnet, geldt een afwijking van artikel 3, artikel 4, lid 1, punten a) en b), artikel 4, lid 5, en de bijlagen I, II en III. Eén interconnectie voor elk van die lidstaten behoudt de status van project van gemeenschappelijk belang uit hoofde van deze verordening met alle relevante rechten en verplichtingen, wanneer die interconnectie:
 - (a) in ontwikkeling was of werd gepland op 23 juni 2022;
 - (b) op grond van Verordening (EU) nr. 347/2013 van het Europees Parlement en de Raad de status van project van gemeenschappelijk belang heeft gekregen³⁹;
 - (c) noodzakelijk is om een permanente interconnectie van die lidstaten met het trans-Europese gasnet te verzekeren.

Deze projecten zorgen ervoor dat in de toekomst toegang kan worden verkregen tot nieuwe energiemarkten, waaronder de waterstofmarkt.

2. De projectontwikkelaars verstrekken voldoende bewijs van de wijze waarop de in lid 1 bedoelde interconnecties de relevante groepen toegang zullen bieden tot nieuwe energiemarkten, waaronder de waterstofmarkt, in overeenstemming met de algemene energie- en klimaatdoelstellingen van de Unie. Dat bewijs omvat een beoordeling van de levering van en de vraag naar hernieuwbare of koolstofarme waterstof, alsook een berekening van de reductie van de broeikasgasemissies die door het project mogelijk wordt gemaakt.

De Commissie voert een regelmatige controle uit van die beoordeling en die berekening, alsmede van de tijdige uitvoering van het project.

3. Naast de in artikel 21 vastgestelde specifieke criteria voor financiële bijstand van de Unie, worden de in lid 1 bedoelde interconnecties ontworpen om de toegang tot toekomstige energiemarkten, met inbegrip van waterstof, te verzekeren, mogen zij niet leiden tot een verlenging van de levensduur van aardgasactiva en zorgen zij voor de interoperabiliteit van naburige netwerken over de grenzen heen. Subsidiabiliteit

³⁹ Verordening (EU) nr. 347/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2013 betreffende richtsnoeren voor de trans-Europese energie-infrastructuur en tot intrekking van Beschikking nr. 1364/2006/EG en tot wijziging van de Verordeningen (EG) nr. 713/2009, (EG) nr. 714/2009 en (EG) nr. 715/2009 (PB L 115 van 25.4.2013, blz. 39, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/347/oj>).

van financiële bijstand van de Unie uit hoofde van artikel 21 eindigt op 31 december 2027.

4. In elk verzoek om financiële bijstand van de Unie voor werkzaamheden wordt aan de hand van een routekaart met een nauwkeurig tijdschema duidelijk aangetoond dat ernaar gestreefd wordt het actief uiterlijk in 2036 om te zetten in een voor waterstof bestemd actief indien de marktomstandigheden dat toelaten.
5. De in lid 1 bepaalde afwijking is van toepassing totdat Cyprus respectievelijk Malta rechtstreeks onderling verbonden is met het trans-Europese gasnet, of tot en met 31 december 2029, indien dat eerder is.

Artikel 28

Wijzigingen van Verordening (EU) 2019/942

Verordening (EU) 2019/942 wordt als volgt gewijzigd:

1) in artikel 3, lid 2, wordt de eerste alinea vervangen door:

“Op verzoek van ACER verstrekken de regulerende instanties, het ENTSB-E, het ENTSB-G, het ENNOH, de regionale coördinatiecentra, de EU DSB-entiteit, de transmissiesysteembeheerders voor aardgas, waterstofnetbeheerders, de benoemde elektriciteitsmarktbeheerders en door transmissiesysteembeheerders voor aardgas opgerichte entiteiten, lng-systeembeheerders, aardgasopslagsysteembeheerders of waterstofopslagbeheerders of waterstofterminalbeheerders aan ACER de informatie die ACER uit hoofde van deze verordening voor de uitvoering van de taken van ACER nodig heeft, tenzij ACER die informatie reeds heeft gevraagd en ontvangen”;

2) in artikel 11 worden de punten c) en d) vervangen door:

“c) de verplichtingen uitvoeren van de artikelen 5, 11, 12, 14 en 17 van Verordening (EU) .../... van het Europees Parlement en de Raad* [*the TEN-E Regulation as proposed by COM(2025)xxxx*] en van afdeling 2, punt 8, van bijlage III bij die verordening;

d) besluiten nemen ten aanzien van investeringsaanvragen, inclusief de grensoverschrijdende kostentoewijzing, op grond van artikel 17, lid 9, van Verordening (EU) .../... [*the TEN-E Regulation as proposed by COM(2025)xxxx*].

* Verordening (EU) .../... van het Europees Parlement en de Raad [*the TEN-E Regulation as proposed by COM(2025)xxxx*] (Pb..., ELI: ...).”.

Artikel 29

Wijzigingen van Verordening (EU) 2019/943

Artikel 48 van Verordening (EU) 2019/943 wordt vervangen door:

“Artikel 48

Tienjarig netontwikkelingsplan

1. Het in artikel 30, lid 1, punt b), van deze verordening bedoelde Uniebrede netontwikkelingsplan is gebaseerd op het hoofdscenario en het rapport ter

vaststelling van de systeembehoeften overeenkomstig de artikelen 11 en 12 van Verordening (EU) .../... van het Europees Parlement en de Raad* [*the TEN-E Regulation as proposed by COM(2025)xxxx*] en bevat een modellering van het geïntegreerde netwerk en een beoordeling van de veerkracht van het systeem. Toepasselijke inputparameters voor de modellering van het hoofdsce­nario, zoals aannamen over brandstof- en koolstofprijzen of de installatie van hernieuwbare energie, en aannamen over de Europese beoordeling van de toereikendheid van de elektriciteitsvoorziening overeenkomstig artikel 23 van deze verordening, moeten voor zover mogelijk consistent zijn.

Voor het Uniebrede netontwikkelingsplan geldt met name het volgende:

- (a) het bouwt voort op projecten van grensoverschrijdend belang die zijn opgenomen in nationale tienjarige netontwikkelingsplannen en nationale investeringsplannen, rekening houdend met regionale investeringsplannen als bedoeld in artikel 34, lid 1, en is gebaseerd op EU-aspecten van netplanning als uiteengezet in Verordening (EU) .../... [*the TEN-E Regulation as proposed by COM(2025)xxxx*]; het wordt onderworpen aan een kosten-batenanalyse onder gebruikmaking van de in artikel 14 van die verordening vastgestelde methode;
- (b) het geeft voorrang aan alternatieven voor de uitbreiding van het netwerk, zoals draadloze oplossingen overeenkomstig Verordening (EU) .../... [*the TEN-E Regulation as proposed by COM(2025)xxxx*] of niet-fossiele flexibiliteit;
- (c) het berust, wat grensoverschrijdende interconnecties betreft, ook op de redelijke behoeften van verschillende systeemgebruikers, en bevat langetermijnverbintenissen van de in de artikelen 44 en 51 van Richtlijn (EU) 2019/944 bedoelde investeerders;
- (d) het geeft aan waar er sprake is van een tekort aan investeringen, met name met betrekking tot de grensoverschrijdende capaciteit.

Wat betreft de tweede alinea, punt d), kan bij het Uniebrede netontwikkelingsplan een evaluatie worden gevoegd van de belemmeringen voor de toename van de grensoverschrijdende capaciteit van het net als gevolg van verschillende goedkeuringsprocedures of -praktijken.

2. ACER stelt een advies op over de nationale tienjarige netontwikkelingsplannen om na te gaan of zij consistent zijn met het Uniebrede netontwikkelingsplan, met inbegrip van de naleving van de vereisten van artikel 3, leden 6 en 7, van Verordening (EU) .../... [*the TEN-E Regulation as proposed by COM(2025)xxxx*]. Indien ACER inconsistenties constateert tussen een nationaal tienjarig netontwikkelingsplan en het Uniebrede netontwikkelingsplan, beveelt het binnen twee maanden na ontvangst ervan een wijziging aan van het nationale tienjarige netontwikkelingsplan of van het Uniebrede netontwikkelingsplan, naargelang het geval. Indien een dergelijk nationaal tienjarig netontwikkelingsplan is ontwikkeld overeenkomstig artikel 40 bis van Richtlijn (EU) 2019/944, beveelt ACER de relevante regulerende instantie aan het nationale tienjarige netontwikkelingsplan te wijzigen overeenkomstig artikel 40 bis, lid 7, van die Richtlijn en stelt het de Commissie hiervan op de hoogte.

* Verordening (EU) .../... van het Europees Parlement en de Raad [*the TEN-E Regulation as proposed by COM(2025)xxxx*] (Pb..., ELI: ...).”.

Wijzigingen van Verordening (EU) 2024/1789

Verordening (EU) 2024/1789 wordt als volgt gewijzigd:

1) artikel 60 wordt vervangen door:

“Artikel 60

Uniebreed netontwikkelingsplan voor waterstof

1. Het Uniebreed netontwikkelingsplan voor waterstof is gebaseerd op het hoofdscenario en het rapport ter vaststelling van systeembehoeften overeenkomstig de artikelen 11 en 12 van Verordening (EU) .../... van het Europees Parlement en de Raad* [*the TEN-E Regulation as proposed by COM(2025)xxxx*] en bevat een modellering van het geïntegreerde waterstofnet, de Europese vooruitzichten inzake de toereikendheid van de levering en een beoordeling van de veerkracht van het systeem.

Voor het Uniebreed netontwikkelingsplan voor waterstof geldt met name het volgende:

- a) het bouwt voort op de in artikel 55 van Richtlijn (EU) 2024/1788 bepaalde nationale plannen voor de ontwikkeling van het waterstoftransmissienet en is gebaseerd op EU-aspecten van netplanning als bedoeld in Verordening (EU) .../... [*the TEN-E Regulation as proposed by COM(2025)xxxx*];
- b) het berust, wat grensoverschrijdende interconnecties betreft, op de redelijke behoeften van verschillende netgebruikers, en bevat langetermijnverbintenissen van investeerders als bedoeld in artikel 55, lid 7, van Richtlijn (EU) 2024/1788;
- c) het geeft aan waar sprake is van een tekort aan investeringen, met name met betrekking tot de nodige grensoverschrijdende capaciteit, voor de uitrol van de in punt 3 van bijlage I bij Verordening (EU) .../... [*the TEN-E Regulation as proposed by COM(2025)xxxx*] bedoelde prioritaire corridors voor waterstof en elektrolyse-installaties.

Wat betreft de tweede alinea, punt c), kan bij het Uniebrede netontwikkelingsplan voor waterstof een evaluatie worden gevoegd van de belemmeringen voor de toename van de grensoverschrijdende capaciteit van het net als gevolg van verschillende goedkeuringsprocedures of -praktijken. Deze evaluatie kan in voorkomend geval vergezeld gaan van een alomvattend plan om deze belemmeringen weg te nemen en de uitrol van de prioritaire corridors voor waterstof en elektrolyse-installaties te bespoedigen.

2. ACER stelt in voorkomend geval een advies op over de nationale plannen voor de ontwikkeling van het waterstoftransmissienet om na te gaan of zij consistent zijn met het Uniebrede netontwikkelingsplan voor waterstof, met inbegrip van de naleving van de vereisten van artikel 3, leden 6 en 7, van Verordening (EU) .../... [*the TEN-E Regulation as proposed by COM(2025)xxxx*]. Indien ACER inconsistenties constateert tussen een nationaal plan voor de ontwikkeling van het waterstoftransmissienet en het Uniebreed netontwikkelingsplan voor waterstof, beveelt het uiterlijk twee maanden na ontvangst van het nationale plan voor de ontwikkeling van het waterstoftransmissienet een wijziging aan van het nationale

plan voor de ontwikkeling van het waterstoftransmissienet of van het Uniebrede netontwikkelingsplan voor waterstof, naargelang het geval.

3. Bij de ontwikkeling van het Uniebreed netontwikkelingsplan voor waterstof werkt het ENNOH samen met het ENTSB-E en het ENTSB-G, met name bij de ontwikkeling van de kosten-batenanalyse voor het gehele energiesysteem als bedoeld in artikel 14 van Verordening (EU) .../... [*the TEN-E Regulation as proposed by COM(2025)xxxx*], en de vaststelling van leemten in de infrastructuur als bedoeld in artikel 13 van die verordening.

* Verordening (EU) .../... van het Europees Parlement en de Raad [*the TEN-E Regulation as proposed by COM(2025)xxxx*] (Pb..., ELI: ...).”.

2) artikel 61 wordt vervangen door:

“Artikel 61

Geïntegreerde netplanning op EU-niveau

1. Gedurende de overgangperiode tot 1 januari 2027 ontwikkelt het ENTSB-G het Uniebreed netontwikkelingsplan voor waterstof voor 2026, met de volledige betrokkenheid van waterstoftransmissienetbeheerders en samen met het ENNOH, zodra dit is opgericht. Het Uniebreed netontwikkelingsplan voor waterstof voor 2026 bestaat uit twee aparte hoofdstukken: een hoofdstuk over waterstof en een hoofdstuk over aardgas. Het ENTSB-G doet het ENNOH onverwijld en vóór 1 januari 2027 alle informatie toekomen, met inbegrip van de gegevens en analyses die het tijdens de voorbereiding van de Uniebrede netontwikkelingsplannen voor waterstof heeft verzameld.
2. Het ENNOH ontwikkelt op grond van dit artikel en artikel 60 het Uniebreed netontwikkelingsplan voor waterstof voor 2028.
3. Het ENNOH werkt nauw samen met het ENTSB-E en het ENTSB-G om geïntegreerde Uniebrede netontwikkelingsplannen te ontwikkelen op grond van respectievelijk de artikelen 32 en 60 van deze verordening en artikel 30 van Verordening (EU) 2019/943.
4. Wanneer besluiten moeten worden genomen om voor alle energiedragers systeemefficiëntie zoals gedefinieerd in artikel 2, punt 4), van Richtlijn (EU) 2023/1791 van het Europees Parlement en de Raad te waarborgen, draagt de Commissie er zorg voor dat het ENTSB-E, het ENTSB-G en het ENNOH nauw samenwerken.
5. Het ENNOH, het ENTSB-E en het ENTSB-G werken op efficiënte, inclusieve en transparante wijze samen, vergemakkelijken het nemen van besluiten bij consensus en ontwikkelen de nodige werkregelingen om die samenwerking mogelijk te maken en ervoor te zorgen dat zij eerlijk worden vertegenwoordigd.

Het ENNOH kan samen met het ENTSB-E en het ENTSB-G werkgroepen oprichten om zijn verplichtingen uit hoofde van de eerste alinea, punten a), b) en d), na te komen en zorgt ervoor dat de waterstof-, elektriciteits- en aardgassector eerlijk en gelijk in de werkgroepen worden vertegenwoordigd.”.

Overgangsbepalingen

1. Deze verordening heeft geen invloed op de verlening, voortzetting of wijziging van financiële bijstand die door de Commissie is toegezegd uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1316/2013 van het Europees Parlement en de Raad⁴⁰ en Verordening (EU) 2021/1153.
2. Alle processen voor de ontwikkeling van de voor de kosten-batenanalyse gebezigde methode die het ENTSB-E of het ENNOH overeenkomstig artikel 11 van Verordening (EU) 2022/869 vóór [date of entry into force/start of application of this Regulation] heeft geïnitieerd, worden voortgezet uit hoofde van artikel 14 van deze verordening.

Alle op grond van artikel 11 van Verordening (EU) 2022/869 voltooide stappen worden geacht te zijn voltooid op grond van het overeenkomstige artikel 14 van deze verordening.

Elke methode voor de kosten-batenanalyse voor het gehele energiesysteem die door de Commissie is goedgekeurd krachtens artikel 11, lid 4, van Verordening (EU) 2022/869, wordt geacht te zijn goedgekeurd op grond van artikel 14, lid 7, van deze verordening en blijft geldig totdat zij wordt vervangen door een nieuwe methode voor de kosten-batenanalyse voor het gehele energiesysteem die is ontwikkeld krachtens artikel 14 van deze verordening.
3. De gezamenlijke scenario's die op grond van artikel 12 van Verordening (EU) 2022/869 door het ENTSB-E, het ENTSB-G en het ENNOH worden ontwikkeld, worden verder ontwikkeld en goedgekeurd door de Commissie overeenkomstig de in dat artikel vastgestelde procedure. Zodra die gezamenlijke scenario's door de Commissie zijn goedgekeurd, worden zij beschouwd als centrale referentiescenario's op grond van artikel 11 van deze verordening en blijven zij geldig totdat zij worden vervangen door nieuwe centrale referentiescenario's die op grond van artikel 11 van deze verordening zijn ontwikkeld.
4. Bijlage VII bij Verordening (EU) 2022/869 tot vaststelling van de [] Unielijst van projecten van gemeenschappelijk belang en projecten van wederzijds belang, en de artikelen [] van Verordening (EU) 2022/869 en de bijlagen [] bij die verordening, blijven van toepassing op de projecten van gemeenschappelijk belang en projecten van wederzijds belang die op de [] Unielijst zijn opgenomen, totdat de in artikel 3, lid 4, van deze verordening bedoelde gedelegeerde handeling tot vaststelling van de eerste Unielijst van toepassing wordt.

⁴⁰ Verordening (EU) nr. 1316/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2013 tot vaststelling van de financieringsfaciliteit voor Europese verbindingen, tot wijziging van Verordening (EU) nr. 913/2010 en tot intrekking van Verordeningen (EG) nr. 680/2007 en (EU) nr. 67/2010 (PB L 348 van 20.12.2013, blz. 129), <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1316/oj>.

Artikel 32

Intrekking

Verordening (EU) 2022/869 wordt ingetrokken. Verwijzingen naar Verordening (EU) 2022/869 worden opgevat als verwijzingen naar deze verordening.

Artikel 33

Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking op de twintigste dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.

Gedaan te Brussel,

Voor het Europees Parlement
De voorzitter

Voor de Raad
De voorzitter

FINANCIEEL EN DIGITAAL MEMORANDUM

1.	KADER VAN HET VOORSTEL/INITIATIEF	3
1.1.	Benaming van het voorstel/initiatief	3
1.2.	Betrokken beleidsterreinen.....	3
1.3.	Doelstellingen	3
1.3.1.	Algemene doelstellingen	3
1.3.2.	Specifieke doelstellingen	3
1.3.3.	Verwachte resultaten en gevolgen	4
1.3.4.	Prestatie-indicatoren.....	4
1.4.	Het voorstel/initiatief betreft:	5
1.5.	Motivering van het voorstel/initiatief	5
1.5.1.	Behoeften waarin op korte of lange termijn moet worden voorzien, met een gedetailleerd tijdschema voor de uitrol van het initiatief.....	5
1.5.2.	Meerwaarde van het optreden van de EU (deze kan het resultaat zijn van verschillende factoren, bijvoorbeeld coördinatiewinst, rechtszekerheid, grotere doeltreffendheid of complementariteit). Voor de toepassing van dit punt wordt onder “meerwaarde van het optreden van de EU” verstaan de waarde die het optreden van de Unie oplevert boven op de waarde die door een optreden van alleen de lidstaten zou zijn gecreëerd.	8
1.5.3.	Nuttige ervaring die bij soortgelijke activiteiten in het verleden is opgedaan	8
1.5.4.	Verenigbaarheid met het meerjarig financieel kader en eventuele synergie met andere passende instrumenten	9
1.5.5.	Beoordeling van de verschillende beschikbare financieringsopties, waaronder mogelijkheden voor herschikking	9
1.6.	Duur van het voorstel/initiatief en van de financiële gevolgen ervan.....	10
1.7.	Wijzen van uitvoering van de begroting	10
2.	BEHEERSMAATREGELEN	11
2.1.	Regels inzake het toezicht en de verslagen	11
2.2.	Beheers- en controlesystemen.....	11
2.2.1.	Rechtvaardiging van de voorgestelde wijzen van uitvoering van de begroting, uitvoeringsmechanismen voor financiering, betalingsvoorwaarden en controlestrategie	11
2.2.2.	Informatie over de vastgestelde risico's en het (de) systeem (systemen) voor interne controle dat is (die zijn) opgezet om die risico's te beperken.....	12
2.2.3.	Raming en motivering van de kosteneffectiviteit van de controles (verhouding tussen de controlekosten en de waarde van de desbetreffende financiële middelen) en evaluatie van het verwachte foutenrisico (bij betaling en bij afsluiting)	12
2.3.	Maatregelen ter voorkoming van fraude en onregelmatigheden.....	13

3.	GERAAMDE FINANCIËLE GEVOLGEN VAN HET VOORSTEL/INITIATIEF	14
3.1.	Rubrieken van het meerjarig financieel kader en betrokken begrotingsonderdelen voor uitgaven.....	14
3.2.	Geraamde financiële gevolgen van het voorstel inzake kredieten.....	15
3.2.1.	Samenvatting van de geraamde gevolgen voor de beleidskredieten.....	15
3.2.1.1.	Kredieten uit goedgekeurde begroting.....	15
3.2.2.	Geraamde output, gefinancierd uit beleidskredieten.....	18
3.2.3.	Samenvatting van de geraamde gevolgen voor de administratieve kredieten.....	20
3.2.3.1.	Kredieten uit goedgekeurde begroting.....	20
3.2.3.2.	Totaal kredieten.....	20
3.2.4.	Geraamde personeelsbehoeften.....	20
3.2.4.1.	Gefinancierd uit goedgekeurde begroting.....	21
3.2.4.2.	Totale personeelsbehoeften.....	21
3.2.5.	Overzicht van het geschatte effect op investeringen die met digitale technologie samenhangen.....	23
3.2.6.	Verenigbaarheid met het huidige meerjarig financieel kader.....	23
3.2.7.	Bijdragen van derden.....	23
3.3.	Geraamde gevolgen voor de ontvangsten.....	26
4.	Digitale dimensies.....	26
4.1.	Voorschriften met digitale relevantie.....	26
4.2.	Gegevens.....	27
4.3.	Digitale oplossingen.....	28
4.4.	<i>Interoperabiliteitsbeoordeling</i>	28
4.5.	Maatregelen ter ondersteuning van de digitale uitvoering.....	29

1. KADER VAN HET VOORSTEL/INITIATIEF

1.1. Benaming van het voorstel/initiatief

Verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende richtsnoeren voor de trans-Europese energie-infrastructuur, tot wijziging van Verordeningen (EU) 2019/942, (EU) 2019/943 en (EU) 2024/1789, en tot intrekking van Verordening (EU) 2022/869

1.2. Betrokken beleidsterreinen

Gebied: Energie

Activiteit: Clean Industrial Deal

1.3. Doelstellingen

1.3.1. Algemene doelstellingen

De algemene doelstelling is de tijdige en efficiënte ontwikkeling en interoperabiliteit van veerkrachtige energie-infrastructuur, hernieuwbare energie en flexibiliteit, met inbegrip van opslag en laadstations, in de hele EU. Dit zal de EU in staat stellen haar energie- en klimaatdoelstellingen te verwezenlijken, waaronder het waarborgen van betaalbare energie door betere interconnectiviteit, wat zal leiden tot prijsconvergentie, lagere groothandelsprijzen voor elektriciteit en minder volatiliteit van de elektriciteitsprijzen, alsook tot snellere aansluitingen voor de aanbod- en vraagzijde.

1.3.2. Specifieke doelstellingen

Met het oog op de algemene doelstelling worden in dit initiatief vier specifieke doelstellingen (SD's) nagestreefd:

i) SD1: ervoor zorgen dat projecten die in netontwikkelingsplannen zijn opgenomen en als PGB's/PWB's zijn geselecteerd, op passende en doeltreffende wijze voorzien in vastgestelde behoeften op het gebied van infrastructuur, zodat een tijdige en efficiënte ontwikkeling van energie-infrastructuur wordt gewaarborgd;

ii) SD2: het vergemakkelijken van het gebruik van instrumenten voor kostendeling met het oog op een snellere uitrol van grensoverschrijdende infrastructuurprojecten, wat leidt tot een groter gebruik van instrumenten voor kostendeling en kortere tijden voor de uitrol van projecten;

ii) SD3: het verkorten en vereenvoudigen van vergunningsprocedures op het gebied van projecten voor energie-infrastructuur, hernieuwbare energie en opslag, en laadstations, waardoor de tijd die nodig is om de vereiste vergunningen te verkrijgen, wordt verkort, de bestaande termijnen haalbaar worden en de vergunningsvereisten worden vereenvoudigd;

iv) SD4: de fysieke en cyberveiligheid en de veerkracht van grensoverschrijdende energie-infrastructuur (PGB's/PWB's) verbeteren door het aantal uitrustingen en installaties voor bescherming en veerkracht op kritieke netwerkelementen te verhogen.

Het voorstel bevat een **nieuw vereiste voor de Commissie**, dat verband houdt met de verwezenlijking van **SD1**:

- Vereiste 1 (gekoppeld aan SD1): de Commissie heeft tot taak om ten minste om de vier jaar een alomvattend hoofdscenario en, waar nodig, gevoeligheidsanalyses te ontwikkelen voor de elektriciteits-, waterstof- en gasector, die zullen worden gebruikt voor de tienjarige netontwikkelingsplannen voor de hele Unie (TYNDP's) (artikel 11).

Het voorstel bevat nieuwe vereisten voor ACER, die verband houden met de verwezenlijking van SD1 en SD2:

- Vereiste 2 (gekoppeld aan SD1): met het oog op de ontwikkeling van het hoofdscenario wordt ACER belast met de ondersteuning en de controle van de gegevensverzameling door de Commissie (artikel 11). Daarnaast moet ACER een bindende kadermethode ontwikkelen en bekendmaken voor de vaststelling van infrastructuurbehoeften (uit te voeren door het ENTSB-E en het ENNOH).
- Vereiste 3 (gekoppeld aan SD2): ACER krijgt de opdracht zijn aanbeveling inzake grensoverschrijdende kostentoe wijzing (CBCA) te actualiseren en een centraal register van alle CBCA-besluiten op te zetten (artikel 17).

1.3.3. *Verwachte resultaten en gevolgen*

Vermeld de gevolgen die het voorstel/initiatief zou moeten hebben op de begunstigden/doelgroepen.

De aanvullende middelen stellen de Commissie en ACER in staat het krachtens Uniewetgeving voor de vervulling van hun taken overeenkomstig de eisen van dit voorstel vereiste mandaat uit te voeren. Het voorstel zal naar verwachting de volgende gevolgen hebben voor de begunstigden en doelgroepen:

- **Vereiste 1:** door de Commissie te belasten met de ontwikkeling van een hoofdscenario wordt naar verwachting gezorgd voor meer transparantie, toezicht en samenhang van de inputs die worden gebruikt bij de netplanning op zowel Europees als nationaal niveau, met als uiteindelijk doel ervoor te zorgen dat de infrastructuurbehoeften doeltreffender worden vastgesteld en aangepakt, wat zal leiden tot een verkleining van de leemte tussen de geplande infrastructuurprojecten in het tienjarig netontwikkelingsplan en de vastgestelde grensoverschrijdende infrastructuurbehoeften in de loop van de tijd, wat ten voordele is van alle systeem- en netbeheerders en -gebruikers door een snellere totstandkoming van een optimaal net.
- **Vereiste 2:** door ACER te belasten met taken in verband met de ontwikkeling van hoofdscenario's en de vaststelling van infrastructuurbehoeften worden de robuustheid en geloofwaardigheid van het proces en de resultaten ervan gewaarborgd, met vergelijkbare voordelen als bij vereiste 1.
- **Vereiste 3:** door ACER opdracht te geven tot de actualisering van zijn aanbeveling inzake grensoverschrijdende kostentoe wijzing zal een meer geharmoniseerd kader voor kostendeling worden gecreëerd, waardoor de samenhang tussen de lidstaten en de CBCA-besluiten wordt verbeterd, en zal een grotere betrokkenheid van niet-gastlidstaten worden aangemoedigd, met als doel het gebruik van instrumenten voor kostendeling te vergemakkelijken voor een snellere uitvoering van grensoverschrijdende infrastructuurprojecten.

1.3.4. *Prestatie-indicatoren*

Vermeld de indicatoren voor de monitoring van de voortgang en de beoordeling van de resultaten.

De indicatoren voor de monitoring van de voortgang en de verwezenlijking van de doelstellingen van het initiatief zijn opgenomen in bijlage 8 bij de effectbeoordeling bij het pakket Europese netten. Zij hebben met name betrekking op:

- de mate waarin projecten die deel uitmaken van netontwikkelingen en als PGB's/PWB's zijn geselecteerd, op passende en doeltreffende wijze voorzien in vastgestelde infrastructuurbehoeften;
- het doeltreffende en toegenomen gebruik van instrumenten voor kostendeling;
- de vereenvoudiging van vergunningsprocedures, de verkorting van de doorlooptijden van vergunningverlening en de naleving van de huidige termijnen;
- de verbetering van de fysieke en cyberveiligheid en de veerkracht van de energie-infrastructuur.

Wat betreft de specifieke doelstellingen waarmee de vereisten 1 tot en met 3 verband houden, zijn de volgende indicatoren van toepassing:

- **Indicatoren voor vereisten 1 en 2 (gekoppeld aan SD1):** het aantal en de totale capaciteit van de goedgekeurde/ingezette nieuwe grensoverschrijdende interconnectoren; de mate waarin aan de vastgestelde infrastructuurbehoeften wordt voldaan door infrastructuurprojecten (capaciteit) die zijn opgenomen in het tienjarig netontwikkelingsplan (gepland, in aanbouw of in opdracht gegeven) of door andere draadloze oplossingen (aanwezigheid van de leemte tussen behoeften en projecten, en verkleining van de leemte); de toepassing van draadloze oplossingen wat betreft het aantal projecten en de respectieve toename van netcapaciteit.
- **Indicatoren voor vereiste 3 (gekoppeld aan SD2):** het aantal bindende kostendelingsovereenkomsten dat de uitvoering van grensoverschrijdende projecten mogelijk maakt; de gemiddelde duur voor het bereiken van een overeenkomst inzake kostentoe wijzing; het aantal niet-gastlanden dat bijdraagt aan kostendelingsovereenkomsten; het aantal projecten dat deel uitmaakt van bundels waarvoor de PGB/PWB-status wordt aangevraagd.

1.4. Het voorstel/initiatief betreft:

- een nieuwe actie
- een nieuwe actie na een proefproject/voorbereidende actie⁷⁰
- X de verlenging van een bestaande actie
- de samenvoeging of ombuiging van een of meer acties naar een andere/een nieuwe actie

1.5. Motivering van het voorstel/initiatief

1.5.1. *Behoeften waarin op korte of lange termijn moet worden voorzien, met een gedetailleerd tijdschema voor de uitrol van het initiatief*

Vereiste 1:

⁷⁰ In de zin van artikel 58, lid 2, punt a) of b), van het Financieel Reglement.

Er wordt een nieuwe bepaling ingevoerd op grond waarvan de Commissie na de inwerkingtreding van de verordening en vervolgens ten minste elke vier jaar een hoofdsценario moet ontwikkelen, dat moet worden gebruikt voor het Uniebrede tienjarige netontwikkelingsplan (artikel 11). De Commissie moet ook een methode ontwikkelen voor het verzamelen van gegevens van het ENTSB-E, het ENNOH en het ENTSB-G en de relevante actoren raadplegen over de verzamelde gegevens. Daarnaast moet de Commissie het ontwerp van het hoofdsценario bespreken met de TEN-E-groep en het definitieve hoofdsценario goedkeuren en publiceren. De Commissie kan zo nodig ook gevoeligheidsanalyses voor het hoofdsценario ontwikkelen op basis van markt- of beleidsontwikkelingen. De Commissie zal de vastgestelde behoeften in de relevante regionale fora moeten opvolgen. Binnen de Commissie zouden deze taken worden toegewezen aan DG Energie en het JRC.

Wat DG Energie betreft, zou het nieuwe vereiste met betrekking tot de ontwikkeling van het hoofdsценario extra middelen vereisen om het scenario-ontwikkelingsproces te beheren, wat een groot aantal interacties met belanghebbenden, lidstaten, ondersteunende diensten en partners enz. met zich meebrengt. Op basis van de effectbeoordeling bij dit voorstel zal de uitvoering van deze taken leiden tot een extra werklast voor DG Energie van in totaal 6 vte. Deze aanvullende personele middelen zouden de volgende behoeften dekken:

Processturing:

- Coördineren van het algemene proces tussen het ENTSB/TSB's, de Commissie en ACER, zoals vereist door de TEN-E-wetgeving; belanghebbenden en lidstaten raadplegen tijdens de verschillende fasen van het proces (onder meer via workshops en bijeenkomsten) en de passende follow-up (zoals beschreven in de artikelen 11 tot en met 13).
- Zorgen voor de compatibiliteit van netsценario's binnen de algemene beleidsarchitectuur; de opzet van het scenario afstemmen op het lopende beleidssценario (bv. met betrekking tot de streefcijfers voor 2040, de richtlijn hernieuwbare energie, energie-efficiëntie, het emissiehandelssysteem enz.); zorgen voor afstemming op de nationale energie- en klimaatplannen en de Europese beoordeling van de toereikendheid van de elektriciteitsvoorziening; het beheren van het beoordelingsproces van het ontwerp- en definitieve verslag inzake de vaststelling van infrastructuurbehoeften (uitgevoerd door de ENTSB's).
- Coördineren van het afstemmen van de behoeften (na vaststelling van de beoordeling van de infrastructuurbehoeften) met het ENTSB-E, TSB's, lidstaten, nationale regulerende instanties en belanghebbenden, en het proces sturen met de relevante regionale groepen. De kosten-batenanalyse voor het gehele energiesysteem nauwlettend volgen met de ENTSB's en zorgen voor een succesvolle uitvoering, waarbij ook de belanghebbenden worden betrokken.
- Voorbereiden en opstellen van rechtshandelingen en beheren van het vaststellingsproces.

Ontwikkeling en coördinatie van het scenario:

- Zorgen voor gegevensverzameling met de lidstaten, het ENTSB-E, het ENTSB-G, het ENNOH, NRI's en andere belanghebbenden. Registers bijhouden en het proces van gegevenskwaliteit waarborgen.

- Coördinatie van de beoordelingswerkzaamheden. Hieronder vallen alle stappen van het modelleringsproces, namelijk het zorgen voor de beschikbaarheid van gegevens, het vaststellen van kritische aannamen, het evalueren en kwalitatief controleren van ontwerpmodelleringsresultaten, het opvolgen van het werkplan en het plannen van de interactie van modelleerders/analisten met de belanghebbenden.
- Het documenteren van de verschillende stappen van de modellering en het verspreiden van verslagen en datasets. De documentatie zal methode, gegevens, belangrijke aannamen en resultaten in verschillende formaten omvatten: verslagen, gegevensbestanden, onlinebronnen.

Het JRC zou worden belast met de ondersteuning van DG Energie bij de ontwikkeling van het hoofdscenario en met de uitvoering van de modellering. Het verzamelen van gegevens van de lidstaten en TSB's voor de modellering van elektriciteit, gas en waterstof valt onder de verantwoordelijkheid van DG ENER, met steun van het JRC. Op basis van de effectbeoordeling zal dit naar verwachting leiden tot een nieuwe werklast voor het JRC van in totaal 12 vte.

- Samenwerken met DG Energie en technische en beleidsexpertise verstrekken bij de ontwikkeling van de methode voor de modellering van het hoofdscenario, en DG Energie ondersteunen met de nodige gegevensverzameling bij het ENTSB-E, het ENNOH en het ENTSB-G.
- Modellering van het energiesysteem: scenario's en gevoeligheidsanalyses opstellen; het voor de modellering van het energiesysteem vereiste gegevensbeheer.
- Elektriciteitsmodellering: modellering van de dispatching van elektriciteit voor de scenario's; stroomberekeningen; het voor de elektriciteitsmodellering vereiste gegevensbeheer.
- Gas- en waterstofmodellering: actualisering van de langetermijnverwachtingen voor gas en waterstof; gasmarkt- en netwerkmodellering voor de scenario's; modellering van gas-/waterstofstromen; met inbegrip van gegevensmodellering voor gas-/waterstofmodellering; het voor de gas- en waterstofmodellering vereiste gegevensbeheer.

In totaal zal het voorstel naar schatting leiden tot een nieuwe werklast voor de Commissie van in totaal **18 vte** (6 vte voor DG Energie en 12 vte voor het JRC, waarvan 4 uit het huidige personeel worden ingezet en 9 worden gefinancierd via een administratieve overeenkomst). Daarnaast zou 1 miljoen EUR aan eenmalige operationele kosten en 500 000 EUR aan terugkerende jaarlijkse operationele kosten nodig zijn voor technische actualiseringen, uitbreidingen en onderhoud van de elektriciteits-, gas- en waterstofmodellen, voor de modellering van streefcijfers, nationale energie- en klimaatplannen en energiemixen, alsook voor de organisatie van workshops en missies.

ACER

Vereiste 2:

ACER heeft tot taak alle inputgegevens te ondersteunen en te verifiëren die de Commissie in het kader van de ontwikkeling van het hoofdscenario heeft verzameld (artikel 11). Bovendien moet ACER een bindende methode ontwikkelen voor de vaststelling van infrastructuurbehoeften (artikel 12) en nagaan of de door het

ENTSB-E en het ENNOH ontwikkelde en ingediende ontwerp-vaststelling van infrastructuurbehoeften in overeenstemming is met de ontwikkelde kadermethode, en verslag uitbrengen aan de TEN-E-groep. Ook moet ACER de kadermethode zo nodig op eigen initiatief of op verzoek van de Commissie actualiseren.

De uitvoering van deze nieuwe taken zal voor ACER naar schatting een extra werklast van in totaal 2 vte met zich meebrengen. Bovendien zou ACER operationele uitgaven hebben, waaronder consultancy voor de ontwikkeling van de methode voor infrastructuurbehoeften, de ontwikkeling van een IT-instrument om gegevensverificatie en overheadkosten te vergemakkelijken, met eenmalige kosten van naar schatting 130 000 EUR en terugkerende operationele kosten van 100 000 EUR per jaar.

Vereiste 3:

ACER moet een aanbeveling inzake grensoverschrijdende kostentoewijzing vaststellen, waarin goede praktijken voor de behandeling van investeringsaanvragen voor PGB's worden vastgesteld, rekening houdend met de beginselen van de TEN-E-verordening (artikel 17). Die aanbeveling wordt zo nodig regelmatig geactualiseerd. Wanneer ACER de aanbeveling vaststelt of wijzigt, organiseert het een uitgebreid raadplegingsproces met alle belanghebbenden. Die aanbeveling bevat ook een niet-bindend model voor grensoverschrijdende kostentoewijzing om het werk van de nationale regulerende instanties te vergemakkelijken.

De ontwikkeling en vaststelling van een aanbeveling inzake grensoverschrijdende kostentoewijzing en het bijhouden van een register van CBCA-besluiten zullen naar schatting leiden tot een extra werklast voor ACER van in totaal 1 vte en tot geraamde eenmalige kosten van 70 000 EUR voor de ontwikkeling van het IT-instrument voor het register van CBCA-besluiten.

Voor DG Energie en het JRC en ACER reiken de bovenstaande vereisten voor de uitvoering van het wetgevingsvoorstel verder dan het huidige MFK 2021-2027.

- 1.5.2. *Meerwaarde van het optreden van de EU (deze kan het resultaat zijn van verschillende factoren, bijvoorbeeld coördinatiewinst, rechtszekerheid, grotere doeltreffendheid of complementariteit). Voor de toepassing van dit punt wordt onder "meerwaarde van het optreden van de EU" verstaan de waarde die het optreden van de Unie oplevert boven op de waarde die door een optreden van alleen de lidstaten zou zijn gecreëerd.*

Zie in de toelichting de punten subsidiariteit en evenredigheid.

- 1.5.3. *Nuttige ervaring die bij soortgelijke activiteiten in het verleden is opgedaan*

De evaluatie van de vorige TEN-E-verordening heeft aangetoond dat deze de integratie van de netwerken van de lidstaten doeltreffend heeft verbeterd, de energiehandel heeft gestimuleerd en daarmee heeft bijgedragen aan het concurrentievermogen van de Unie. PGB's hebben ook in sterke mate bijgedragen tot leveringszekerheid als een van de belangrijkste contextuele aspecten bij het ontwerp van de TEN-T-verordening. Na de evaluatie in 2020 is de TEN-E-verordening in 2022 herzien. In het uitvoeringsverslag dat als bijlage bij de effectbeoordeling is gevoegd, worden de lessen geanalyseerd die zijn getrokken uit de uitvoering van de herziene TEN-E-verordening. Het uitvoeringsverslag levert bewijs voor de noodzaak van verdere verbeteringen, met name wat betreft de ontwikkeling van scenario's, de vaststelling van infrastructuurbehoeften en het

daaruit voortvloeiende tienjarig netontwikkelingsplan, de selectie en beoordeling van PGB-/PWB-projecten, en CBCA- en vergunningskaders.

1.5.4. Verenigbaarheid met het meerjarig financieel kader en eventuele synergie met andere passende instrumenten

Dit pakket Europese netten is een belangrijk resultaat in het kader van de Clean Industrial Deal en het actieplan voor betaalbare energie, die zijn opgenomen in het werkprogramma van de Commissie voor 2025. Het voorstel vormt een aanvulling op andere initiatieven die gericht zijn op het creëren van een meer geïntegreerde Europese energiemarkt en lagere energiekosten voor huishoudens en industrieën. Energie-infrastructuur is ook van cruciaal belang om de voorgestelde EU-klimaatdoelstelling voor 2040 te halen en om de doelstelling van de EU om tegen 2050 klimaatneutraal te zijn, te verwezenlijken.

In het voorstel van de Commissie voor het nieuwe meerjarig financieel kader (MFK) 2028-2034 wordt gewezen op “het cruciale belang van een echte energie-unie en goed geïntegreerde EU-infrastructuurnetwerken”, wat tot uiting komt in een aanzienlijk hogere begroting die wordt voorgesteld voor de Connecting Europe Facility (CEF) voor energie. De TEN-E-verordening vormt de basis voor energie-infrastructuurprojecten die in het kader van de CEF worden gefinancierd.

1.5.5. Beoordeling van de verschillende beschikbare financieringsopties, waaronder mogelijkheden voor herschikking

In het effectbeoordelingsverslag bij dit voorstel zijn verschillende beleidsalternatieven geanalyseerd om de algemene en specifieke doelstellingen van het initiatief te verwezenlijken. De voorkeursoptie die met dit wetgevingsvoorstel wordt nagestreefd, werd als de meest doeltreffende en kostenefficiënte aanpak en in overeenstemming met het subsidiariteits- en evenredigheidsbeginsel beschouwd.

DG Energie, het JRC en ACER worden gezien hun eerdere ervaringen met infrastructuurplanning en modellering van energiesystemen het meest geschikt geacht om de aanvullende vereisten die voortvloeien uit het wetgevingsvoorstel uit te voeren.

DG Energie heeft sinds de vaststelling van de TEN-E-verordening in 2013 aanzienlijke ervaring opgedaan met de planning en coördinatie van infrastructuur. Het is daarom het meest geschikt om de vaststelling van infrastructuurbehoeften en mechanismen voor het opvullen van leemten op EU-niveau op onpartijdige wijze te coördineren. Het JRC beschikt over aanzienlijke technische kennis op het gebied van modellering van energiesystemen en heeft zijn eigen modelleringsinstrumenten ontwikkeld. Het wordt daarom als het meest geschikt beschouwd om de modelleringstaken in verband met de ontwikkeling van het hoofdsценario uit te voeren.

Gezien zijn mandaat is ACER in de beste positie om de vereisten 1 en 2 uit te voeren. Het heeft aanzienlijke technische expertise opgebouwd als belangrijke speler met een formele rol, zowel wat betreft het proces van infrastructuurplanning als de grensoverschrijdende kostentoewijzing op EU-niveau in het huidige TEN-E-kader.

De extra vte's zijn nodig voor nieuwe taken/vereisten die voortvloeien uit dit wetgevingsvoorstel, terwijl de bestaande taken in de nabije toekomst niet zullen afnemen.

1.6. Duur van het voorstel/initiatief en van de financiële gevolgen ervan

beperkte geldigheidsduur

- van kracht vanaf [DD/MM]JJJJ tot en met [DD/MM]JJJJ
- financiële gevolgen vanaf JJJJ tot en met JJJJ voor vastleggingskredieten en vanaf JJJJ tot en met JJJJ voor betalingskredieten.

onbeperkte geldigheidsduur

- uitvoering met een opstartperiode vanaf JJJJ tot en met JJJJ,
- gevolgd door een volledige uitvoering.

1.7. Wijzen van uitvoering van de begroting

Direct beheer door de Commissie

- door haar diensten, waaronder het personeel in de delegaties van de Unie
- door de uitvoerende agentschappen

Gedeeld beheer met de lidstaten

Indirect beheer door begrotingsuitvoeringstaken toe te vertrouwen aan:

- derde landen of de door hen aangewezen organen
- internationale organisaties en hun agentschappen (geef aan welke)
- de Europese Investeringsbank en het Europees Investeringsfonds
- de in de artikelen 70 en 71 van het Financieel Reglement bedoelde organen
- publiekrechtelijke organen
- privaatrechtelijke organen met een openbaardienstverleningstaak, voor zover zij zijn voorzien van voldoende financiële garanties
- privaatrechtelijke organen van een lidstaat, waaraan de uitvoering van een publiek-privaat partnerschap is toevertrouwd en die zijn voorzien van voldoende financiële garanties
- organen waaraan of personen aan wie de uitvoering van specifieke maatregelen op het gebied van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid in het kader van titel V van het Verdrag betreffende de Europese Unie is toevertrouwd en die worden genoemd in de betrokken basishandeling
- in een lidstaat gevestigde organen die onder het privaatrecht van een lidstaat of onder het Unierecht vallen en die in aanmerking komen om overeenkomstig sectorspecifieke regelgeving te worden belast met de uitvoering van middelen van de Unie of begrotingsgaranties, voor zover dergelijke organen onder zeggenschap staan van publiekrechtelijke organen of privaatrechtelijke organen met een openbaardienstverleningstaak, en beschikken over voldoende financiële garanties in de vorm van hoofdelijke aansprakelijkheid van de controlerende organen of gelijkwaardige financiële garanties, die voor elke actie beperkt kunnen blijven tot het maximumbedrag van de steun van de Unie

Opmerkingen

N.v.t.

2. BEHEERSMAATREGELEN

2.1. Regels inzake het toezicht en de verslagen

DG Energie en het JRC

De taken die rechtstreeks door DG Energie worden uitgevoerd, volgen de jaarlijkse planning- en monitoringcyclus, zoals die wordt uitgevoerd in de Commissie en de uitvoerende agentschappen, met inbegrip van de verslaglegging over de resultaten via het jaarlijks activiteitenverslag van DG ENER en het jaarlijks activiteitenverslag van het JRC.

ACER

Krachtens zijn financiële regeling moet ACER in het kader van zijn programmeringsdocument een jaarlijks werkprogramma indienen, inclusief nadere informatie over de financiële en personele middelen voor iedere uitgevoerde activiteit.

ACER brengt maandelijks verslag uit aan DG Energie over de uitvoering van de begroting, met inbegrip van vastleggingen, en over betalingen per begrotingstitel en vacaturepercentages per functietype.

Daarnaast wordt DG Energie rechtstreeks vertegenwoordigd in de bestuursorganen van ACER. Via zijn vertegenwoordigers in de raad van bestuur wordt DG Energie op elke vergadering gedurende het jaar op de hoogte gesteld van het gebruik van de begroting en de personeelsformatie.

Tot slot moet ACER, ook in overeenstemming met de financiële regels, in de raad van bestuur en via het jaarlijkse activiteitenverslag, jaarlijks verslag uitbrengen over zijn activiteiten en het gebruik van middelen.

2.2. Beheers- en controlesystemen

2.2.1. *Rechtvaardiging van de voorgestelde wijzen van uitvoering van de begroting, uitvoeringsmechanismen voor financiering, betalingsvoorwaarden en controlestrategie*

Vereiste 1:

De taken in het kader van dit vereiste zullen aan de Commissie worden toegewezen

Tijdens de uitvoering kan worden beslist om deze taken intern uit te voeren of via een aanbestedingsprocedure aan een dienstverlener te gunnen. Indien de taken aan een dienstverlener worden gegund, wordt de aanbesteding uitgevoerd onder direct beheer, met volledige toepassing van het Financieel Reglement. De controlestrategie voor aanbestedingen van DG Energie en het JRC omvat specifieke juridische, operationele en financiële controles vooraf, zowel in het kader van de aanbestedingsprocedure (evaluatie door de Aankoop- en gunningsadviescommissie) als bij de ondertekening van contracten. Bovendien zijn uitgaven voor de aankoop van goederen en diensten onderworpen aan controles vooraf en, indien nodig, controles achteraf en financiële controles.

Vereisten 2 en 3:

Gezien zijn mandaat is ACER in de beste positie om deskundigheid op te bouwen in verband met de uitvoering van vereisten 3 en 4.

DG Energie heeft een controlestrategie opgezet om zijn betrekkingen met ACER te beheren, als onderdeel van het internecontrolekader van de Commissie van 2017. Het Agentschap heeft in december 2018 een eigen internecontrolekader herzien en vastgesteld.

2.2.2. *Informatie over de vastgestelde risico's en het (de) systeem (systemen) voor interne controle dat is (die zijn) opgezet om die risico's te beperken*

DG Energie

De elementen die rechtstreeks door DG Energie worden beheerd, kunnen onderhevig zijn aan de gebruikelijke risico's van aanbestedingsprocedures. Deze risico's worden als laag beschouwd wat de wettigheid en regelmatigheid van de uitgaven betreft. Er bestaan passende en doeltreffende controles op het niveau van de organisatie en de DG's.

Wat de prestaties betreft, is het belangrijkste risico een verkeerde raming van de werklust die dit voorstel met zich meebrengt, aangezien het nieuwe taken omvat. Deze risico's moeten worden aanvaard, omdat de ervaring leert dat het zeer moeilijk is om de situatie later te herstellen indien er in het initiële voorstel onvoldoende middelen zijn opgenomen.

DG JRC

Als onderdeel van het risicobeoordelingsproces voor zijn wetenschappelijke activiteiten bepaalt het JRC potentiële risico's, beoordeelt het de ernst ervan, plant het de nodige risicobeperkende maatregelen en brengt het bestaande controles in kaart. De belangrijkste vastgestelde risico's hebben betrekking op a) de raming van de werklust voor de nieuwe taken in verband met dit voorstel (de werklust voor sommige taken zou kunnen worden onderschat); b) onvoldoende kwantiteit of kwaliteit van de gegevens om de verschillende nieuwe taken te ondersteunen. Voor a) moet het risico worden aanvaard; risicobeperkende maatregelen omvatten een zorgvuldige personeelsplanning gedurende de hele looptijd van de activiteiten om te zorgen voor de juiste expertise. Voor b) omvatten de maatregelen een vroege deelname aan het ontwerpen en opzetten van de gegevensverzamelingsprocessen, alsmede een vroegtijdige identificatie, binnen elke taak die gepaard gaat met intensieve gegevensverwerking, van de mogelijke belemmeringen voor de toegang tot de relevante gegevens en vroegtijdige communicatie met DG ENER en de belanghebbenden om de kwestie van de beschikbaarheid van gegevens aan de orde te stellen.

ACER

Wat nieuwe taken voor ACER betreft, bevat het voorstel verscheidene nieuwe taken die het risico beperken, omdat onderschatting van de werklust van de ene taak zou kunnen worden gecompenseerd door overschatting ervan bij een andere taak, en er in de toekomst herschikking mogelijk is.

2.2.3. *Raming en motivering van de kosteneffectiviteit van de controles (verhouding tussen de controlekosten en de waarde van de desbetreffende financiële middelen) en evaluatie van het verwachte foutenrisico (bij betaling en bij afsluiting)*

DG Energie

De aan DG Energie toegewezen taken zullen worden uitgevoerd volgens het reeds bestaande controlesysteem en de verhouding van de controlekosten zal naar

verwachting stabiel blijven (5 % tot 6 % van de beheerde middelen op basis van recente exercities).

ACER

De toewijzing van extra taken voor het bestaande mandaat van ACER schept naar verwachting geen specifiek extra toezicht bij het Agentschap, zodat de verhouding van toezichtkosten ten opzichte van de waarde van de beheerde fondsen ongewijzigd blijft voor ACER.

2.3. Maatregelen ter voorkoming van fraude en onregelmatigheden

DG Energie

DG Energie heeft in 2020 een herziene fraudebestrijdingsstrategie aangenomen en in 2023 een herzien actieplan voor de jaren 2023-2025. DG Energie herzielt momenteel zijn fraudebestrijdingsstrategie voor de jaren 2026-2028, in overeenstemming met de OLAF-methode. De fraudebestrijdingsstrategie van DG Energie is gebaseerd op die van de Commissie en er is intern een specifieke risico-evaluatie uitgevoerd ter identificatie van de meest fraudegevoelige gebieden, het bestaande toezicht en van maatregelen ter verbetering van de capaciteit van DG Energie om fraude tegen te gaan, op te sporen en te corrigeren.

DG JRC

De fraudebestrijdingsstrategie van het JRC en het bijbehorende actieplan zijn in 2020 vastgesteld en in 2024 gewijzigd om het plan voor de periode 2025-2027 te herzien en te actualiseren. Het geactualiseerde plan omvat drie nieuwe acties: een bewustmakingscampagne gericht op ethische kwesties en fraudebestrijdingsmaatregelen van de Commissie, met relevante voorbeelden op maat voor het wetenschappelijk personeel van het JRC, die in de eerste helft van 2025 van start gaat; een uitgebreid opleidingsprogramma met themabijeenkomsten over onder meer onderwerpen als belangenconflicten, auteurschap, het gebruik van AI, klokkenluiders en meldingskanalen; geactualiseerde Sharepoint-pagina's gewijd aan ethische kwesties en fraudebestrijdingsmaatregelen. Deze nieuwe acties vormen een aanvulling op de lopende inspanningen in het kader van het actieplan 2021-2024 en de deelname van het JRC aan het actieplan voor de fraudebestrijdingsstrategie van de Commissie. Het JRC hecht veel waarde aan de samenwerking met OLAF, het interne controleteam en andere belanghebbenden in onze gezamenlijke inspanningen om fraude te bestrijden.

ACER

ACER past de fraudebestrijdingsbeginselen van gedecentraliseerde EU-agentschappen toe, in overeenstemming met de aanpak van de Commissie en de richtsnoeren van OLAF van 2024 voor gedecentraliseerde agentschappen en gemeenschappelijke ondernemingen. Het Agentschap heeft in december 2024 een nieuwe fraudebestrijdingsstrategie vastgesteld en daarbij Besluit 15/2021 van de raad van bestuur van het Agentschap ingetrokken. De nieuwe strategie, die de periode 2025-2027 bestrijkt, is gebaseerd op de volgende strategische doelstellingen: optimalisering van de bestaande fraudepreventiemaatregelen, verbetering van de tijdigheid en nauwkeurigheid van de bestaande opsporingssystemen, versterking van de onderzoeksprotocollen en optimalisering van corrigerende maatregelen voor een snelle terugvordering.

3. GERAAMDE FINANCIËLE GEVOLGEN VAN HET VOORSTEL/INITIATIEF ⁷¹

3.1. Rubrieken van het meerjarig financieel kader en betrokken begrotingsonderdelen voor uitgaven

- Bestaande begrotingsonderdelen

In volgorde van de rubrieken van het meerjarig financieel kader en de begrotingsonderdelen.

Rubriek van het meerjarig financieel kader	Begrotingsonderdeel	Soort uitgave	Bijdrage			
	Nummer	GK/NGK ⁷²	van EVA-landen ⁷³	van kandidaat-lidstaten en potentiële kandidaten ⁷⁴	van andere derde landen	andere bestemmingsontvangsten
01	02.03.02 Connecting Europe Facility — Energie	GK	NEE	NEE	NEE	NEE
01	02.01.22.01 Ondersteunende uitgaven voor de Connecting Europe Facility — Energie	NGK	NEE	NEE	NEE	NEE
01	02.10.06 Agentschap van de Europese Unie voor de samenwerking tussen energieregulators	GK	JA	NEE	NEE	NEE

⁷¹ Hoewel dit financieel en digitaal memorandum alleen het MFK 2021-2027 bestrijkt, heeft het voorstel naar verwachting ook na 2027 financiële gevolgen.

⁷² GK = gesplitste kredieten/NGK = niet-gesplitste kredieten.

⁷³ EVA: Europese Vrijhandelsassociatie.

⁷⁴ Kandidaat-lidstaten en, in voorkomend geval, potentiële kandidaten van de Westelijke Balkan.

3.2. Geraamde financiële gevolgen van het voorstel inzake kredieten

3.2.1. Samenvatting van de geraamde gevolgen voor de beleidskredieten⁷⁵

- Voor het voorstel/initiatief zijn geen beleidskredieten nodig
- Voor het voorstel/initiatief zijn beleidskredieten nodig, zoals hieronder nader wordt beschreven

3.2.1.1. Kredieten uit goedgekeurde begroting

in miljoenen euro's (tot op drie decimalen)

Rubriek van het meerjarig financieel kader	Nummer	01
---	--------	----

DG: ENER				Jaar	Jaar	Jaar		Jaar	TOTAAL MFK 2021- 2027	Na 2027		
				2024	2025	2026		2027				
Beleidskredieten												
Begrotingsonderdeel: 02.03.02 Connecting Europe Facility — Energie				Vastleggingen	(1a)				4,232	4,232 ⁷⁶	6,732	
				Betalingen	(2a)					3,232	3,232	7,732
Uit het budget van specifieke programma's gefinancierde administratieve kredieten												
Begrotingsonderdeel 02.01.22.01 Ondersteunende uitgaven voor de Connecting Europe Facility — Energie					(3)				0,428	0,428	2,996	
TOTAAL kredieten Voor DG Energie⁷⁷				Vastleggingen	=1a+1b+3	0,000	0,000	0,000		4,660	4,660	9,728
				Betalingen	=2a+2b+3	0,000	0,000	0,000		3,660	3,660	10,728

JRC				Jaar	Jaar	Jaar		Jaar	TOTAAL MFK 2021-	Na 2027
				2024	2025	2026		2027		

⁷⁵ De bedragen voor de periode na 2027 zijn indicatief en lopen niet vooruit op het resultaat van de lopende onderhandelingen over het volgende MFK.

⁷⁶ Een deel van de beleidskredieten in het kader van de Connecting Europe Facility zal worden besteed aan een administratieve overeenkomst met het JRC voor de 9 vte's (AC), zoals aangegeven in punt 1.5.1.

⁷⁷

• TOTAAL beleidskredieten (alle beleidsrubrieken)	Vastleggingen	(4)	0.000	0.000	0.000	4.559	4.559	10.052
	Betalingen	(5)	0.000	0.000	0.000	3.559	3.559	11.052
• TOTAAL uit het budget van specifieke programma's gefinancierde administratieve kredieten (alle beleidsrubrieken)		(6)	0,000	0,000	0.000	1.182	1.182	8.274
TOTAAL kredieten onder de rubrieken 1 tot en met 6 van het meerjarig financieel kader (referentiebedrag)	Vastleggingen	=4+6	0.000	0.000	0.000	5.741	5.741	18.326
	Betalingen	=5+6	0,000	0,000	0,000	4.741	4.741	19.326

Rubriek van het meerjarig financieel kader	7	“Administratieve uitgaven”
---	----------	----------------------------

DG: ENER		Jaar	Jaar	Jaar	Jaar	TOTAAL MFK 2021-2027⁷⁹	Na 2027
		2024	2025	2026	2027		
• Personele middelen		0.000	0.000	0.000	0.376	0.376	2.632
• Andere administratieve uitgaven		0.000	0.000	0.000	0.012	0.012	0.084
TOTAAL DG ENER		0.000	0.000	0.000	0.388	0.388	2.716
TOTAAL kredieten voor RUBRIEK 7 van het meerjarig financieel kader		(totaal vastleggingen = totaal betalingen)	0.000	0.000	0.388	0.388	2.716

⁷⁹ Deze administratieve uitgaven moeten in het volgende MFK worden voortgezet.

in miljoenen euro's (tot op drie decimalen)

		Jaar	Jaar	Jaar	Jaar	TOTAAL MFK 2021- 2027	Na 2027
		2024	2025	2026	2027		
TOTAAL kredieten onder de RUBRIEKEN 1 tot en met 7	Vastleggingen	0,000	0,000	0,000	6.129	6.129	21.042
van het meerjarig financieel kader	Betalingen	0,000	0,000	0,000	5.129	5.129	22.042

3.2.2. Geraamde output, gefinancierd uit beleidskredieten

Vastleggingskredieten, in miljoenen euro's (tot op drie decimalen)

Vermeld doelstellingen en outputs			Jaar 2024	Jaar 2025	Jaar 2026	Jaar 2027	Vul zoveel jaren in als nodig om de duur van de gevolgen weer te geven (zie punt 1.6)										TOTAAL	
	OUTPUTS																	
	↓	Soort ⁸⁰	Gem. kosten	Aantal	Kosten	Aantal	Kosten	Aantal	Kosten	Aantal	Kosten	Aantal	Kosten	Aantal	Kosten	Aantal	Kosten	Totaal aantal
SPECIFIEKE DOELSTELLING NR. 1 ⁸¹ ...																		
— Output																		
— Output																		
— Output																		
Subtotaal voor specifieke doelstelling nr. 1																		

⁸⁰ Outputs zijn de te verstrekken producten en diensten (bv. aantal gefinancierde studentenuitwisselingen, aantal km aangelegde wegen enz.).

⁸¹ Zoals beschreven in punt 1.3.2 "Specifieke doelstellingen"

SPECIFIEKE DOELSTELLING NR. 2...																		
— Output																		
Subtotaal voor specifieke doelstelling nr. 2																		
TOTAAL																		

3.2.3. Samenvatting van de geraamde gevolgen voor de administratieve kredieten

- Voor het voorstel/initiatief zijn geen administratieve kredieten nodig
- Voor het voorstel/initiatief zijn administratieve kredieten nodig, zoals hieronder nader wordt beschreven

3.2.3.1. Kredieten uit goedgekeurde begroting

GOEDGEKEURDE KREDIETEN	Jaar	Jaar	Jaar	Jaar	TOTAAL 2021-2027	Na 2027
	2024	2025	2026	2027		
RUBRIEK 7						
Personele middelen	0.000	0.000	0.000	0.376	0.376	2.632
Andere administratieve uitgaven	0.000	0.000	0.000	0.012	0.012	0.084
Subtotaal RUBRIEK 7	0.000	0.000	0.000	0.388	0.388	2.716
Buiten RUBRIEK 7						
Personele middelen	0,000	0,000	0,000	1.910	1.910	13.370
Andere administratieve uitgaven	0,000	0,000	0,000	0.024	0.024	0.168
Subtotaal buiten RUBRIEK 7	0,000	0,000	0,000	1.934	1.934	13.538
TOTAAL						
	0,000	0,000	0,000	2.322	2.322	16.254

3.2.3.2. Totaal kredieten

TOTAAL GOEDGEKEURDE KREDIETEN + EXTERNE BESTEMMINGSONTVANGSTEN	Jaar	Jaar	Jaar	Jaar	TOTAAL 2021-2027	Na 2027
	2024	2025	2026	2027		
RUBRIEK 7						
Personele middelen	0.000	0.000	0.000	0.376	0.376	2.632
Andere administratieve uitgaven	0.000	0.000	0.000	0.012	0.012	0.084
Subtotaal RUBRIEK 7	0.000	0.000	0.000	0.388	0.388	2.716
Buiten RUBRIEK 7						
Personele middelen	0.000	0.000	0.000	1.910	1.910	13.370
Andere administratieve uitgaven	0.000	0.000	0.000	0.024	0.024	0.168
Subtotaal buiten RUBRIEK 7	0.000	0.000	0.000	1.934	1.934	13.370
TOTAAL						
	0.000	0.000	0.000	2.322	2.322	16.254

De benodigde kredieten voor personeel onder rubriek 7 en andere administratieve uitgaven zullen worden gefinancierd uit de kredieten van het DG die reeds voor het beheer van deze actie zijn toegewezen en/of binnen het DG zijn herverdeeld, eventueel aangevuld met middelen die in het kader van de jaarlijkse toewijzingsprocedure met inachtneming van de budgettaire beperkingen aan het behorende DG kunnen worden toegewezen.

3.2.4. Geraamde personeelsbehoeften

- Voor het voorstel/initiatief zijn geen personele middelen nodig

- X Voor het voorstel/initiatief zijn personele middelen nodig, zoals hieronder nader wordt beschreven

3.2.4.1. Gefinancierd uit goedgekeurde begroting¹

Raming in voltijdequivalenten (vte's)

GOEDGEKEURDE KREDIETEN	Jaar 2024	Jaar 2025	Jaar 2026	Jaar 2027	Na 2027
• Posten opgenomen in de lijst van het aantal ambten (ambtenaren en tijdelijke functionarissen)					
20 01 02 01 (centrale diensten en vertegenwoordigingen van de Commissie)	0	0	0	2	2
20 01 02 03 (EU-delegaties)	0	0	0	0	
01 01 01 01 (onderzoek onder contract)	0	0	0	0	
01 01 01 11 (eigen onderzoek)	0	0	0	4	4
Andere begrotingsonderdelen (te vermelden)	0	0	0	0	
• Extern personeel (in vte's)					
20 02 01 (AC, END van de "totale financiële middelen")	0	0	0	0	
20 02 03 (AC, AL, END en JPD in de EU-delegaties)	0	0	0	0	
Admin. ondersteuning [XX.01.YY.YY]					
— centrale diensten	0	0	0	0	
— EU-delegaties	0	0	0	0	
01 01 01 02 (AC, END — onderzoek onder contract)	0	0	0	0	
01 01 01 12 (AC, END — eigen onderzoek)	0	0	0	0	
Andere begrotingsonderdelen (te vermelden) — rubriek 7	0	0	0	0	
Andere begrotingsonderdelen (02 01 22 01 Ondersteunende uitgaven voor de CEF-E) — buiten rubriek 7	0	0	0	4	4
TOTAAL	0	0	0	10	10

3.2.4.2. Totale personeelsbehoeften

TOTAAL GOEDGEKEURDE KREDIETEN + EXTERNE BESTEMMINGSONTVANGSTEN	Jaar 2024	Jaar 2025	Jaar 2026	Jaar 2027 ²	Na 2027
• Posten opgenomen in de lijst van het aantal ambten (ambtenaren en tijdelijke functionarissen)					
20 01 02 01 (centrale diensten en vertegenwoordigingen van de Commissie)	0	0	0	2	2
20 01 02 03 (EU-delegaties)	0	0	0	0	
01 01 01 01 (onderzoek onder contract)	0	0	0	0	
01 01 01 11 (eigen onderzoek)	0	0	0	4	4
Andere begrotingsonderdelen (te vermelden)	0	0	0	0	
• Extern personeel (in voltijdequivalenten)					
20 02 01 (AC, END van de "totale financiële middelen")	0	0	0	0	

¹ Aangezien de extra vte's worden bestemd voor nieuwe aan de Commissie toegewezen taken, zijn er momenteel geen vte's die reeds voor het beheer van de actie zijn toegewezen of die opnieuw binnen het DG kunnen worden ingezet voor wat DG Energie betreft.

² Zoals reeds aangegeven, heeft het voorstel een onbeperkte looptijd en zullen de behoeften aan middelen zich ook tot na 2027 uitstreken in het kader van het MFK 2028-2034.

20 02 03 (AC, AL, END en JPD in de EU-delegaties)		0	0	0	0	
Admin. ondersteuning [XX.01.YY.YY]	— centrale diensten	0	0	0	0	
	— EU-delegaties	0	0	0	0	
01 01 01 02 (AC, END — onderzoek onder contract)		0	0	0	0	
01 01 01 12 (AC, END — eigen onderzoek)		0	0	0	0	
Andere begrotingsonderdelen (te vermelden) — rubriek 7		0	0	0	0	
Andere begrotingsonderdelen (02 01 22 01 Ondersteunende uitgaven voor de CEF-E) — buiten rubriek 7		0	0	0	4	4
TOTAAL		0	0	0	10	10

	Bestaand personeel van de diensten van de Commissie	Extra personeel*		
		Te financieren uit rubriek 7 /Onderzoek	Te financieren uit BA-onderdeel	Te financieren uit vergoedingen
Personeelsformatieposten	4 DG JRC (herschikking) 2 DG ENER	0	0	0
Extern personeel (AC, END, INT)		0	4 AC DG ENER	

Beschrijving van de uit te voeren taken door:

Ambtenaren en tijdelijk personeel	DG Energie: de twee extra ambtenaren voor DG Energie zouden worden belast met het toezicht op, de aansturing en de coördinatie van de nieuwe taken van DG Energie in verband met de ontwikkeling van hoofdscenario's (zie punt 1.5.1). Deze taken hebben betrekking op processturing (met inbegrip van de doeltreffende coördinatie van ecosystemen van belanghebbenden, de verenigbaarheid van netscenario's met de algemene beleidsarchitectuur, de coördinatie van het proces voor afstemming van nieuwe infrastructuurbehoeften en de voorbereiding van rechtshandelingen), alsook scenario-ontwikkeling en -coördinatie (met inbegrip van toezicht op gegevensverzameling, coördinatie van de beoordelingswerkzaamheden en toezicht op en documentatie van het modelleringsproces).
Extern personeel	DG Energie: de vier extra arbeidscontractanten die voor DG Energie nodig zijn, zouden worden belast met de ontwikkeling van hoofdscenario's, ter ondersteuning van de twee ambtenaren die worden ingezet om toezicht te houden op en sturing te geven aan deze werkzaamheden. De arbeidscontractanten zouden taken uitvoeren in verband met processturing en scenario-ontwikkeling en -coördinatie (zie punt 1.5.1 hierboven).

3.2.5. *Overzicht van het geschatte effect op investeringen die met digitale technologie samenhangen*

Verplicht: in onderstaande tabel moet de beste schatting worden gegeven van de met digitale technologie samenhangende investeringen die uit het voorstel/initiatief voortvloeien.

De kredieten onder rubriek 7 moeten in uitzonderlijke gevallen in het desbetreffende onderdeel worden opgenomen, indien vereist voor de uitvoering van het voorstel/initiatief.

De kredieten onder de rubrieken 1 tot en met 6 moeten worden weergegeven als “IT-beleidsuitgaven inzake operationele programma’s”. Deze uitgaven betreffen het operationele budget dat gebruikt moet worden voor hergebruik, koop of ontwikkeling van IT-platformen of tools die rechtstreeks verband houden met de uitvoering van het initiatief, alsook daarmee verband houdende investeringen (bv. licenties, studies, gegevensopslag enz.). De in deze tabel vermelde informatie moet in overeenstemming zijn met de gegevens in afdeling 4, “Digitale dimensies”.

TOTAAL Digitale en IT-kredieten	Jaar 2024	Jaar 2025	Jaar 2026	Jaar 2027	TOTAAL MFK 2021- 2027	TOTAL MFF Na 2027
RUBRIEK 7						
IT-uitgaven (algemeen)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	
Subtotaal RUBRIEK 7	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	
Buiten RUBRIEK 7						
IT-beleidsuitgaven inzake operationele programma's	0,000	0,000	0,000	1.120	1.120	3.500
Subtotaal buiten RUBRIEK 7	0,000	0,000	0,000	1.120	1.120	3.500
TOTAAL	0,000	0,000	0,000	1.120	1.120	3.500

3.2.6. *Verenigbaarheid met het huidige meerjarig financieel kader*

Het voorstel/initiatief:

- kan volledig worden gefinancierd door middel vanerschikking binnen de relevante rubriek van het meerjarig financieel kader (MFK)

Binnen het begrotingsonderdeel CEF-E zouden herschikkingen nodig zijn om de beleidsuitgaven voor 2027 te financieren.

Herschikking tussen DG's zou nodig kunnen zijn om ervoor te zorgen dat de twee ambtenaren die voor DG Energie zijn vereist, de voor vereiste 1 beschreven taken van punt 1.5.1 kunnen uitvoeren.

- vereist een beroep op de niet-toegewezen marge in de desbetreffende rubriek van het MFK en/of op de speciale instrumenten zoals gedefinieerd in de MFK-verordening
- vereist een herziening van het MFK

3.2.7. *Bijdragen van derden*

Het voorstel/initiatief:

- X omvat geen medefinanciering door derden
- omvat medefinanciering door derden, zoals hieronder wordt geraamd:

Kredieten in miljoenen euro's (tot op drie decimalen)

	Jaar 2024	Jaar 2025	Jaar 2026	Jaar 2027	Totaal
Medefinancieringsbron					
TOTAAL medegefinancierde kredieten					

3.2.8. Geraamde personeelsbehoeften en vereiste administratieve kredieten in een gedecentraliseerd agentschap

Personeelsbehoeften (voltijdequivalenten)

Agentschap: ACER	Jaar 2024	Jaar 2025	Jaar 2026	Jaar 2027	Na 2027
Tijdelijke functionarissen (AD- rangen)				1	1
Tijdelijke functionarissen (AST- rangen)					
<i>Subtotaal tijdelijke functionarissen (AD + AST)</i>	0	0	0	1	1
Arbeidscontractanten				1	2
Gedetacheerde nationale deskundigen					
<i>Subtotaal arbeidscontractanten en gedetacheerde nationale deskundigen</i>	0	0	0	1	2
TOTAAL personeel	0	0	0	2	3

Kredieten gedekt door bijdragen uit de EU-begroting in miljoenen euro's (tot op drie decimalen)

Personeelskosten moeten worden aangepast aan de geplande maand van aanwerving (als de aanwerving in juli plaatsvindt, wordt slechts 50 % van de gemiddelde kosten in aanmerking genomen).

Agentschap: ACER	Jaar 2024	Jaar 2025	Jaar 2026	Jaar 2027	TOTAAL 2021-2027	Na 2027 ³
Titel 1: Personeelskosten				0,127	0,127	2,546
Titel 2: Infrastructuuruitgaven en huishoudelijke uitgaven						

³ Cijfer voor het gehele MFK 2028-2034

Titel 3: Operationele uitgaven				0,200	0,200	0,773
TOTAAL kredieten gedekt door EU-begroting	0,000	0,000	0,000	0,327	0,327	3,320

Overzicht/samenvatting van personeel en kredieten (in miljoenen euro's) die voor het voorstel/initiatief nodig zijn in een gedecentraliseerd agentschap

Agentschap: ACER	Jaar 2024	Jaar 2025	Jaar 2026	Jaar 2027	TOTAAL 2021-2027	Na 2027
Tijdelijke functionarissen (AD + AST)	0	0	0	1	1	1
Arbeidscontractanten	0	0	0	1	1	2
Gedetacheerde nationale deskundigen	0	0	0	0	0	0
Totaal personeel	0	0	0	2	2	3
Kredieten gedekt door EU-begroting	0,000	0,000	0,000	0,327	0,327	3,320
Kredieten gedekt door vergoedingen (indien van toepassing)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Medegefinancierde kredieten (indien van toepassing)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
TOTAAL kredieten	0,000	0,000	0,000	0,327	0,327	3,320

3.3. Geraamde gevolgen voor de ontvangsten

- X Het voorstel/initiatief heeft geen financiële gevolgen voor de ontvangsten
- Het voorstel/initiatief heeft de hieronder beschreven financiële gevolgen:
 - voor de eigen middelen
 - voor overige ontvangsten
 - geef aan of de ontvangsten worden toegewezen aan de begrotingsonderdelen voor uitgaven

in miljoenen euro's (tot op drie decimalen)

Begrotingsonderdeel ontvangsten:	voor	Voor het lopende begrotingsjaar beschikbare kredieten	Gevolgen van het voorstel/initiatief ⁴			
			Jaar 2024	Jaar 2025	Jaar 2026	Jaar 2027
Artikel						

Vermeld voor de toegewezen ontvangsten de betrokken begrotingsonderdelen voor uitgaven.

N.v.t.

Andere opmerkingen (bv. over de methode/formule voor de berekening van de gevolgen voor de ontvangsten of andere informatie).

4. DIGITALE DIMENSIES

4.1. Voorschriften met digitale relevantie

Voorschriften met digitale relevantie in het voorstel:

Vereiste 1 (V1) heeft betrekking op scenario-ontwikkelingsprocessen en de vaststelling van infrastructuurbehoeften, waarbij reeds in de modelleringsfase van de netontwikkelingsplanning rekening moet worden gehouden met het potentiële gebruik van digitale en slimme oplossingen, naast de fysieke netontwikkeling. Een daarmee verband houdend vereiste is dat transmissiesysteembeheerders op het gebied van elektriciteit bij het voorstellen van nieuwe infrastructuurprojecten voorrang moeten geven aan draadloze en digitale oplossingen, waarbij deze vereisten zowel op Europees niveau (als onderdeel van het Uniebrede tienjarige netontwikkelingsplan) als op nationaal niveau (nationale netontwikkelingsplannen op transmissieniveau) van toepassing zijn. Dit zal bijdragen tot een maximale efficiëntie bij netontwikkeling en zal ook het gebruik van digitale oplossingen in de praktijk stimuleren.

Dit vereiste geldt voor EU-instellingen die verantwoordelijk zijn voor het modelleringsproces, de lidstaten, organen die transmissiesysteembeheerders op Europees niveau vertegenwoordigen (ENTSB-E, ENTSB-G en ENNOH) en transmissiesysteembeheerders op nationaal niveau.

Vereiste 2 (V2) heeft betrekking op de invoering van een nieuwe categorie van draadloze en digitale transmissie voor projecten van gemeenschappelijk belang. Deze categorie heeft

⁴ Voor traditionele eigen middelen (douanerechten en suikerheffingen) moeten nettobedragen worden vermeld, d.w.z. na aftrek van 20 % aan inningskosten.

tot doel betere stimulansen te bieden voor het gebruik van netverbeterende en digitale technologieën door transmissiesysteembeheerders, om de efficiëntie van het netgebruik te verhogen en de grensoverschrijdende transmissiecapaciteit te vergroten. Bij het aanvragen van de nieuwe categorie moeten transmissiesysteembeheerders gegevens indienen over de technische kenmerken van de voorgestelde digitaliseringssystemen en de verwachte effecten op de werking van het transmissiesysteem. Het ENTSB-E, als orgaan dat is voorgesteld voor het berekenen van de kosten en baten van nieuwe projecten, zou verantwoordelijk zijn voor de verwerking van de desbetreffende gegevens.

Vereiste 3 (V3) heeft betrekking op de vergunningsaanvraagprocedure voor projecten die op de Unielijst van projecten van gemeenschappelijk belang en projecten van wederzijds belang staan. De bevoegde instanties van de lidstaten moeten vergunningsaanvragen en alle relevante documenten in digitaal formaat kunnen ontvangen (artikel 8). Volgens het voorstel moeten de lidstaten ervoor zorgen dat er op nationaal niveau een digitaal platform beschikbaar is voor het beheer van de stappen van de vergunningsprocedure (met inbegrip van vergunningsaanvragen, vergunningsprocedures en lopende vergunningsbesluiten) en dat de genomen besluiten in een gemakkelijk toegankelijk formaat beschikbaar worden gesteld (artikel 10, lid 4). Dit moet bijdragen tot een uniformere digitalisering en transparantie tussen de verschillende vergunningverlenende instanties in de lidstaten en uiteindelijk tot een versnelling van de vergunningverlening.

Dit komt bovenop de verplichting voor de lidstaten om alle besluiten in een gemakkelijk toegankelijk formaat bekend te maken.

4.2. Gegevens

Voor vereiste 1: het vereiste heeft betrekking op bestaande gegevensverzameling voor netmodellering en scenario-ontwikkeling en kan leiden tot het verzamelen van nieuwe gegevens over het toekomstige gebruik van digitale technologieën en het potentieel daarvan. Hoewel er in de literatuur aannamen bestaan over het potentieel van dergelijke technologieën, zijn de gegevens van de lidstaten momenteel niet openbaar toegankelijk en worden ze niet voor hetzelfde doel verzameld (het eenmaligheidsbeginsel is naar behoren gevolgd). Transmissiesysteembeheerders zullen vanaf 2026 beginnen met het beoordelen van de flexibiliteitsbehoeften overeenkomstig Verordening (EU) 2019/943 en sommige van de gebruikte gegevens kunnen ook worden gebruikt voor netplanning. De looptijd van die beoordeling is echter slechts tien jaar, terwijl de Uniebrede netplanning de komende tien tot twintig jaar bestrijkt. In dit verband lijkt gegevensverzameling onvermijdelijk om een volledige dekking te waarborgen. Secundaire wetgeving inzake het concrete formaat van de gegevens zal ervoor zorgen dat rekening wordt gehouden met bestaande verzamelingen voor de beoordeling van de flexibiliteitsbehoeften om overlapping van de vereisten te voorkomen. Wat de gegevensstroom betreft, worden de gegevens door de transmissiesysteembeheerders, de regulerende instanties en de lidstaten aan de Commissie verstrekt op basis van regels die via secundaire rechtshandelingen moeten worden vastgesteld. Aanvullende gegevens voor netmodellering moeten, indien nodig, door transmissiesysteembeheerders rechtstreeks aan het ENTSB-E worden verstrekt.

Voor vereiste 2: gegevens met betrekking tot de indiening van een aanvraag voor het project van gemeenschappelijk belang zijn uniek voor elk project en moeten daarom worden verzameld op het moment van indiening van de aanvraag (het eenmaligheidsbeginsel wordt dus volledig nageleefd). Deze gegevens hebben betrekking op de reikwijdte van het project, financiële ramingen, gebruikte technologieën, locatie,

gevolgen voor het milieu en het elektriciteitsnet enz. De gegevens worden door de projectontwikkelaars (voornamelijk transmissiesysteembeheerders) ingediend bij het ENTSB-E en de Europese Commissie met het oog op de beoordeling van de kosten en baten in het kader van de evaluatieprocessen voor projecten van gemeenschappelijk belang.

Voor vereiste 3: de digitale platformen die de lidstaten zouden moeten opzetten, zouden alle gegevens opslaan die nodig zijn voor een volledige vergunning (of vergunningen) voor projecten van gemeenschappelijk belang en projecten van wederzijds belang. Dit betreft persoonsgegevens die verband houden met de aanvrager, ongeacht of deze een natuurlijke of rechtspersoon is, de kenmerken van het project en alle nodige ondersteunende documenten.

4.3. Digitale oplossingen

Voor vereiste 1: het platform met betrekking tot vereiste 1 heeft betrekking op net- en scenariomodellering voor toekomstige infrastructuurontwikkeling. Het ENTSB-E maakt al gebruik van een dergelijk platform, dus het nieuwe vereiste heeft betrekking op de verbetering van het platform om meer gegevens te kunnen verwerken. Wat betreft de rol van de Europese Commissie in scenariomodellering, zullen de gegevens worden gebruikt in bestaande modellen, dus de wijzigingen houden geen nieuwe vereisten in om een afzonderlijk platform op te zetten.

Voor vereiste 2: dit vereiste moet niet leiden tot de oprichting van nieuwe platformen of systemen voor gegevensverwerking, aangezien het PGB-selectieproces goed is ingeburgerd en het doel is om het toepassingsgebied van de categorieën te verbreden (met behoud van de beginselen voor de beoordeling, en met gebruik van de bestaande systemen voor de verwerking van aanvragen en de berekening van kosten en baten).

Voor vereiste 3: de digitalisering en centralisatie van vergunningsprocedures zal worden vergemakkelijkt door de digitale platformen die de lidstaten zouden moeten opzetten. Door deze gegevens te centraliseren, wordt verwacht dat de procedures worden vereenvoudigd en dat wordt voorkomen dat dezelfde gegevens op verschillende platformen worden gedupliceerd. In de overwegingen dringt de Commissie erop aan dat het portaal functies moet bevatten, onder meer met behulp van kunstmatige intelligentie, waarmee het centrale contactpunt, andere instanties en aanvragers de status van de aanvraag en eventuele vertragingen kunnen controleren, evenals de naleving van de vergunningverleningstermijnen. Bovendien moet het mogelijk zijn statistieken te genereren om de algemene voortgang van de vergunningsprocedures in de lidstaten te controleren. Het portaal moet de taken van het centrale contactpunt vergemakkelijken, dat toegang moet hebben tot alle relevante gegevens en informatie.

4.4. Interoperabiliteitsbeoordeling

De vereisten 1 en 2 behoeven geen interactie over de grenzen van de lidstaten heen, aangezien het doel is om op gecentraliseerde wijze gegevens aan te leveren voor evaluaties op EU-niveau. Ze hebben ook geen betrekking op grensoverschrijdende interoperabiliteit, aangezien de uitgewisselde gegevens betrekking hebben op toekomstige ramingen van projectontwikkeling en niet op bestaande gegevensstromen met betrekking tot de werking van het systeem (die al worden uitgewisseld via andere samenwerkingsplatformen voor transmissiesysteembeheerders). De verwachting is dat gegevens slechts eenmaal zullen worden gedeeld, namelijk met het ENTSB-E (dat deze vervolgens met de Commissie zal

delen) of rechtstreeks met de Commissie (indien het ENTSB-E geen identieke gegevens nodig heeft). De informatie wordt uitgewisseld via gegevensbestanden, en niet via een onderlinge koppeling van twee platformen.

Vereiste 3 vereist geen interactie over de grenzen van de lidstaten heen, tussen EU-entiteiten of tussen EU-entiteiten en overheidsinstanties. Het heeft ook geen gevolgen voor grensoverschrijdende interoperabiliteit, aangezien de gegevens relevant zijn voor procedures voor besluitvorming op nationaal niveau in plaats van op EU-niveau. Een centraal gedefinieerde gegevensstructuur is in overweging genomen en verworpen, aangezien het vanwege het overwegend nationale karakter van het grootste deel van de vergunningsprocedures in elke lidstaat en de verschillende vergunningstelsel logisch is dat de feitelijke beslissing over het formaat voor de uitvoering aan de lidstaten wordt overgelaten, die kunnen beslissen wat het beste past bij hun systeem en het nieuwe digitale platform dat zij zullen opzetten. Hoewel de TEN-E-verordening vereist dat de nationale bevoegde instanties die belast zijn met vergunningverlening zoveel mogelijk samenwerken bij grensoverschrijdende projecten, laat zij de lidstaten de vrijheid om te beslissen wat de meest geschikte manier is om dit te doen. Aangezien een deel van de gegevens in kwestie ook nodig kan zijn en beoordeeld kan worden voor procedures die verband houden met projecten die niet onder de TEN-E-verordening vallen, zal ook worden voorgesteld om deze platformen op te zetten als multifunctionele platformen die de vergunningverlening voor een breed scala aan energieactiva (netten, pijpleidingen, hernieuwbare energie, opslag enz.) bestrijken.

De overheidsdiensten waarop deze suggesties betrekking hebben, zijn alle nationale instanties die betrokken zijn bij de vergunningverlening voor energieactiva, bijvoorbeeld het ministerie van Energie en/of energieagentschappen, gemeentelijke/lokale overheden en milieu-instanties. Dit zou ook gevolgen hebben voor administratieve organen of entiteiten die verantwoordelijk zijn voor advies of goedkeuring inzake projecten die van invloed zijn op ruimtelijke ordening en cultureel erfgoed.

4.5. Maatregelen ter ondersteuning van de digitale uitvoering

De maatregelen hebben betrekking op vereiste 2 (V2), namelijk de invoering van een nieuwe categorie van draadloze en digitale transmissie voor projecten van gemeenschappelijk belang. Deze categorie heeft tot doel betere stimulansen te bieden voor het gebruik van netverbeterende en digitale technologieën door transmissiesysteembeheerders, om de efficiëntie van het netgebruik te verhogen en de grensoverschrijdende transmissiecapaciteit te vergroten. Dergelijke investeringen zouden, indien zij de status van project van gemeenschappelijk belang krijgen, profiteren van een versnelde vergunningverlening en kunnen, indien aan alle noodzakelijke voorwaarden is voldaan, in aanmerking komen voor financiering uit de Connecting Europe Facility. Deze maatregelen moeten de invoering van digitale platformen binnen de transmissie- en distributienetten van de EU ondersteunen.